

ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวสุพรรณษา ปิติพงศ์ไพศาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

368.2934

สสส

ณ

ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวสุพรรณษา ปิติพงศ์ไพศาล

20 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2547

ก 25285

สุพรรณษา ปิณฑพิศาล. (2547) ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน. สารนิพนธ์ กศม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาผล.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง 3) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น 4) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2/2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสันพิทยาคม เขตมวกะสัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ชุดกิจกรรมด้านยาเสพติด และชุดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 2 ทาง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย
3. เพศหญิงที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าเพศหญิงกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง
5. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

6. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

8. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

9. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

THE EFFECTS OF ANTI-DRUG PROGRAMME ON ATTITUDES TOWARDS
DRUG ADDICTION OF ADOLESCENTS AS CLASSIFIED BY
ACHIEVEMENT MOTIVES AND MORAL REASONING

AN ABSTRACT
BY
MISS SUPANSA PITIPHONGPAISAN

Present in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2004

Supansa Pitiphongpaisan. (2004) *The Effects of Anti-drug Programme on Attitudes towards Drug Addiction of Adolescents as Classified by Achievement Motives and Moral Reasoning*. Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nuanla-or Supapon.

The purposes of this research were 1) to compare the attitudes towards drug addiction of adolescents in anti-drug programme and adolescents in group relation programme 2) to compare the attitudes towards drug addiction of adolescents in different biosocial factors 3) to study an interaction between achievement motives and anti-drug programme to attitudes towards drug addiction and 4) to study an interaction between moral reasoning and anti-drug programme to attitudes towards drug addiction.

The samples in this research were 66 students from Mathayom sukka 1 of Makasornpitthaya school, Bangkok. They selected through the random sampling technique.

The research instruments were (a) Attitudes towards drug addiction test (b) Achievement motives test (c) Moral reasoning test (d) Anti-drug programme (e) Group relation programme

The statistical procedures for analyzing the data were t-test and Two-way Analysis of Variance.

The findings were as follows:

1. Adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than adolescents in group relation programme at .05 level of significance.
2. Males in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to males in group relation programme.
3. Females in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than females in group relation programme at .05 level of significance.
4. Higher economic adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to higher economic adolescents in group relation programme.
5. Lower economic adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than lower economic adolescents in group relation programme at .05 level of significance.
6. Merchant parents adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to merchant parents adolescents in group relation programme.

7. Employee parents adolescents in anti-drug programme have more negative attitudes to drug addiction than employee parents adolescents in group relation programme at .05 level of significance.

8. Government official parents adolescents in anti-drug programme have attitudes to drug addiction not different to government official parents adolescents in group relation programme.

9. There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' achievement motive on attitudes towards drug addiction.

10. There are no interaction between the anti-drug programme and the adolescents' moral reasoning on attitudes towards drug addiction.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 21 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ ซึ่งกรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นคณะกรรมการควบคุมการสอบสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทองกราว เสนาขันท์ อาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมกษัตริย์พิทยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งกรุณาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือการจัดกิจกรรมตลอดระยะเวลาของการจัดทำงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ นางอริสรา พรสุตารัตน์ ซึ่งให้คำแนะนำในการใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ในการทำวิจัยนี้

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ น้องๆ และเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจที่ดีเสมอ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สุพรรณษา ปิตพงษ์ไพศาล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมุติฐานในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ยาเสพติด.....	12
ความหมายของยาเสพติด.....	12
ประเภทของยาเสพติด.....	13
อาการและโทษ.....	16
โทษและอันตรายของยาเสพติด.....	23
สาเหตุของการติดยาเสพติด.....	24
การป้องกันยาเสพติดให้โทษ.....	27
ทัศนคติ.....	33
ความหมายของทัศนคติ.....	33
การเกิดของทัศนคติ.....	35
กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.....	36
ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด.....	40
กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมกับทัศนคติต่อยาเสพติด.....	41
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	43
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	44
ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	
ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	47
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด.....	48
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	49
ความหมายของจริยธรรม.....	49
องค์ประกอบของจริยธรรม.....	50
ทฤษฎีจริยธรรม.....	51
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด.....	59
ปัจจัยทางชีวสังคมเกี่ยวกับทัศนคติต่อยาเสพติด.....	60
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	64
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	64
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก	102
ภาคผนวก ข	145
ประวัติผู้วิจัย.....	157

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพ ผู้ปกครอง.....	74
2	ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม...	75
3	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและกลุ่มที่รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์.	77
4	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์เพศชาย.....	77
5	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง.....	79
6	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มที่ได้รับ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง.....	79
7	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติที่เกี่ยวกับยาเสพติด ระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำและ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ.....	80
8	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีและ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง.....	81
9	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีและ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง.....	82
10	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่าง กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีกลุ่ม ที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ.....	83
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับ ยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด- กลุ่มสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	84

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติไม่ดี เกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมต้าน ยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศชาติไม่ว่าจะเป็นในแนวทางใดก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญ คือ ทรัพยากรบุคคล เพราะเมื่อใดก็ตามที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีคุณภาพสูงแล้วย่อมนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศได้มาก ดังนั้นบุคคลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีการรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้นส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และพัฒนาจิตใจของคนในสังคม เป็นเหตุให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมต่างๆ ปัญหาที่เป็นปัญหาสำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศ คือปัญหายาเสพติด เพราะยาเสพติดเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ อีกหลายด้าน นับตั้งแต่ตัวผู้เสพเองที่จะเกิดความทุกข์ลำบากทั้งกายและใจ เมื่อหาเงินซื้อยาไม่ได้ก็อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่พี่น้อง และสังคมต้องสูญเสียเงินทอง เสียเวลาทำมาหากิน ประเทศชาติต้องสูญเสียแรงงานและสูญเสียเงินงบประมาณในการปราบปรามและรักษาผู้ติดยาเสพติด และเหตุผลที่ทำให้ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศอีกประการหนึ่งคือ ปัจจุบันมีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงจำนวนผู้ติดบุหรี่ สุรา ยากระตุ่น หรือกดระบบประสาทที่ผสมอยู่ในเครื่องดื่มต่างๆ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหายาเสพติดมาเป็นเวลานานโดยที่สภาพของปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันได้แก่ เทคโนโลยีใหม่ๆ การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วมากขึ้นทำให้ผู้เสพยาสามารถหามาได้ง่ายและสะดวกกว่าในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งสภาพปัญหาต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิต สังคม และเศรษฐกิจ

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดเมื่ออายุน้อยลงวัยรุ่นจัดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุดพบสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความอยากรลองและเพื่อนชวนให้เสพ แนวโน้มในการสูบฝิ่นและกัญชาลดลง แต่มีการเสพยาบ้าเพิ่มมากขึ้น (วิชณี ณ ระนอง และคนอื่นๆ. 2540 : ออนไลน์)

ผลจากการสำรวจปัญหายาเสพติดในสังคมไทยของบริษัทศูนย์วิจัยกสิกร ไทย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2541 จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 588 คน ที่มีอายุ 12 - 25 ปีทั้งผู้ที่ป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ไม่ได้เรียนแต่มีงานทำ และไม่ม้งานทำ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.3 ยอมรับว่าเคยไปเที่ยวผับหรือเฮด โดยมีการคบเพื่อนที่เคยเสพยาเสพติดถึงร้อยละ 67.8 และเมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงการรับรู้ตัวยาใหม่ๆ พบว่า ร้อยละ 89.2 ระบุว่ารู้จักยาอี ร้อยละ 69.0 ระบุว่า

รู้จักยาเสพติด และร้อยละ 61.6 ระบุว่ารู้จักยาเสพติด ข้อมูลที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าตัว ยาดังกล่าวได้เข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนเรียบร้อยแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2545 : ออนไลน์)

นับวันปัญหายาเสพติดได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น(สำนักงาน ป.ป.ส. 2545 : ออนไลน์) โดยเฉพาะกับกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ จากการประมาณจำนวนนักเรียน นักศึกษาทั้งประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด โดยสำนักวิจัยเอแบค เค เอส ซี อินเตอร์เนตโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปี 2545 พบว่ามีนักเรียน นักศึกษาที่ติดหรือใช้ยาเสพติดจำนวน 374,653คน (สำนักงาน ป.ป.ส. 2545 : ออนไลน์) นักเรียนนักศึกษาที่ติดยาเสพติดมักจะกระทำความผิดทางกฎหมายร่วมด้วย ซึ่งจากข้อมูลกองวิชาการสถานพินิจเด็กและเยาวชนกลาง พบว่าเด็กและเยาวชนที่รับไว้ในสถานพินิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 – 2543 เป็นเด็กและเยาวชนถูกจับกุมในคดีต่างๆ สามหมื่นกว่ารายในแต่ละปี 10 อันดับแรก คือ ยาเสพติด ลักทรัพย์ สารระเหย ทำร้ายร่างกาย พกพาอาวุธ การพนัน ช่มชู้ กระทำชำเรา พรากผู้เยาว์ ปล้นทรัพย์ กระทำอนาจาร ส่วนคดีที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ ยาเสพติด พกพาอาวุธ ทำร้ายร่างกาย ช่มชู้ กระทำชำเรา การพนัน ในปี พ.ศ. 2542 พบคดียาเสพติด 18,781 ราย จากทั้งหมด 37,388 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.23 และยาบ้าเป็นอันดับหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 85.13 (เบญจพร ปัญญาภรณ์. 2545 : 10-11)

จากสถิติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดปี2545 พบว่าผู้เข้ามารับการบำบัดรักษามีจำนวนทั้งหมด 43,191 คน โดยเป็นผู้รับการรักษารายใหม่จำนวน 23,368 คน และจากสถิติอายุผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดทั่วประเทศ พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดมีอายุน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 720 คน และอายุระหว่าง 15 – 19 ปี จำนวน 8,731 คน และอายุที่ผู้เข้ารับการบำบัดเริ่มใช้ยาเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 15 – 19 ปี จำนวน 19,758 คน (สำนักงาน ป.ป.ส. 2545 : ออนไลน์) และพบว่าอายุที่เริ่มใช้ยาเสพติดมีความแตกต่างกันตามชนิดของยาเสพติด เช่น ผู้ที่เสพยาเฮโรอีนและกัญชาส่วนใหญ่จะเริ่มใช้ยาเสพติดเมื่ออายุระหว่าง 15 – 19 ปี อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาโดยรวมจะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่ใช้ยาเสพติดทุกชนิดจะเริ่มใช้ในช่วงเด็กหรือเยาวชนแทบทั้งสิ้น และมีแนวโน้มอายุที่จะเริ่มใช้ยาเสพติดลดลงโดยตลอด ในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนจะมีพฤติกรรมในการเสพยาเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันพบว่าในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้ยาเสพติดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการค้าด้วย จากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ เพื่อให้สามารถมียาเสพติดไว้อเสพ การหาเงินเพื่อไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ รวมทั้งใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

สาเหตุที่การระบาดเป็นเช่นนี้ได้ เพราะสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนมีความอ่อนไหวในค่านิยมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมของตะวันตกและต่อเนื่องไปถึง

ค่านิยมการเสพยาเสพติดด้วย อีกทั้งโครงสร้างทางกฎหมายมีช่องโหว่ ทำให้เกิดกระบวนการค้ายาเสพติดแพร่หลาย (ปยารี พิริยะอุดมพร. 2543 : 1-2)

จากผลการสำรวจจะเห็นว่านักเรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนผู้ติดยาเสพติดมากที่สุด ซึ่งวัยรุ่นนั้นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นใหญ่ เป็นวัยที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัว ขอบริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ ๆ อาจมีการทดลองในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร เช่น ยาเสพติดได้ หากไม่ได้รับความรู้ หรือคำแนะนำที่ถูกต้องก็จะเป็นอันตรายต่อตัววัยรุ่นเอง

ถ้ามองในด้านของปัจจัยภายในของวัยรุ่นตอนต้นจะพบว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย อาทิ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ แม้ว่าร่างกายจะพัฒนาใกล้เคียงกับผู้ใหญ่แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังได้เต็มที่ เพราะส่วนหนึ่งของจิตใจซึ่งเป็นเด็กต้องการแสดงออกอย่างเด็ก ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ ต้องการเป็นอิสระและต้องการพิสูจน์ความสามารถแต่ก็ยังต้องพึ่งผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในสถานะแห่งความวุ่นวายสับสนในสังคมยุคปัจจุบัน วัยรุ่นต้องการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้รู้แจ้งว่าตนเป็นใคร มีความสามารถอะไร แค่นั้น และชีวิตจะดำเนินไปในทิศทางใด (เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี. 2540 : 1)

ปัญหาความสับสนในตัวเองของวัยรุ่น จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากปัญหาการปรับตัว ความสามารถในการยอมรับความจริง ทศนคติต่อชุมชนหรือต่อกิจกรรมหรือเรื่องราวต่างๆในโลก โดยแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม เช่น พึ่งพอใจต่อการประพฤติดิตทางเพศ พึ่งพอใจต่อการเสพยาเสพติด เป็นต้น

แม็คไกว (นวลละอ อสุภผล. 2534 : 19) ได้แบ่งทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบแรก ความรู้เชิงประเมินค่า เป็นการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งว่าดี มีประโยชน์มากน้อยเพียงใดและ/หรือเลว มีโทษมากเพียงใด

องค์ประกอบที่สอง ความรู้สึกพอใจ เมื่อบุคคลทราบว่สิ่งใดมีประโยชน์บุคคลก็จะรู้สึกชอบและพอใจสิ่งนั้น

องค์ประกอบที่สาม ความพร้อมกระทำ หมายถึงการที่บุคคลมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน ทะนุบำรุงส่งเสริมสิ่งที่เขาชอบเขาพอใจและพร้อมที่จะทำลาย ทำร้ายหรือทำเพิกเฉยต่อสิ่งที่เขาไม่ชอบไม่พอใจ

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าต่อสิ่งนั้นก่อน จนกระทั่งเกิดความรู้สึกพอใจต่อประโยชน์หรือ

ไม่พอใจต่อโทษของสิ่งนั้นและหลังจากนั้นบุคคลจึงจะพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะช่วยเหลือสนับสนุน หรือต่อต้านสิ่งนั้น

นอกจากนี้วัยรุ่นยังอาจแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากปัญหาการปรับตัว ความสามารถในการยอมรับความจริง การยอมรับตนเอง ทศนคติต่อต้านสังคม ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากการที่วัยรุ่นยังไม่สามารถพัฒนาจิตลักษณะด้านต่างๆ ของตน ซึ่งการที่วัยรุ่นจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์นั้นย่อมจะต้องมีองค์ประกอบด้านจิตใจเข้ามาประกอบด้วย โดยเฉพาะองค์ประกอบทางจิตใจที่เป็นแกนของพฤติกรรมตามทฤษฎีด้านไม่จริยธรรม อันประกอบไปด้วย เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาศึกษา ร่วมกับการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดเพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เนื่องจากลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นนับเป็นตัวแปรที่ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นผู้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมีจริยธรรมที่ดีงาม นอกจากนี้ยังมีผลต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเยาวชนควบคู่ไปด้วย (วินัย เสาหิน. 2536 : 52)

ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นดัชนีชี้ถึงควมมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น จะเป็นผู้ที่ไม่ปฏิเสธปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน แต่จะมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา มีความอดสาหะพากเพียร มีความตั้งใจจริงในการดำเนินการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ กำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำได้สำเร็จเหมาะสมกับความสามารถของตน เป็นต้น

จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่าง ๆ จะมีทัศนคติต่อยาเสพติดแตกต่างกันหรือไม่ และผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อยาเสพติดแตกต่างกันหรือไม่

ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในวัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน” เป็นการประเมินผลทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อศึกษาว่าก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมด้านยาเสพติด วัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางลบสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ซึ่งจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำแก่วัยรุ่น เพื่อให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมและเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบผลของการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ได้นำกิจกรรมด้านยาเสพติดไปใช้ต่อไป
2. ทำให้ทราบผลที่เกิดจากความแตกต่างกันของลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครองที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
3. ทำให้ทราบปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้กับกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสันพิทยา กรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสันพิทยา กรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 66 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 33 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 กิจกรรม ได้แก่
 - 1.1.1 กิจกรรมด้านยาเสพติด
 - 1.1.2 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 - 1.2 ลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่
 - 1.2.1 เพศ แบ่งเป็น
 - 1.2.1.1 เพศชาย
 - 1.2.1.2 เพศหญิง
 - 1.2.2 ระดับเศรษฐกิจ แบ่งเป็น
 - 1.2.2.1 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง
 - 1.2.2.2 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ
 - 1.2.3 อาชีพของผู้ปกครองแบ่งเป็น
 - 1.2.3.1 อาชีพค้าขาย
 - 1.2.3.2 อาชีพรับจ้าง
 - 1.2.3.3 อาชีพรับราชการ
 - 1.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบ่งเป็น
 - 1.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
 - 1.4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบ่งเป็น
 - 1.4.1 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง
 - 1.4.2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งเป็น
 - 2.1 ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด
 - 2.2 ความรู้สึกต่อยาเสพติด
 - 2.3 ความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่เสพยาเสพติด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือยาใดๆก็ตาม เมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการอื่นๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานหรือ

ชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดสภาพเป็นพิษเรื้อรังและก่อความเสี่ยงต่อผู้เสพและสังคมสำหรับชนิดของยาเสพติด ได้แก่ สารระเหย เฮโรอีน ยาบ้า และบุหรี่

2. **วัยรุ่น** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา

3. **เพศ** หมายถึง ลักษณะทางพันธุกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นหญิงหรือชาย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา

4. **ระดับเศรษฐกิจ** หมายถึง รายได้ของครอบครัวที่ได้รับในแต่ละเดือน ซึ่งรายได้นี้จะนำมาใช้จ่ายในการเลี้ยงดู แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

4.1 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 8,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป

4.2 ระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ไม่เกิน 8,000 บาทต่อเดือน

5. **ผู้ปกครอง** หมายถึง ผู้ที่ให้ความอุปการะและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

6. **อาชีพของผู้ปกครอง** หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองที่ทำรายได้หลักให้ครอบครัว แบ่งได้ดังนี้

6.1 **ค้าขาย** หมายถึง ผู้ประกอบการค้าทุกชนิด

6.2 **รับจ้าง** หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างจากนายจ้าง ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

6.3 **รับราชการ** หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยได้รับค่าจ้าง

นียมปฏิบัติการณ์ของตัวแปร

1. **กิจกรรมด้านยาเสพติด** หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ โดยนำเนื้อหาเรื่องยาเสพติดมาแบ่งออกเป็นตอนๆ และจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ วีดีโอเทป ภาพยาเสพติด เอกสาร แผ่นพับ และ เกม สำหรับเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมด้านยาเสพติด ได้แก่ ความหมายของยาเสพติด ประเภทของยาเสพติด ลักษณะของยาเสพติด การสังเกตอาการของผู้ติดยาเสพติด โทษและอันตรายของยาเสพติด ชุดกิจกรรมด้านยาเสพติด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด ชุดฝึกประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ 10 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมชุดที่ 1- 6 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด กิจกรรมชุดที่ 7 – 8 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความรู้ลึกซึ้งพอใจต่อยาเสพติด กิจกรรม

ชุดที่ 9 – 10 มีวัตถุประสงค์ให้เกิดองค์ประกอบความพร้อมกระทำต่อยาเสพติด แต่ละกิจกรรมใช้เวลาในการฝึกประมาณ 1 คาบ (50 นาที) ขั้นตอนของกิจกรรมทุกกิจกรรมประกอบด้วย

- 1.1 ขั้นนำ
- 1.2 ขั้นกิจกรรม
- 1.3 ขั้นสรุป
- 1.4 ขั้นประเมินผล

หลักสำคัญของการสร้างชุดฝึกชุดนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการเกิดทัศนคติ 3 องค์ประกอบของแม็คไกว

2. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดแรงปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (Interacting Forces) ซึ่งแรงต่างๆ เหล่านี้ จะรวมตัวกัน และดำเนินการเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย, การมองคน, การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, การสื่อความหมาย, การตัดสินใจ, กระบวนการทำงานกลุ่ม, การรวมกลุ่มปฏิบัติงาน, ความสามัคคี, การดิ้นรนซึ่งกันและกันและเกม

3. ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อยาเสพติดไปทางบวกหรือทางลบ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มการตอบสนองเฉพาะไปตามความรู้สึกนั้น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด หมายถึง เป็นการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดว่าดี มีประโยชน์หรือไม่ดี มีโทษเพียงใด

3.2 ความรู้สึกต่อยาเสพติด หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบยาเสพติด หรือรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจใช้ยาเสพติด

3.3 ความพร้อมทางจิตใจ หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเสพยาเสพติด หรือมีความพร้อมที่จะไม่เสพยาเสพติด ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้เรื่องการประเมินค่าและความรู้สึกต่อยาเสพติด

ตัวแปรนี้วัดจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 21 ข้อ จาก 3 องค์ประกอบ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 หน่วยแบบวัดองค์ประกอบ 1 และ 2 ให้ตอบจาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ส่วนแบบวัดในองค์ประกอบ 3 ให้ตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยแบ่งทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด และกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือ ผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึงผู้ที่มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด

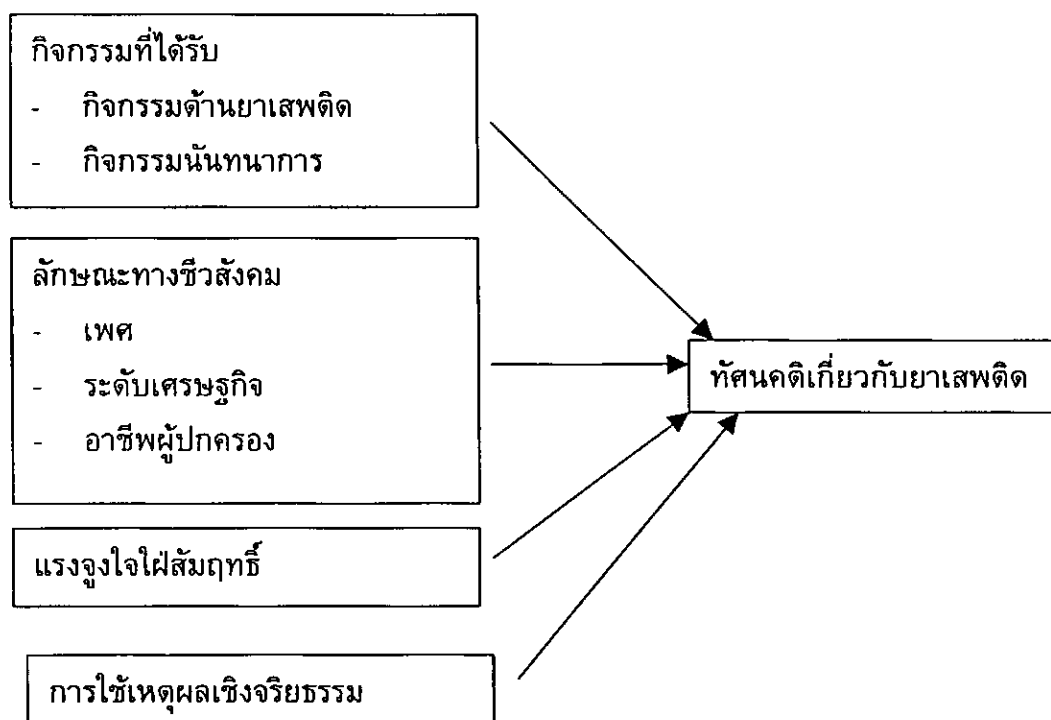
4. **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความเพียรพยายามในงานที่ยุ่งยาก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ต้องการอิสระในการแสดงออก และมีความต้องการเอาชนะในการแข่งขันหรือทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ อาจสังเกตได้จากพฤติกรรมต่างๆ เช่น มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มีมานะอดทน ฯลฯ

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ วิสุทธิ์ ราตรี (2532 : ภาคผนวก) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหา ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 16 ข้อ มีคำตอบ 6 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ข้อละ 1 คำตอบ ถ้าตอบ "จริงที่สุด" ในคำถามเชิงบวกจะได้คะแนน 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง "ไม่จริงเลย" จะได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าเป็นคำถามเชิงลบจะให้คะแนนตรงกันข้ามคือ ถ้าตอบ "จริงที่สุด" จะได้คะแนน 1 คะแนน และเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึง "ไม่จริงเลย" จะได้คะแนน 6 คะแนน แล้วจึงนำคะแนนในแต่ละข้อคำถามมารวมกัน ผู้ตอบแต่ละคนจะมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 16 – 96 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ตอบมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

5. **การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม** หมายถึง การตัดสินใจกระทำพฤติกรรมหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ตอบแต่ละคนมีเหตุผลในการตอบแตกต่างกันไป ซึ่งเหตุผลที่ผู้ตอบเลือกตอบนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงตัวผู้ตอบว่าคำนึงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังนี้ ประโยชน์หรือโทษที่ตนจะได้รับโดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร หรือเป็นการกระทำตามกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นพอใจหรือรักษากฎเกณฑ์ทางสังคม ประการสุดท้ายเป็นการใช้เหตุผลและความคิดของตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและประโยชน์ของส่วนรวม หรือการมีหลักธรรมประจำใจที่เป็นอุดมคติสากล

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ สุรัมภา รอดมณี (2540 : ภาคผนวก) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 9 ข้อ คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้จะแสดงถึงระดับจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการตอบผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ ถ้าตรงกับขั้นที่ 6 จะได้ 6 คะแนน ขั้นที่ 5 ได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึงขั้นที่ 1 ได้ 1 คะแนน แล้วจึงนำคะแนนในแต่ละข้อมารวมกัน ผู้ตอบแต่ละคนจะมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 54 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ตอบมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย
3. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง
4. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง
5. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ
6. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

7. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

8. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

9. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

10. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ยาเสพติด
2. ทศนคติ
3. ทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
4. กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมฝึกกับทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
6. ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
8. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
9. ทฤษฎีจริยธรรม
10. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
11. ลักษณะทางชีวสังคมเกี่ยวกับทศนคติต่อยาเสพติด

1. ยาเสพติด

1.1 ความหมายของยาเสพติด

มีผู้ให้ความหมายของคำว่ายาเสพติดให้โทษต่าง ๆ กัน เช่นองค์การอนามัยโลก (W.H.O.) ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดให้โทษว่า หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการ กิน ฉีด สูบ หรือดม จะทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนั้น ซึ่งลักษณะของการใช้ยามีดังนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยาหรือสารนั้นต่อไปอีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ
3. เมื่อหยุดใช้ยาหรือสารนั้น จะเกิดอาการของการอดหรือเลิกยา
4. ผู้ที่ใช้ยาหรือสารนั้นเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ

จากความหมายของคำว่า การติดยาเสพติด(Addiction) หรือบางครั้งก็เรียกกันสั้นๆ เพียงว่าการติดยา นี้ ย่อมแตกต่างจากคำว่าติดเป็นนิสัย (Habituation) ซึ่งหมายถึงสารใดๆ ก็ตามที่นำมาเสพแล้วเกิดอาการติดขึ้น เนื่องจากความเชื่อมั่นหรือนิสัยความเคยชินของผู้เสพเอง โดยที่สารนั้นไม่มีฤทธิ์ทำให้ติด เช่น บุหรี่ หมาก ยานัตถ์ ยาถ่าย ยาตองสุรา

ส่วนความหมายของยาเสพติดในแง่กฎหมายนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2519 บัญญัติว่า ยาเสพติดรวมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2465 บัญญัติว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง “ยาต่างๆ ตามบัญชีในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งประกาศตามพระราชบัญญัติยา ซึ่งรัฐมนตรีสาธารณสุข เห็นว่าอาจทำให้เสพติดให้โทษกับผู้บริโภค”

2. กัญชาตามกฎหมายว่าด้วยกัญชา
3. ผิ่นตามกฎหมายว่าด้วยผิ่น
4. พืชกระท่อมตามกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม
5. วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นยาเสพติด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย. 2533 : 59-60)

ส่วนยาตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดพุทธศักราช 2522 ซึ่งปรากฏในมาตรา 4 กำหนดไว้ ดังนี้ (เรืองชัย บุญศักดิ์. 2527 : 13 ; อ้างอิงจาก เสถียร วิชัยลักษณ์. 2522 : 2)

ยาเสพติดหมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือประการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงสารเคมีที่ใช้ในการต่อสู้ หรือเรียกร่อง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ทั้งภายในประเทศเองและยังเป็นชนวนก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างประเทศด้วย เพราะเข้าใจว่าประเทศให้การสนับสนุนกลุ่มต่างๆ เหล่านั้น

1.2 ประเภทของยาเสพติด

การแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษ ได้มีผู้แบ่งหลายแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกันไป ดังเช่น

สุชาติ โสมประยูร (2521 : 188) แบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษเป็น 3 ชนิด คือ

1. สิ่งเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือสิ่งเสพติดที่สกัดจากพืชบางชนิด เช่น ฝิ่น กัญชา พืชกระท่อม โคเคอิน ซึ่งอาจจะนำมาเปลี่ยนแปลงธาตุต่อไปอีกด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น การแปรรูปฝิ่นเป็นมอร์ฟิน เฮโรอิน และโคเคอิน เป็นต้น

2. สิ่งเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือสิ่งเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี ซึ่งนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ เพราะมีสารที่ทำให้เสพติดผสมอยู่ เช่น เพธิดีน (Pethedene) ไฟเซบโดน (Phyceptone) เป็นต้น

3. สิ่งเสพติดเป็นนิสัย (Habitual Drugs) คือ สิ่งเสพติดบางจำพวกที่เมื่อเสพบ่อยครั้งจะเกิดอาการเสพติดเป็นนิสัย เช่น บาบิทูเรท ซึ่งเป็นยาจำพวกกระตุ้นประสาท หรือแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยาประเภทกระตุ้นประสาท เป็นต้น

ประเภทของสิ่งเสพติดแบ่งตามลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. แบ่งตามลักษณะของการกำเนิด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 สิ่งเสพติดธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม เป็นต้น

1.2 สิ่งเสพติดสังเคราะห์ เช่น เฮโรอิน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท

ยาหลอนประสาท เป็นต้น

2. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายของมนุษย์ ได้แก่

2.1 ยากดประสาทสมอง ได้แก่ เฮโรอิน มอร์ฟิน เหล้าแห้ง

2.2 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน ใบกระท่อม จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาททำให้เกิดความตื่นตัวและกระวนกระวาย

2.3 ยาหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี เมสคาลิน ทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ

2.4 ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และประสาทหลอน เช่น กัญชา

3. แบ่งตามลักษณะของสาร ซึ่งในวงการแพทย์ใช้อยู่ แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

3.1 ยาเสพติดประเภทฝิ่นและผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝิ่น เช่น มอร์ฟิน ทิงเจอร์ฝิ่น เฮโรอิน โคเคอิน ตลอดจนสารสังเคราะห์อื่นๆ ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพธิดีน เมทาโดน เป็นต้น

3.2 ยากดประสาท ในวงการแพทย์เรียกว่า ยากล่อมประสาท ซึ่งฟังแล้วน่ารับประทานเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่จริงเป็นยากดประสาทที่จะไปออกฤทธิ์ต่อระบบสมองส่วนกลางโดยตรง ยาประเภทนี้มีอยู่หลายอย่าง เช่น ฟิโนบาบิโทน เซโคโคนาลหรือเหล้าแห้ง ซอลเนอร์ล ทูริบาล รวมทั้งยานอนหลับอื่นๆ และยาสังเคราะห์ใหม่ กลูตาไมล์ และเมตากูอาโลน

3.3 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน โคเคอิน ไบโกระท่อม เป็นต้น

3.4 ยาหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา แอลเอสดี ดีเอ็มที เอสทีพี และเห็ดบางชนิด ยาประเภทนี้จะออกฤทธิ์ทำให้ประสาทรับรู้ของร่างกายผิดแปลกไปจากเดิม

3.5 สารระเหยชนิดต่างๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์ และกาวติดเครื่องใช้ต่างๆ

3.6 แอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ เป็นต้น ซึ่งพึงจะได้รับการจัดสรรเข้าอยู่ในพวกสิ่งเสพติดเมื่อไม่นานมานี้เอง นอกจากนี้บุหรี่ยังถือว่าเป็นสิ่งเสพติดด้วย เนื่องจากเข้าลักษณะของสิ่งเสพติดที่ว่าเมื่อหยุดใช้สารจะเกิดอาการอดสาร

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 3 - 4) ได้แบ่งประเภทของสิ่งเสพติดว่า ถ้าแบ่งตามแหล่งเกิดของยา ก็แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

สิ่งเสพติดธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระท่อม เป็นต้น

สิ่งเสพติดสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น แต่ถ้าจะแบ่งสิ่งเสพติดออกตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายก็แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ยากดประสาท ทำให้ประสาทและสมองมีนชา อารมณ์จิตใจเฉื่อยชา และกล้ามเนื้ออ่อนคลาย เช่น ฝิ่น อนุพันธ์ของฝิ่น เฮโรอีน และยานอนหลับ เป็นต้น

2. ยากระตุ้นประสาท ทำให้ประสาท และสมองตื่นตัว กระวนกระวาย ได้แก่ ไบโกระท่อม แอมเฟตามีน ยาขยัน เป็นต้น

3. ยาหลอนประสาท ทำให้ประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติ ความรู้สึกสัมผัสแปรปรวน ได้แก่ เอสทีพี แอลเอสดี เป็นต้น

4. ยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน ยาเสพติดบางชนิดเมื่อเสพประมาณน้อยจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท และต่อมากจะกดประสาท แต่ถ้าเสกปริมาณมากขึ้นอีก จะทำให้เกิดประสาทหลอนได้ เช่น กัญชา

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีการแบ่งประเภทของสิ่งเสพติดให้โทษไว้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งสรุปได้ว่าการแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบ่งตามแหล่งกำเนิดของสารจะจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ สิ่งเสพติดธรรมชาติและสิ่งเสพติดสังเคราะห์

2. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายจะแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทยากดประสาท ประเภทยากระตุ้นประสาท ประเภทยาหลอนประสาท และประเภทยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน

3. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์จะแบ่งเป็น 6 ประเภท คือ ยาเสพติดประเภทฝิ่น และผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝิ่น ยากดประสาท ยากระตุ้นประสาท ยาหลอนประสาท สารระเหยชนิดต่างๆ และแอลกอฮอล์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษายาเสพติด 4 ชนิด ได้แก่ เฮโรอีน ยาบ้า สารระเหย และบุหรี่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3 อาการและโทษ

1.3.1 เฮโรอีน (Heroin)

ศศิธร พรไพรินทร์ (2541 : 24-25) กล่าวว่า เฮโรอีนมีชื่อทางเคมีว่า ไดอาซิติก มอร์ฟีน ไฮโดรคลอไรด์ โดยใช้มอร์ฟีน มาทำปฏิกิริยากับสารไดอิลคลอไรด์ หรือ กรดแอนไฮดรัสไดอิลิก ได้ผลลัพธ์เป็นเฮโรอีนบริสุทธิ์ ซึ่งนับเป็นสิ่งเสพติดที่ร้ายที่สุด เพราะมีฤทธิ์ร้ายแรงกว่ามอร์ฟีน ประมาณ 3 – 8 เท่า แรงกว่าฝิ่นถึง 80 เท่า และถ้าทำให้บริสุทธิ์จะมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่นถึง 10 เท่า เฮโรอีนที่ระบอบอยู่ในขณะนี้ มี 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. เฮโรอีนบริสุทธิ์ เป็นผงละเอียดสีขาวคล้ายแป้ง ไม่มีกลิ่น รสขมจัด บรรจุของกระดาด ของพลาสติก หรือหลอดกาแฟ เสพเข้าร่างกายโดยผสมกับบุหรี่ ยานัดถุ เฮโรอีนเบอร์ 4 หรือผงขาว มีเฮโรอีนบริสุทธิ์ มากกว่าร้อยละ 80 สามารถละลายน้ำฉีดเข้าสู่ว่างกายได้

2. เฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ เป็นเฮโรอีนที่มีสารอื่นเจือปน เช่น สารหนูสตริกนิน (ที่ใช้เป็นยาเบื่อหนู) ยานอนหลับ เป็นต้น เรียกกันว่า เฮโรอีนเบอร์ 3 หรือไอระเหย มีสีต่างๆ หลายสี แล้วแต่ว่าจะผลิตมาจากแหล่งใด เช่น สีม่วงอ่อน สีชมพู สีเหลือง สีดินลูกรัง เป็นต้น อาจทำเป็นแคปซูล หรือใส่ถุงพลาสติก เฮโรอีนชนิดนี้เสพเข้าสู่ว่างกาย โดยวิธีสูบ (ดูดควัน) เฮโรอีนมีชื่อเรียกในนามแฝงต่างๆ เช่น แคป ไก่ เฮโรอีน ผงขาว และไอระเหย

เฮโรอีนสามารถเข้าสู่ว่างกายได้หลายวิธี ดังนี้ คือ (ศศิธร พรไพรินทร์.

2541 : 24)

1. นำเฮโรอีนใส่กระทะ หรือวางบนแผ่นตะกั่ว หรือช้อนโลหะ นำมาลนไฟให้ไหม้ แล้วใช้หลอดกาแฟดูดเอาควันเข้าปาก เรียกว่า สูบไอระเหย หรือแคป

2. ใช้สูดเข้าจมูกแบบยานัดถุ

3. ใช้ผงเฮโรอีนยัดใส่ไส้บุหรี่ หรือผสมกับยาเส้น แล้วจุดสูบเหมือนบุหรี่

ธรรมดา

4. ใช้ผสมอาหาร หรือเครื่องดื่มรับประทาน โดยผู้บริโภคนไม่ทราบว่า มี

เฮโรอีนผสมอยู่

5. นำมาละลายน้ำฉีดเข้ากล้ามเนื้อ หรือฉีดเข้าหลอดเลือดดำเหมือน

มอร์ฟีน

1) อาการของผู้ติดเฮโรอีน

ลักษณะทั่วๆ ไปของผู้ติดเฮโรอีน คือ จะมีร่างกายผอมซีด นัยน์ตาเหลือง หน้าคล้ำ ดวงตาเหม่อลอย ผิวกายดำคล้ำ น้ำหนักตัวลดอย่างรวดเร็ว สมองเสื่อม ฟุ้งซ่าน บางครั้งกำลังพูดเรื่องหนึ่งกลับไปพูดอีกเรื่องหนึ่ง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความวิตกกังวลเสมอ อาการหายใจช้ากว่าปกติ ผู้ที่เสพเฮโรอีนเกินขนาดอาจถึงแก่ความตายได้ โดยหัวใจหยุดทำงาน อาการของผู้ที่เริ่มเสพเฮโรอีน จะมีอาการร่วง มึนงง และหลับได้สนิท บางครั้งมีอาการคลื่นไส้และอาเจียน

2) โทษของการเสพเฮโรอีน

เฮโรอีนมีคุณสมบัติทางเภสัชวิทยาเหมือนมอร์ฟิน เพราะเฮโรอีนเมื่อเข้าไปในร่างกายจะถูกไฮโดรคลอไรด์ให้กลายเป็นมอร์ฟินก่อน แล้วจึงออกฤทธิ์ต่อร่างกาย เฮโรอีนละลาย ได้ดีในไขมัน สามารถผ่านซึมผ่านเข้าสู่สมองได้ดีกว่ามอร์ฟิน ฤทธิ์ของเฮโรอีน จึงรุนแรงกว่ามอร์ฟินหลายเท่า เฮโรอีนมีโทษ 2 ประการ คือ ทางกาย และทางใจ

2.1) โทษทางกาย เฮโรอีนมีโทษทางกายอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.1.1) การเปลี่ยนแปลงทางกายในระยะเฉียบพลัน หลังจากเสพแล้วผู้เสพจะรู้สึกปลอดโปร่งสบายใจ จนกระทั่งลืมความหิว ความเจ็บปวด และความพอใจเรื่องเพศ สำหรับผู้ใช้ครั้งแรกจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ถ้าใช้ขนาดไม่มากร่างกายจะรู้สึกอบอุ่น และแขนขาหนัก ปากแห้ง ต้องดื่มน้ำบ่อยๆ ถ้าหากได้รับปริมาณมาก อาจถึงตายได้ เนื่องจากตัวยาไปกดศูนย์ควบคุมการหายใจ

2.1.2) การเปลี่ยนแปลงทางกายระยะยาว เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากใช้ยามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานติดต่อกัน ร่างกายจะซูบผอม และท้องผูกอย่างรุนแรง เบื่ออาหาร ความจำเสื่อม มีความสนใจในเรื่องเพศน้อยมากหรือไม่มีเลย อาจเกิดโรคติดเชื้อที่เยื่อหุ้มหัวใจ และลิ้นหัวใจ หนองที่ผิวหนัง โรคบาดทะยัก ซึ่งมักเกิดขึ้นกับผู้ฉีดเฮโรอีนได้ผิวหนังเป็นเวลานานๆ โรคนิวมอเนีย ซึ่งจะเกิดกับผู้ติดยาที่มีสุขภาพไม่ดี รวมทั้งโรคเอดส์ ซึ่งเกิดจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน โดยปกติการใช้ยาในระยะยาว จะก่อให้เกิดอาการติดยาทางกาย ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ

ก. อาการต้านยา หรือดื้อยา เมื่อผู้เสพเฮโรอีนใช้ยาไปปริมาณหนึ่งเป็นระยะนานๆ ผู้ใช้จะรู้สึกไม่ได้ผล ไม่ได้ความพอใจเท่าที่ต้องการ เนื่องจากร่างกายชินกับยานั้นจึงต้องเพิ่มปริมาณของยาขึ้นอีก เพื่อให้เกิดอาการเหมือนกับที่เคยได้รับ และในการเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ นี้ ก็เสี่ยงกับอันตรายที่จะติดตามมาพร้อมกับการใช้ยาในปริมาณมากเกินขนาดด้วย

ข. อาการถอนยาหรืออาการขาดยา สืบเนื่องมาจากการหยุดยา หรือการขาดยา หลังจากใช้ยาต่อเนื่องมานานๆ จะเกิดอาการกระวนกระวาย ปวดตามตัว ขนลุก ม่านตาขยาย น้ำมูก น้ำตาไหล หาวบ่อยๆ เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน หายใจถี่ กระสั่นขึ้นกว่าปกติ ความดันโลหิตสูงขึ้น อาการนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผู้ติดยาอื่นจึงกลัวการขาดยามาก ทำให้ไม่กล้าเลิกยา ต้องใช้ยาต่อไป อาการขาดยาเฮโรอีนจะเกิดขึ้นภายใน 8 – 12 ชั่วโมง หลังการเสพครั้งสุดท้าย และมีอาการรุนแรงมากใน 24 – 48 ชั่วโมง แต่อาการขาดยานี้ไม่ทำให้ถึงตายได้ ถ้าผู้ติดยาอื่นไม่มีโรคแทรกซ้อนอย่างอื่น ผู้ติดยาอื่นบางคนอาจทนต่ออาการเหล่านี้ได้ ต่อไปอาการจะค่อยๆ สงบลงไปเองในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง แต่ยังคงมีอาการเพี้ยน นอนไม่หลับ และหงุดหงิดไปอีกเป็นเวลาหลายเดือน

2.2) โทษทางใจ

ผู้ที่ได้ประสบกับฤทธิ์ของเฮโรอีนแล้วจะติดใจ และพอใจที่จะได้รับอีก ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกสบายใจ หรือสนุกสนาน หรือความรู้สึกเมาลิ้มความทุกข์โศก และหลุดพ้นจากโลกความเป็นจริงไปสู่โลกความฝัน ผู้ติดยาอื่นจะรู้สึกมีแรงผลักดัน หรืออำนาจบางอย่างมาบังคับให้ไปใช้ยา โดนตนเองไม่สามารถยับยั้งได้ จึงต้องพยายามหาหนทางสนองความต้องการของตัวแม้จะเป็นการกระทำที่ผิดหรือเสี่ยงก็ตาม

1.3.2 แอมเฟตามีน (Amphetamine).

สุกัญญา เจียมประชา (2543 : 57-58) กล่าวว่า แอมเฟตามีนหรือยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท มีผลทำให้ผู้เสพมีความรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า ไม่เหนื่อยง่าย แต่เมื่อเสพติดกันเป็นระยะเวลานานจะทำลายสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิต

1) ประเภทของยาบ้า

ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ให้ประกาศสารแอมเฟตามีน หรือยาบ้า และอนุพันธ์ของแอมเฟตามีน ซึ่งเดิมเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 1 และ 2 จำนวน 16 ชนิด ไปเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ดังนี้

ประเภทของยาบ้าที่จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ได้แก่

1. ไดเมทอกซี แอมเฟตามีน
2. ไดเมทอกซี โบรมแอมเฟตามีน
3. 2,5ไดเมทอกซี-4-เอทิลแอมเฟตามีน
4. 3,4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน

5. เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
6. 5-เมทอกซี-3,4-เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
7. พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน
8. ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน
9. เดกซ์โตร ไอโซเทอร์ไนด์ หรือ แอลเอสดี
10. เลแวมเฟตามีน
11. เลโวเมทแอมเฟตามีน
12. แอมเฟตามีน
13. เมทแอมเฟตามีน
14. เดกซ์แอมเฟตามีน
15. เมโคลควาโลน
16. เมทาควาโลน

2) อาการของผู้เสพยาบ้า

สุกัญญา เจียมประชา (2543 : 61–63) ลักษณะอาการของผู้เสพยาบ้า เพราะความจำเป็นหรือเพื่อที่ให้เกิดอาการกระปรี้กระเปร่า มีลักษณะอาการแตกต่างกันไป โดยแบ่งเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. อาการทางกาย

สำหรับผู้ที่ใช้ยาขนาดต่างๆตั้งแต่ 20 –30 มิลลิกรัมต่อวัน จะทำให้เกิดอาการติดยาได้ ซึ่งอาการทางกายที่พบเห็นบ่อยๆ มีดังนี้

- 1.1 เบื่ออาหาร
- 1.2 มือสั่น
- 1.3 พุดมาก
- 1.4 ตื่นเต้นง่าย
- 1.5 คลื่นไส้
- 1.6 ความดันโลหิตสูง
- 1.7 หัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น
- 1.8 อยู่ได้นานโดยไม่ต้องนอน
- 1.9 เหงื่อออก กลิ่นตัวแรง
- 1.10 ท้องเสีย
- 1.11 ปากและจมูกแห้ง ริมฝีปากแตกทำให้ต้องเลียริมฝีปากบ่อยๆ

1.12 ทำงานเกินปกติ ฉุกเฉิน หงุดหงิด ซอบทะเลาะวิวาท

1.13 ม่านตาเบิกกว้าง

1.14 สูบบุหรี่จัดมวนต่อมวน

2. อาการทางจิต

อาการทางจิตจะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลนั้นเสพยาบ้าได้ระยะหนึ่ง อาการทางจิตจะมีลักษณะคล้ายกับคนที่ เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง จนแทบแยกไม่ออกเป็น บางครั้ง เช่น อยู่ๆก็เอะอะโวยวายจะมีคนมาทำร้ายตน พุดไม่รู้เรื่อง มักเห็นภาพหลอนต่างๆ นานา ระหว่างที่มีอาการเหล่านี้จะเป็นอันตรายต่อตนเองอาจถึงตายได้เช่น เห็นภาพหลอน ตกใจ กลัวจนวิ่งหนีตกตึก หรือตกจากที่สูง หรืออาจถูกรถชน

3) โทษของการเสพยาบ้า

การเสพยาบ้ามีโทษจากการเสพ 2 ประการ คือ

1) โทษเฉียบพลัน ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งอาจมีอาการสมองปรากฏ ให้เห็นได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ตกใจง่าย ช่างพูด ประสาทตึงเครียด โกรธง่าย อ่อนเพลีย เป็นไข้ จิตใจสับสน บางครั้งอาจมีอาการมึนงง กระวนกระวาย เพ้อคลั่ง ประสาทหลอน หน้าซีด หรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและจังหวะการเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหงื่อออกมาก เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้อง อย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนตายมักจะมีอาการชัก หมดสติ

2) โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การเสพยาบ้าต่อเนื่องกันระยะ เวลาหนึ่งจะทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นอยู่เสมอ ไม่ได้ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องถูก ฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่างๆเช่นเดียวกับการเกิดโทษเฉียบพลัน ทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื่อได้ง่าย โรค ที่พบบ่อยๆได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้การเสพยาบ้าเป็น ระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ถึงกับเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนขี้บอด

1.3.3 สารระเหย

อนุวัฒน์ ร่มโพธิ์ทอง (2544 : 18) กล่าวว่า สารระเหย เป็นสารเคมีที่ระเหย ได้ง่ายที่ใช้ในการอุตสาหกรรม ได้แก่ ทินเนอร์ กาว แลคเกอร์ เด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ใช้ สารระเหย ในทางที่ผิดโดยนำมาสูดดม และเกิดภาวะเสพติดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ รัฐบาลได้ แก้ปัญหานี้โดยออกกฎหมายเป็นพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 ซึ่งมีบท กำหนดโทษผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายและผู้ใช้สารระเหย เพื่อบำบัดความต้องการของร่างกายหรือ

จิตใจ สารระเหย เมื่อสูดดมเข้าสู่ปอดจะถูกดูดซึมไปตามกระแสโลหิตสู่ส่วนต่างๆของร่างกายอย่างรวดเร็วและทำลายระบบต่างๆรวมทั้งอวัยวะที่สำคัญ เช่น สมอ ดับ ไต หัวใจ ปอด

1) โทษของสารระเหย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) โทษเฉียบพลัน ภายหลังการสูดดม จะเกิดอาการตื่นเต้น หัวใจเต้นเร็ว ต่อมามีอาการมึนงงคล้ายคนเมาสุราควบคุมตนเองไม่ได้ ระบายเคืองเยื่อในปากและจมูก น้ำลายไหล คลื่นไส้ อาเจียน ง่วงซึม หหมดสติ อาจกดศูนย์การหายใจให้ตายได้ ทั้งนี้ อาการมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับชนิดและปริมาณของสารระเหยที่สูดดม

1.2) โทษระยะยาว การสูดดมติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้อวัยวะต่างๆ ในร่างกายทุกระบบ เสื่อมสมรรถภาพการทำงานของไขกระดูก ทำให้เกิดโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว อาการอักเสบของเนื้อปอด ทำให้เกิดอาการไอ หอบ เหนื่อย เจ็บหน้าอก กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ยไม่มีแรง เกิดเป็นอัมพาตได้ การทำงานของตับและไตล้มเหลว มีอาการทางจิตประสาท สมอเสื่อม ประสาทหลอน ก้าวร้าว มุทะลุ พฤติกรรมและอุปนิสัยเปลี่ยนแปลง ทำลายสมอส่วนที่ควบคุมการประสานงานของกล้ามเนื้อ พุดไม่ชัด มือสั่น แขนขาสั่น เดินไม่ตรงทาง ถ้าเป็นมาก มีอาการสั่นทั้งตัว นับว่าเป็นความพิการอันเกิดจากสารระเหย

1.3.4 บุหรี่

อนุวัฒน์ ร่มโพธิ์ทอง (2544 : 19-20) กล่าวว่า บุหรี่เป็นสิ่งที่ผลิตขึ้นมาจากใบยาสูบที่มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า นิโคติเนีย โทแบคคุม (Nicotiana Tabacum) โดยการนำมาอบหรือบ่ม แล้วหั่นเป็นฝอยเส้นยาวๆ ห่อหุ้มด้วยกระดาษเป็นมวน การสูบบุหรี่เป็นการสูดควัน บุหรี่ผ่านเข้าไปในทางเดินหายใจและปอด อันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่นั้น เนื่องมาจากส่วนประกอบที่เป็นสารเคมีในควันบุหรี่ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของใบยาสูบ กระดาษที่ใช้ม้วนและสารปรุงแต่งรสชาติบุหรี่

สารที่ทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายที่สำคัญ ได้แก่

1) นิโคติน (Nicotine) เป็นสารที่มีลักษณะคล้ายกับน้ำมัน ไม่มีสี และเป็นยาเสพติดมีผลร้ายแรงที่ทำให้คนติดบุหรี่ ออกฤทธิ์ได้ทั้งเป็นตัวกระตุ้น กด และกล่อมประสาทส่วนกลาง ถ้าฉีดสารนี้ 1 หยด ขนาด 70 มิลลิกรัม เข้าไปในคนปกติจะตายเพียงไม่กี่นาที และร้อยละ 95 ของนิโคตินที่เข้าไปสู่ร่างกายบางส่วนจะเข้าไปจับอยู่ที่ปอด บางส่วนจับอยู่ที่เยื่อริมฝีปาก และบางส่วนถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือด ทำให้ความดันเลือดสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็ว หลอดเลือดหดตัว หากสูดต่อไปนานๆอาจก่อให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนโลหิต

2) ทาร์ (Tar) เป็นสารคล้ายน้ำมันดิบ ประกอบด้วยสารหลายชนิดเกาะกันเป็นสีน้ำตาล เป็นสารต้นเหตุให้เกิดมะเร็ง เช่นมะเร็งปอด กล้องเสียง หลอดลม หลอดอาหาร ไต กระเพาะอาหาร กระเพาะปัสสาวะและระคายเคืองเยื่อทางเดินหายใจ ซึ่งร้อยละ 50 ของ

ทาร์จะจับอยู่ที่ปอด ทำให้เกิดการระคายเคืองอันเป็นสาเหตุของการไอเรื้อรัง มีเสมหะ ในคนที่สูบบุหรี่วันละซอง ปอดจะรับน้ำมันทาร์เข้าไปประมาณ 30 มิลลิกรัมต่อมวน หรือ 11 กรัมต่อปี บุหรี่ไทยมีสารทาร์อยู่ระหว่าง 25 - 34 มิลลิกรัมต่อมวน ปริมาณทาร์มาตรฐานสากลกำหนดให้มี 15 มิลลิกรัมต่อมวน

3) คาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon Monoxide) เป็นก๊าซที่มีความเข้มข้นเป็นสารประกอบร้อยละ 1 - 5 ของควันบุหรี่ เกิดจากการเผาไหม้ของไบยา เกิดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เข้าไปในกระแสเลือดผสมกับฮีโมโกลบิน (Hemoglobin) กลายเป็นภาวะคาร์บอกซีฮีโมโกลบิน ซึ่งเข้าไปขัดขวางการลำเลียงออกซิเจนจากเม็ดเลือดแดง ทำให้ไม่สามารถนำก๊าซออกซิเจนไปเลี้ยงเนื้อเยื่อต่างๆ ของร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้สูบบุหรี่ได้รับออกซิเจนน้อยลง ไม่ต่ำกว่า 10 - 15 หัวใจจึงต้องเต้นเร็วและทำงานมากขึ้น เพื่อสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงร่างกายให้พอ ทำให้มีอาการมึนงง เหนื่อยง่าย การตัดสินใจช้าซึ่งเป็นสาเหตุของโรคหัวใจ คลื่นไส้และกล้ามเนื้อแขนขาไม่มีแรง

4) ไฮโดรเจนไซยาไนด์ (Hydrogen Cyanide) เป็นก๊าซระเหยพิษ ก๊าซนี้จะทำลายเยื่อบุผิวหลอดลมส่วนต้น ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันสิ่งแปลกปลอม เช่น ฝุ่นละออง เชื้อโรคที่เข้าไปในหลอดลมและปอด โดยการขับเมือกเหนียวๆ ออกมาปกคลุมปิดเอาไว้ และใช้ขนพัดโบกเอาเมือกที่สกปรกเหล่านั้นออก กลายเป็นเสมหะเป็นผลทำให้เกิดมีอาการไอจาม มีเสมหะ และหลอดลมอักเสบเรื้อรังเป็นประจำ

5) ไนโตรเจนไดออกไซด์ (Nitrogen Dioxide) เป็นสารพิษที่ทำลายเยื่อหลอดลมส่วนปลายและถุงลม ทำให้ผนังถุงลมโป่งพอง ส่วนที่พองออกมาคล้ายลูกโป่งจะกดเนื้อเยื่อ ทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจนน้อยลง เกิดอาการแน่นหน้าอก ไอเรื้อรัง หอบเหนื่อย ออกกำลังกายไม่ได้

6) แอมโมเนีย (Ammonia) มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ ทำให้เสแสบตา แสบจมูก หากได้รับบ่อยๆ จะทำให้หลอดลมอักเสบ มีอาการไอและเสมหะมาก

7) สารกัมมันตภาพรังสีในควันบุหรี่ เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคมะเร็งปอดร้อยละ 50 ของการเกิดโรคมะเร็งปอดในผู้สูบบุหรี่ มีสาเหตุมาจากสารกัมมันตภาพรังสีนี้ และผู้ที่สูบบุหรี่ 40 มวนต่อวัน จะพบว่ามีสารดังกล่าวในปัสสาวะมากกว่าคนที่ไม่สูบบุหรี่ถึง 6 เท่า ควันบุหรี่เป็นพาหะร้ายแรงในการนำสารกัมมันตภาพรังสี ทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างได้รับสารพิษนี้ด้วย

8) แร่ธาตุต่างๆมีแร่ธาตุบางอย่าง เช่น โพแทสเซียม โซเดียม แคลเซียม ทองแดง นิกเกิล และโครเมียม อันเป็นสารตกค้างในไบยาสูบ หลังจากการพ่นยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อ

ให้เกิดภาวะเป็นพิษต่อร่างกายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนึกถึงการทำปฏิกริยากับสารเคมีอื่น จะกลายเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง

1.4 โทษและอันตรายของยาเสพติด

เนื่องด้วยยาเสพติดทุกประเภทมีฤทธิ์เป็นอันตรายต่อร่างกายในระบบประสาทสมอง ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นศูนย์บัญชาการของร่างกายและชีวิตมนุษย์ การเสพสิ่งเสพติดเหล่านั้นไม่มีคุณประโยชน์แก่ร่างกายเลย แต่กลับจะมีโทษและอันตรายต่างๆขึ้นได้ จนอาจทำให้เสียชีวิตขึ้นได้หรือก่อให้เกิดอันตรายต่อครอบครัว เพื่อนบ้านและสังคมในด้านต่างๆ ต่อไปอีกมากมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ม.ป.ป.21)

บุญสม มาร์ตินและสำออง พ่วงบุตร (2528 : 93-94) ได้กล่าวถึงโทษของสิ่งเสพติดว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและสังคมหลายประการคือ

1. โทษทางร่างกาย

1.1 สิ่งเสพติดให้โทษทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเสื่อมโทรมเช่น ทำให้สมองและประสาทเสื่อมโทรมลง กระเพาะอาหารและลำไส้พิการเกิดอาการท้องผูกอย่างรุนแรง ร่างกายมีกำลังและต้านทานโรคต่ำ ทำให้ติดโรคอื่นๆได้ง่ายเช่น วัณโรค ภูมิโรคและโรคลำไส้

1.2 เมื่อสมองและประสาทเสื่อมเป็นผลให้การควบคุมกล้ามเนื้อ และประสาทบกพร่องซึ่งอาจทำให้ประสบอุบัติเหตุได้โดยง่าย เช่น หกล้มและถูกรถชน

1.3 เมื่อไม่ได้เสพสิ่งเสพติดจะทำให้เกิดอาการต่างๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอดยา เช่น มีอาการนอนไม่หลับ น้ำตาไหล มีเหงื่อออก เป็นตะคริวตามขาหลังและท้องลงแดง น้ำหนักตัวจะลดลง และในที่สุดทำให้มีอาการเหมือนคนวิกลจริตและถึงแก่ความตายได้

2. โทษทางใจ

เนื่องจากสิ่งเสพติดทำลายสมองและระบบประสาท ฉะนั้นผู้เสพสิ่งเสพติด จึงมีความประพฤติและอารมณ์ผิดปกติเช่น ขาดความสนใจในตัวเอง มีการละเลยไม่สนใจในกิจวัตรประจำวัน มีความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ขาดเรียนไม่สนใจการศึกษา

3. โทษต่อครอบครัว

ในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวติดสิ่งเสพติดแล้ว ทำให้หมดความรู้สึกรักในเรื่องรับผิดชอบที่พึงมีต่อครอบครัว ย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ภรรยาและบุตรไม่ได้รับความอบอุ่น เช่น ครอบครัวอื่นๆ

4. โทษทางสังคมและเศรษฐกิจ

สังคมมักรังเกียจผู้ติดสิ่งเสพติด และเมื่อผู้ติดสิ่งเสพติดไม่สามารถจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามปกติวิสัย อาจทำให้หันหน้าเข้าไปประกอบอาชีพการงานเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งเสพติด ส่วนโทษทางเศรษฐกิจนั้น ทำให้เกิดการสูญเสียแรงงาน

5. โทษทางปกครอง

รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการปราบปราม และจัดสถานที่บำบัดรักษา อันเป็นการเพิ่มภาระการเสียภาษีอากรของประชาชนอีกทางหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ผู้ติดสิ่งเสพติดให้โทษจะถูกพิษภัยของยาเสพติด เข้ารอบจำจนก่อให้เกิดโทษร้ายแรงต่างๆ นับตั้งแต่ร่างกาย และชีวิตของตนเอง ทรัพย์สินทั่วไปนั้นคือสิ่งเสพติดที่มีโทษต่อตนเอง ทั้งร่างกายและจิตใจ มีโทษต่อครอบครัว เศรษฐกิจสังคมและการปกครองสูญเสียความมั่นคงของประเทศในด้านต่างๆจนหมดสิ้น ดังนั้นหากนักเรียนได้รู้ถึงโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดดังกล่าวมาแล้ว ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเอง และหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดให้โทษได้

1.5 สาเหตุของการติดยาเสพติด

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมีสาเหตุผสมผสานกันหลายประการและยังไม่สามารถสรุปได้อย่างเด่นชัดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการติดยาเสพติด ในที่นี้สาเหตุที่แท้จริงของการติดสิ่งเสพติดจึงจะหมายถึง ความสัมพันธ์ของสาเหตุ

ตามแนวระนาบวิทยา ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคมึ 3 ประการ คือ

1. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent)
2. ตัวผู้เสพ(Host)
3. สิ่งแวดล้อม(Environment)

1. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent)

ชื่อของยาเสพติด ย่อมแสดงความหมายได้ชัดแจ้งแล้วว่า ถ้าเสพหรือใช้แล้วจะเกิดอาการติด เมื่อร่างกายมนุษย์ได้รับยาเสพติดเข้าไป อำนาจของยาเสพติดจะทำให้การทำงานในระบบต่างๆของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถ้าใช้ยาสม่ำเสมอจนเข้าขั้นติดแล้ว ร่างกายจะเกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าขาดยาการทำงานในร่างกายก็จะพยายามคืนตัวเข้าสู่สภาพปกติ และการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกะทันหันทันทีนี้ ทำให้ผู้เสพ ติดแล้วเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกาย

ที่เราเรียกว่าอาการดิสเฟส ซึ่งมีความรุนแรงมากจนผู้นั้นไม่อาจทนได้ จึงทำให้เสาะแสวงหา มาเสพเพื่อระงับอาการให้ร่างกายอยู่ในระบบเดิมต่อไป จึงทำให้ผู้นั้นต้องเสพอยู่เรื่อยๆ

2. ตัวผู้เสพ (Host)

การที่ผู้เสพเริ่มหันไปหา ยาเสพติดนั้น อาจเกี่ยวข้องกับ

1. สภาพของร่างกาย จากการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้คนติดยาเสพติดประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเจ็บไข้ได้ป่วยทางกาย และใช้ยาบำบัดรักษา เช่น แพทย์สั่ง ยาระงับปวดหรือยารักษาโรคบางชนิด โดยขาดความระมัดระวัง ทำให้ผู้ป่วยติดยา

2. สภาพของจิตใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความบกพร่องในจิตใจของมนุษย์เกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาในเยาว์วัย ความผิดปกติในร่างกายและจิตใจเหล่านี้เป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน ความสัมพันธ์ของความผิดปกติทางจิตใจเป็นผลเนื่องไปถึงบุคลิกภาพที่ผิดปกติของมนุษย์ได้ และมีผลในทางที่จะเป็นแนวโน้มในการใช้ยาเสพติดเพื่อบรรเทาความวิตกกังวลให้หมดไป และมีแนวโน้มเอียงในการใช้ยาเสพติดมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอในทุกด้าน เช่น ด้านอารมณ์และสติปัญญา รวมทั้งมีร่างกายที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง

2.2 ผู้ที่มีอารมณ์วู่วาม ไม่ค่อยมีความยั้งคิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้เร็ว เป็นคนที่ขาดความมั่นใจ มีจิตใจไม่อบอุ่น ดังนั้นจึงหันเข้าหา ยาเสพติดเพื่อช่วยระงับอารมณ์ที่วู่วามของตน

2.3 ผู้ที่มีสุขภาพจิตรวนเร ขาดความมั่นใจ มีความวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา และมีความโน้มเอียงที่จะใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่งทางใจ

2.4 ผู้ที่มีปัญหาต่างๆ เช่นหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน มีปัญหาในด้านต่างๆ และใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องปลอบใจดับความวุ่นทางจิตใจให้น้อยลง

การติดยาเสพติดของบุคคลต่างๆยังขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่นอีก เช่น

1. การที่อยู่ใกล้ชิดกับยาที่ใช้พวกนี้ ได้แก่ นายแพทย์ พยาบาล และบุคคลอื่นๆ ในวงการแพทย์

2. การคบค้าสมาคมหรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด ข้อนี้พบมากในพวกเด็กวัยรุ่นและมักจะติดยาเสพติดได้ง่ายเพราะแรงชักจูงจากเพื่อน

3. เพื่อหนีความทุกข์ทางใจ

4. เพราะความอยากรู้อยากเห็น ได้แก่ เด็กวัยรุ่น ซึ่งมีความคะนองอยากทดลองในสิ่งที่ตนไม่เคยมาก่อน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5. เพราะต้องการหนีจากสภาพความเป็นจริง

6. เด็กเกรงโดยสันดาน หรือพวกอันธพาล เด็กพวกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากครอบครัวที่แตกแยกกัน

3. สิ่งแวดล้อม (Environment)

สาเหตุด้านที่ทำให้ติดยาเสพติดแยกได้ดังนี้

1. เหตุจากการอยากทดลอง ซึ่งเป็นสัญชาตญาณอันหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่น ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในเรื่องยาเสพติด จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้เห็นตัวอย่างหรือได้ยินได้ฟังมา และอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลหรือแหล่งที่จะสามารถหายาเสพติดได้โดยง่าย

2. เหตุจากการถูกชักชวน อาจจะเป็นการกระทำไปเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มโดยเฉพาะในวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นต้องการการรวมกลุ่มและการเป็นที่ยอมรับ

3. เหตุจากการถูกหลอกลวง เนื่องจากยาเสพติดใหม่มักมีในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น เป็นลูกกวาดหรือทอฟฟี่ เป็นแคปซูลหรือเหล้าแห้ง เป็นต้น ซึ่งอาจเข้าใจผิดว่าเป็นของรับประทานหรือยาธรรมดา

4. เหตุจากความคึกคะนอง บุคคลประเภทนี้รู้ว่ายาเสพติดไม่ดีแต่ด้วยความคึกคะนอง ในบางรายทำไปเพื่อความสนุก โดยมากเป็นวัยรุ่น ไม่เกรงกลัว แสดงความเก่งกล้าอวดเพื่อนฝูง

5. เหตุจากปัญหาครอบครัว จากเอกสารการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยปัญหาเยาวชนสำนักคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ได้กล่าวถึงลักษณะที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวไว้ดังนี้

5.1 ความแตกร้างไม่เป็นปกติสุขในครอบครัว เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความวุ่นวายใจ แกร่งแย่งชิงดีกัน

5.2 ผู้ปกครองมีฐานะดี มีส่วนทำให้เด็กใช้ชีวิตเกรไ้ได้ เพราะบางรายฟังเพื่อยากทำอะไรเกินวัย เมื่อถูกห้ามปรามก็มักไม่พอใจจึงหาทางออกคบเพื่อน เทียวเตรไ้ไปกับเพื่อนต่างเพศ

5.3 ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ผู้ปกครองส่วนมากต้องทำงานหนักไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็ก

5.4 บิดามารดาและผู้ปกครองขาดความรู้ธรรมชาติทางจิตใจ และความประพฤติของเด็กตามวัยทำให้ไม่สามารถแนะทางให้เด็กเผชิญปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง

5.5 ผู้ปกครองบางรายไม่เอาใจใส่ดูแลเด็กที่นำมาเลี้ยงแทนลูกเท่าที่ควรมีความรู้สึกเป็นคนอื่น ทำให้เด็กต้องออกไปหาที่พึ่งนอกบ้าน

5.6 ผู้ปกครองไม่สามารถตักเตือน

ก็อยู่ห่างไกล

5.7 ผู้ปกครองส่งเสริมในทางที่ผิด
ให้ท้าย ทำให้เด็กได้ใจและไม่สำนึกถึงการกระทำของ

5.8 บิดามารดาบางคนไม่มี
สนิทสนม และเด็กต้องไปหาที่พึ่งทางใจกับผู้อื่น ทำ
ชักจูงได้ง่าย

5.9 สภาพบ้านแตกสาแหรกขาดบิดาหรือมารดาต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่

5.10 เด็กประเภทที่เป็นประปรายต่อสังคม เกิดจากสภาพบ้านแตก
สาแหรกขาด ผู้ปกครองไม่ปรองดองกัน

5.11 บิดามารดาขาดความร่วมมือในการอบรมสั่งสอนเด็ก

5.12 บางครอบครัวลุ่มหลงในเรื่องอบายมุขต่างๆ เช่น การพนัน ดื่มสุรา
เป็นนิจ เป็นต้น ทำให้เด็กเคยชินกับสิ่งอบายมุข

5.13 สภาพครอบครัวขาดสวัสดิภาพ เช่น บิดามารดาถูกรังแกจากผู้อื่น

5.14 ไม่เอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กทำงานตามวัย

ซุสเตอร์ และคิลบี (หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์. 2542 : 34 ; อ้างอิงจาก
Schuster & Kilby. n.d) กล่าวถึงสาเหตุการใช้จ่ายเสพติดว่าเกิดจาก

1. ความวิตกกังวล
2. พฤติกรรมของเพื่อนถ้าเพื่อนดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ วัยรุ่นนั้นอาจจะมี
พฤติกรรมเช่นนั้น
3. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกและมีการใช้จ่ายเสพติด วัยรุ่นนั้นจะมี
ความเสี่ยงต่อการใช้จ่ายเสพติด
4. วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแนวโน้ม
การใช้จ่ายเสพติด
5. การใช้จ่ายเสพติดในวัยรุ่นจะมีลักษณะเฉพาะผู้ที่มียุติกรรมเบี่ยงเบน
และมักเกิดในวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.6 การป้องกันยาเสพติดให้โทษ

อรเพ็ญ นาควัระ (2527 : 167) การป้องกัน หมายถึง การให้การศึกษาข้อมูล
และความรู้แก่เยาวชนและประชาชนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะต้องอาศัยยุทธวิธีและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้
ให้การสื่อข้อความและการให้ความรู้ตรงตามเป้าหมาย

เรื่องชัย บุญศักดิ์ (2527 : 38) กล่าวว่า การป้องกัน หมายถึง การให้การศึกษา และข้อมูลที่ถูกต้องแก่เยาวชนและประชาชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการ ติดสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งการป้องกันนั้นไม่ว่าจะเป็นการป้องกันอะไรก็ตาม ผู้รับผิดชอบจำเป็น ต้องมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสิ่งที่เราจะปกป้องและธรรมชาติของสิ่งที่เราจะต้องป้องกัน นั้นด้วย งานป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ผู้ที่ทำหน้าที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ธรรมชาติของปัญหาสิ่งเสพติดในทุกแง่มุมอย่างลึกซึ้ง และยังจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ และกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องป้องกันด้วย งานป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดในสถาน ศึกษา นั้น เป้าหมายอยู่ที่นักเรียน ดังนั้นนักเรียนก็คือ สิ่งที่เราต้องการปกป้องความรู้ทางจิต วิทยาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆและจิตวิทยาการเรียนรู้และความชัดเจนในการสอน ประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสิ่งที่ขาดไม่ได้ในด้านแนว คิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดให้โทษในสถานศึกษานั้น มีผู้ให้แนวคิดต่างๆ กันดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (เรื่องชัย บุญศักดิ์. 2527 : 38 ; อ้างอิงจาก กระทรวง ศึกษาธิการ. 2524 : 5-9) ได้เสนอแนวคิดในการป้องกันยาเสพติด โดยเน้นในกลุ่มเยาวชนว่า

1. ทางครอบครัวและสถาบันการศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อมิให้เบี่ยงเบน ไปจากสังคม
2. ควรจะใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญห
3. ควรสร้างความสำเร็จในชีวิตให้กับเด็ก
4. สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจของเด็กให้เข้มแข็ง เพื่อไม่ให้ถูกชักจูงไปใช้ยา เสพติดได้ง่าย
5. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการป้องกันยาเสพติด เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน ให้ถูกวิธี

6. ป้องกันสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติด

แนวคิดบรรทัดฐานเกี่ยวกับการดำเนินป้องกันยาเสพติดให้โทษไว้ 4 วิธีคือ

1. การป้องกันโดยใช้หลักกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัยการลงโทษและ ชูว่าจะลงโทษผู้ใช้ และผู้มีไว้ครอบครองเป็นประการสำคัญ วิธีนี้ถือว่าการลงโทษและการขู่จะลง โทษจะช่วยให้คนกลัวไม่กล้าทำ การออกกฎหมายตราบทลงโทษ และบังคับใช้กฎหมายนั้น เป็น มาตรการป้องกันสำหรับการป้องกันตามวิธีนี้

2. การป้องกันที่อาศัยหลักการทางแพทย์และอนามัย เพื่อสกัดกั้นมิให้ผู้ติดสิ่งเสพ ติดทำการแพร่ระบาดไปยังผู้อื่นได้ มีการค้นหาผู้เสพสิ่งติดให้โทษให้พบ แล้วจัดการให้การ บำบัดรักษา การให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและโทษของสิ่งเสพติดเป็นเกณฑ์สำคัญ การให้การ

ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิด ถือหลักว่าทุกคนปรารถนาที่จะมีสุขภาพสมบูรณ์กลัวโรคภัยไข้เจ็บ

3. การป้องกันที่อาศัยหลักทางจิตวิทยาสังคมเน้นในข้อที่ว่า การใช้ยาและการไม่ใช้สิ่งเสพติดนั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีความสลับซับซ้อน ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม วิธีนี้ถือว่าข้อมูลที่ให้อย่างเลื่องลางและฝ่ายผู้รับรับไว้เฉยๆ จะมีโอกาสก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมน้อยเต็มที่ แม้ว่าจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดั้งเดิมไว้บ้างก็ตาม และถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลที่คัดเลือกอย่างดี หากไม่มีการนำข้อมูลไปใช้และข้อมูลนั้นไม่สอดคล้องกับความเชื่อถือและวิถีชีวิตส่วนตน ก็จะไม่มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย อีกประการหนึ่งการตัดสินใจใช้ยาหรือไม่ใช้ยา ข้อมูลความรู้จะต้องเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเรื่องค่านิยม การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา การป้องกันตามแนวคิดนี้ให้ความสนใจกับความต้องการทางสังคมและส่วนตัว ซึ่งเป็นสิ่งทดแทนไม่ไปติดสิ่งเสพติดและให้ความสนใจปัญหาพื้นฐานที่อาจเป็นตัวการทำให้มีการใช้สิ่งเสพติด

4. การป้องกันที่อาศัยหลักทางสังคมวัฒนธรรม วิธีนี้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาก แทนที่จะแนะนำให้บุคคลปรับตัวเข้ากับสภาวะของสังคมวันนี้นักกลับเห็นว่า บางสิ่งบางอย่างของสังคมควรจะได้รับปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคลและความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์

เรื่องชัย บุญศักดิ์ (2527 : 41) ได้กล่าวถึงงานป้องกันโดยทั่วๆ ไปในสถานศึกษาต่างๆ นั้น อาจทำได้หลายกรณีเป็นต้นว่า

1. การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของสิ่งเสพติด และการป้องกันตนเองให้พ้นจากพิษภัยสิ่งเสพติดซึ่งสถานศึกษาต่างๆ กระทำโดยอาศัยกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนตามปกติด้วยบรรยาย อภิปราย อบรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

2. การกำจัดโอกาสมั่วสุมโดยการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด มิให้นักเรียนมีโอกาสอยู่ในที่ลับหลบตามลำพัง

3. การปรับปรุงการเรียนการสอนให้สนุกสนานเพลิดเพลิน มีชีวิตชีวาปราศจากเครียด ความขัดแย้งทางอารมณ์ จะเป็นเครื่องช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถประพฤติตนเยี่ยงเด็กทั่วไป

4. การปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียนโดยเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน

อรรพรรณ หุ่นดี (2529 : 105-106) พูดถึงวิธีการป้องกันสิ่งเสพติด ไว้ดังนี้

1. ป้องกันตนเอง ไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์และจงอย่าทดลองสิ่งเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด

2. ป้องกันครอบครัว ควรสอดส่องดูแลเด็กและบุคคลในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด คอยอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษภัยของสิ่งเสพติด หากมีผู้ติดสิ่งเสพติดในครอบครัว จึงจัดการให้เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลให้หายโดยเด็ดขาด

3. ป้องกันเพื่อนบ้าน โดยช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษและภัยของสิ่งเสพติด เพื่อมิให้ถูกหลอกลวง

4. ป้องกันโดยให้ความร่วมมือกับทางราชการ เมื่อทราบว่ามีบ้านใด ตำบลใดมีสิ่งเสพติดระบาด ขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ทราบ หรือศูนย์ปราบปรามยาเสพติด กรมตำรวจ (ศปส.ตร.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน นับตั้งแต่การควบคุมการใช้สิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด โดยการกำหนดโทษและลงโทษอย่างรุนแรง นอกจากนั้นก็อาจจะรวมถึงการควบคุมและกำจัดเขตการใช้ยาเคมีบางประเภท ซึ่งเป็นสารที่จำเป็นในการผลิตสิ่งเสพติด การทำลายหรือปลูกพืชทดแทนพืชเสพติด การตรวจสุขภาพ และการตรวจสารเสพติด จากร่างกายของผู้สงสัยหรือผู้มีความโน้มที่จะติดสิ่งเสพติดเหล่านี้ เป็นวิธีในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งเสพติดขึ้นทั้งสิ้น นอกจากนั้นยังมีการดำเนินงานในแนวนโยบายอันเกี่ยวกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนเยาวชนให้เล่นกีฬา และเพลิดเพลินกับงานอดิเรกต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ การให้คำปรึกษาแนะนำ และฝึกให้เยาวชนรู้จักตัดสินใจอย่างถูกต้อง เมื่อมีปัญหาโดยไม่หันเหไปหาสิ่งเสพติดเป็นทางออกหรือเป็นทางแก้ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาสภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเยาวชน

 นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส. 2542 : 15)

1. นโยบายของรัฐบาล รัฐบาลได้แถลงนโยบายในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด เมื่อวันที่ 20 – 21 พฤศจิกายน 2540 โดยสรุปได้ว่า

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.2 ใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางการศึกษา การกีฬาและดนตรี รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา

1.3 เร่งรัดการปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด และสารเสพติด ทั้งผู้เสพ ผู้ค้า ผู้ผลิต โดยเน้นการดำเนินการกับนายทุน และผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลัง

1.4 ขยายการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1.5 เร่งรัดผลักดันกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน อันเนื่องมาจากการค้ายาเสพติด

1.6 ปลุกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชน ในเรื่องการไม่หลงมัวเมาในอบายมุข ยาเสพติด สารเสพติด บุหรี่ และสิ่งมีนเมา

๗. 2. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงาน ป.ป.ส. 2542 : 18)

นโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับแผนพัฒนาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) นั้น ยังคงอาศัยยุทธศาสตร์การลดความต้องการใช้ยาเสพติด (Demand Reduction) เช่นเดียวกับการดำเนินงานแผนระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) แต่เน้นในประเด็นของการพัฒนาคุณภาพ 11 กระบวนการดำเนินงาน และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นกรอบในการปฏิบัติไว้ 4 ประการ

1.1 ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างจริงจัง โดยให้มีแนวโน้มในการปฏิบัติงานจากประชาชนด้วย

1.2 กระทรวงศึกษาธิการผลิตใช้ในการป้องกันยาเสพติด จะต้องมีความเหมาะสมกับเยาวชนโดยให้เน้นความน่าสนใจ น่าหยิบ น่าอ่าน ได้เนื้อหาสาระ และไม่ยาวยืดเยื้อเกินไป

1.3 ทุกหน่วยงานจะต้องมีโครงการป้องกันยาเสพติดที่ชัดเจน เพื่อให้รัฐบาลสามารถยอมรับและสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของโครงการ

1.4 โครงการใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน ให้ทุกหน่วยงานพิจารณากำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและทำการทดลองเพื่อการศึกษาผลกระทบก่อนที่จะทำการขยายผล

ธงชัย ทวีชาติ และคณะ (2539 : 49–51) การป้องกันปัญหายาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. ตนเอง

ดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยการพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ รับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ทำงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ ให้ความเพลิดเพลิน และตามความสนใจของตนเอง ศึกษาและปฏิบัติธรรมตามโอกาสอันควร ไม่ควรฝืนทำงานหรือใช้ยากระตุ้นให้ทำงานได้ เมื่อร่างกายเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียควรพักผ่อนให้เต็มที่ให้ร่างกายสดชื่นจึงทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่อยู่หรือจากสื่อต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้จักป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้ถูกต้อง

1.2 ไม่ใช้ยาทุกชนิดโดยมิได้รับการแนะนำจากแพทย์ เกสซกร เพราะอาจจะทำให้เกิดการติดยาได้

1.3 ไม่ทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด เพราะติดง่ายเลิกยาก

1.4 ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลใกล้เคียง

1.5 สอดส่องดูแลสังเกตบุคคลใกล้เคียง ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อน บุคคลในชุมชน หากพบว่าเป็นผู้ติดยาเสพติดให้แนะนำหรือรีบพาไปรักษาตามโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุขใกล้บ้าน

1.6 เมื่อทราบว่ามีการซื้อขายหรือรู้แหล่งมั่วสุมยาเสพติด ให้แจ้งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบ เพื่อทำการปราบปรามต่อไป

2. ครอบครัว

2.1 ควรรับทราบและหน้าที่ของตนเอง สร้างความรัก ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันในครอบครัว

2.2 ขยันทำงานประกอบอาชีพโดยสุจริต ใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อสร้างฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้น

2.3 บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน หรือบุคคลในการปกครองให้อยู่ดีกินดี มีความสุข ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาอบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติตนดีและบุตรหลานหรือบุคคลในปกครองต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน คำแนะนำตักเตือน ให้ความเคารพ ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง

2.4 เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว ให้ใช้เหตุผลและความร่วมมือกันแก้ไข ปัญหา ไม่ควรใช้อารมณ์หรือหาทางออกที่ไม่เหมาะสม

2.5 จัดสภาพแวดล้อมของบ้านที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ น่าอยู่

3. โรงเรียนและสถานศึกษา

3.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ชนิดของยาเสพติด โทษและอันตราย และการปฏิบัติตนในการป้องกันยาเสพติดให้กับนักเรียนและบุคคลในชุมชน

3.2 จัดตั้งชมรมหรือหน่วยงานในโรงเรียนเพื่อต่อต้านยาเสพติด

3.3 ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3.4 จัดบริการให้คำปรึกษาแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำนักเรียนและผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ

3.5 มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและปลูกฝังค่านิยมให้แก่นักเรียน ให้เป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน สามารถปรับตัวเองในสังคมได้ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้ รู้จักวิธีแก้ปัญหา และกล้าที่จะขอคำปรึกษาและความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นที่เหมาะสม

3.6 จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอ และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

4. ชุมชน

4.1 จัดแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม และแหล่งจำหน่ายยาเสพติดในชุมชน

4.2 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น แข่งขันกีฬา พัฒนาชุมชน เป็นต้น

4.2 จัดให้มีหน่วยให้คำปรึกษาและแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือบุคคลในชุมชนที่มีปัญหา

4.3 พัฒนาเศรษฐกิจของ โดยเพิ่มรายได้ให้กับบุคคลในชุมชน ลดความยากจน เช่น การฝึกอาชีพ การบริการจัดหางาน การส่งเสริมรายได้พิเศษ การจัดสหกรณ์ เป็นต้น

4.5 พัฒนาความเจริญด้านต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบ สวยงาม

5. รัฐบาล

5.1 ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทั่วถึง

5.2 แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมอย่างจริงจัง

5.3 จัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

5.4 จัดบุคลากรและหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เพียงพอและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง

5.5 ให้ความสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของเยาวชน ในด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา ฝึกฝนอาชีพ เป็นต้น

5.6 มีกฎหมายที่รัดกุมสำหรับผู้ค้าและผลิตยาเสพติด รวมทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเพียงพอและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

2. ทศนคติ

2.1 ความหมายของทศนคติ

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ได้ให้คำจำกัดความทศนคติว่า “ทศนคติ หมายถึง แนวโน้ม และท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หรือค่านิยมหนึ่ง โดยปกติจะมีความรู้สึก อารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ในความเหินนั้น ทศนคติสังเกตไม่ได้ แต่อารมณ์จะอนุมานได้จากพฤติกรรมที่เป็นวาจาและท่าทาง”

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 19) ให้ความหมายของทศนคติว่า เป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ เป็นต้น

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2544 : 366-377) ได้ให้ความหมายของทัศนคติดังนี้ ทัศนคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือเป็นลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้าทัศนคติดลบก็จะหลีกเลี่ยงทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ลักษณะของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ

3. ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึกอารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)

4. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หากเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนจากบวกเป็นลบหรือ จากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรืออาจเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนทัศนคติ จึงต้องเปลี่ยนค่านิยม

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546 : 121) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือความคิดใดก็ตามในลักษณะของการประเมินค่า ฯลฯ ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมนี้ต้องคงอยู่นานพอสมควร

นวลละอ อ สุภาผล (2534 : 19) ได้แบ่งทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มี 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบแรก ความรู้เชิงประเมินค่า เป็นการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งว่าดี มีประโยชน์มากน้อยเพียงใดและ/หรือเลว มีโทษมากเพียงใด ของทุกอย่างย่อมมีสองด้าน คือ ด้านดีและด้านไม่ดี หรือด้านประโยชน์และโทษ บุคคลสามารถจะรับรู้ รับทราบเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของสิ่งต่างๆ ได้เสมอ และอาจมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นตามลำดับ หรือรู้เพียงด้านประโยชน์ แต่ไม่ทราบเกี่ยวกับโทษของสิ่งนั้นหรือรู้ในทางตรงข้าม เป็นต้น

องค์ประกอบที่สอง ความรู้สึกพึงพอใจ เมื่อบุคคลทราบว่าสิ่งใดมีประโยชน์บุคคลก็จะรู้สึกชอบและพอใจสิ่งนั้น ถ้าบุคคลทราบว่าสิ่งใดมีโทษบุคคลก็จะรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจสิ่งนั้น ส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกพอใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกิดขึ้นสอดคล้องกับความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งนั้น ตามธรรมดาแล้ว บุคคลย่อมรู้สึกพอใจสิ่งหนึ่งมากเมื่อทราบว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง

องค์ประกอบที่สาม ความพร้อมกระทำ หมายถึงการที่บุคคลมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน ทะนุบำรุงส่งเสริมสิ่งที่เขาชอบเขาพอใจและพร้อมที่จะทำลาย ทำร้ายหรือทำเพิกเฉยต่อสิ่งที่เขาไม่ชอบไม่พอใจ องค์ประกอบนี้ก็ยังอยู่ภายในจิตใจของบุคคลและยังไม่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมความพร้อมกระทำ จะปรากฏเป็นพฤติกรรมหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะอื่นๆของบุคคลและสถานการณ์

ผู้ที่สามารถรู้จักตนเองและควบคุมบังคับตนเองได้จะเป็นผู้กระทำตามทัศนคติของตน ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักตนเองและขาดความเป็นตัวของตัวเองต้องพึ่งการควบคุม การให้รางวัล และการลงโทษจากผู้อื่นหรือจากสังคมจะเป็นผู้ที่มีการกระทำไปตามการชักจูงหรือการบังคับของผู้อื่นมากกว่ากระทำตามทัศนคติของตนต่อสิ่งนั้น

สรุปได้ว่าทัศนคติ หมายถึง เมื่อบุคคลมีความรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด จนกระทั่งเกิดความรู้สึกพอใจต่อประโยชน์หรือไม่พอใจต่อโทษของสิ่งนั้น และหลังจากนั้นบุคคลก็จะพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะช่วยเหลือ สนับสนุน หรือต่อต้านสิ่งนั้น

2.2 การเกิดของทัศนคติ

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546 : 126-128) กล่าวว่า การเกิดทัศนคติมี 3 ประเภท คือ

2.2.1 การเกิดทัศนคติจากการเรียนรู้แบบโยงความสัมพันธ์ หลักการเรียนรู้แบบโยงความสัมพันธ์ (Classical Conditioning) ถ้าเรานำเอาสิ่งเร้าที่เป็นกลางไปคู่กับสิ่งเร้าที่มีอำนาจ ทำให้เราต้องตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งมาก่อน ในที่สุดสิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้นก็จะมีอำนาจทำให้เกิดการตอบสนองอย่างนั้นตามไปด้วยเช่นกัน สำหรับการวางเงื่อนไขแบบถ่ายโยงความสัมพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคตินั้น เกิดขึ้นในลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้ เช่น เด็กที่มีทัศนคติที่เป็นลบต่ออาหารชนิดใดชนิดหนึ่งอาจจะเกิดจากการที่บิดามารดาเข้าชื่อให้รับประทานสิ่งนั้นจนเด็กเกิดอารมณ์เสีย ซึ่งอารมณ์เสียได้ถูกนำไปเข้าคู่กับอาหารชนิดนั้น ผลอยทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่ออาหารชนิดนั้นไปด้วย

2.2.2 การเกิดทัศนคติเพราะหลักการเรียนรู้จากผลกรรม คนเราเรียนรู้ผลการกระทำในอดีต ถ้าผลกรรมนั้นน่าพึงพอใจ เรามีแนวโน้มจะทำอย่างนั้นอีกเมื่อมีสิ่งเร้าเดิมปรากฏ และถ้าผลกรรมนั้นไม่น่าพึงพอใจ เราจะหาทางเลี่ยงไม่ทำอย่างนั้นอีกเมื่อมีสิ่งเร้าเดิมปรากฏขึ้นมา

2.2.3 การเกิดทัศนคติจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากต้นแบบ บางครั้งทัศนคติที่เรามีอยู่เกิดมาจากการเลียนแบบจากผู้อื่น การค้นพบทางจิตวิทยาทำให้รู้ว่า เพียงเห็นตัวอย่างจากผู้อื่นเราก็จะเรียนรู้ได้แล้ว ถึงแม้จะไม่ได้นำเอาความรู้นั้นมาปฏิบัติก็ตาม

2.3 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546 : 130 - 146) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีหลายแนวคิด ดังนี้

2.3.1 แนวคิดการเปลี่ยนทัศนคติโดยใช้การสื่อความหมาย

ผู้นำเสนอแนวคิด คือ คาร์ลโฮฟแลนด์ (Carl Hovland) ซึ่งมีหลักการสำคัญของการเปลี่ยนทัศนคติว่า ผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบในการสื่อความหมาย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้ส่งสาร หรือแหล่งกำเนิดของสาร
2. สาร หรือความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการจะส่งออกไป
3. ผู้รับสาร
4. ช่องทางในการสื่อสาร หรือวิธีที่สารถูกส่งออกไป อันอาจได้แก่ การพูด

การเขียน การใช้โทรศัพท์ จดหมาย เป็นต้น

องค์ประกอบทั้ง 4 อย่างมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนทัศนคติในแง่ที่ว่า แหล่งของสารทำให้ผู้รับสารเกิดการใส่ใจต่อสารที่ส่งมา สารทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจความหมายที่ส่งมากับสาร จนทำให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับ และช่องทางในการสื่อสารมีผลต่อการจดจำ ซึ่งมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความใส่ใจ (Attention) ก่อนที่จะส่งสารไปเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ต้องทำให้ผู้รับใส่ใจตัวสารเสียก่อน โดยทั่วไปมักจะใช้แหล่งของสารเป็นตัวทำให้ผู้รับสารเกิดความใส่ใจ ตัวอย่างที่พบบ่อย คือ การโฆษณา นักโฆษณายามสร้างความใส่ใจให้เกิดแก่ผู้รับสารก่อนโดยอาศัยคุณสมบัติของผู้ส่งสารเป็นหลัก เช่น ใช้นักกีฬาโฆษณายาสูบกำลัง

2. การทำความเข้าใจ (Comprehension) ผู้ส่งสารจะต้องทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจความหมายของสารให้ได้หลังจากที่ทำให้ผู้รับเกิดความใส่ใจแล้ว

3. การยอมรับ (Acceptance) ผลของการสื่อความสารที่ส่งไปยังผู้รับสารต้องพยายามให้มีความหมายตรงกับความต้องการของเขา เขาจึงจะยอมรับสาร เช่น โฆษณา

ส่วนใหญ่มักจะแสดงออกมาในรูปของผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นได้รับความนิยมน้อยกว่าคนรอบข้าง ทั้งนี้เพราะว่าความต้องการการยอมรับนั้นเป็นความต้องการที่ผู้คนส่วนใหญ่มีอยู่

4. การกักเก็บไว้ (Retention) การสื่อความหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต้องทำให้ผู้รับสารจำได้ อิทธิพลของสารจะยังอยู่ในตัวผู้รับได้นานเพื่อผลในการปฏิบัติในตอนหลัง การทำให้จำได้หลายวิธี เช่น การใช้ประโยคหรือวลีที่แปลกและง่าย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดนี้มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ประเด็นเกี่ยวกับผู้ส่งสาร

1. ถ้าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือมากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเห็นไปในทางที่ต้องการได้ดีกว่าผู้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ ความน่าเชื่อถือนี้ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญ เช่น มีทักษะ มีความรู้ วิจารณ์ญาณ ความน่าไว้วางใจ

2. ความมีเสน่ห์ชวนชมของผู้ส่งสารเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนใจได้ง่ายขึ้น

3. ความน่าเชื่อถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้ความเห็นของผู้รับสารเปลี่ยนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนแรกของการสื่อความหมาย

4. ผู้ส่งสารจะเปลี่ยนความเห็นของผู้ฟังได้มาก ถ้าหากว่ามีทัศนะร่วมกัน ผู้ฟังอยู่บ้างแล้วประเด็นเกี่ยวกับสารและวิธีการเสนอสาร

5. ผู้ส่งสารที่รู้จักสรุปในตอนท้ายจะทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนทัศนคติได้ดีกว่าผู้ส่งสารที่ปล่อยให้ผู้รับสารสรุปเอาเอง

6. บางครั้งที่เขียนโดยใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์จะใช้ได้ดีกว่าสารที่เขียนเสนอแต่ความจริง

7. สารประเภทที่กระตุ้นความกลัว เช่นรูปคนติดยาเสพติดซึ่งดูน่าเกลียด น่ากลัว มักทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ดี

ในแง่ปฏิบัติผู้ที่จะไปเปลี่ยนทัศนคติควรสำรวจก่อนว่า ผู้รับสารนั้นมีเจตคติเห็นด้วยอยู่บ้างหรือไม่หรือต่อต้านเรื่องนี้อยู่แล้ว ถ้าเขาเห็นด้วยอยู่บ้างแล้วควรเสนอเป็นการสื่อสารทางเดียว ถ้าเขามีทัศนคติต่อต้านอยู่แล้วควรเสนอด้วยการสื่อสารสองทาง

ประเด็นเกี่ยวกับผู้รับสาร

1. ถ้าผู้รับสารรู้ล่วงหน้าว่าผู้ส่งสารจะมาเกลี้ยกล่อม เขาจะต่อต้าน

2. ผู้รับสารมักจะเลือกรับเฉพาะสารที่สอดคล้องกับจุดยืนของตนเอง

3. บุคลิกภาพของผู้รับสารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ง่าย เช่น คนที่มีความนับถือตนเองต่ำ คือ ไม่ภูมิใจในตนเองมักจะเปลี่ยนจุดยืนได้ง่าย

4. ระดับสติปัญญาของผู้รับสารเป็นตัวกำหนดชนิดของสาร เช่น ผู้รับที่มีสติปัญญา แต่จะเปลี่ยนความคิดเห็นตามสารแบบเสนอความจริงได้น้อยกว่าสารที่แฝงการจูงใจด้วยอารมณ์

5. ผู้ที่อยู่ในวัยมักจะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ง่ายกว่าวัยอื่น และจะยึดมั่นกับความคิดเห็นนี้ยาวนานต่อไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่

6. ชนชั้นทางสังคมหรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วย

ผู้ที่จะเสนอสารเพื่อการเปลี่ยนใจคนนั้นต้องศึกษาผู้รับสารให้ดีกว่ามีคุณสมบัติอย่างไร แล้วจึงเรียบเรียงการเสนอสารให้เหมาะสมกับผู้รับ เช่น ควรรับเสนอสารที่เป็นพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมให้แก่วัยรุ่นจะได้ประโยชน์มากกว่าที่จะไปเสนอกับผู้ใหญ่ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า เป็นต้น

ประเด็นเกี่ยวกับช่องทางเสนอสาร

1. การยอมรับในสิ่งตนเองเข้าใจแล้ว มักจะเกิดขึ้นได้กับวิทยุและโทรทัศน์ง่ายกว่าประเภทสิ่งพิมพ์

2. สารที่มีความซับซ้อนจะเข้าใจได้ง่ายขึ้นถ้าเสนอในรูปของสิ่งพิมพ์แบบที่ต้องพบหน้ากัน เมื่อพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสารสำหรับการเปลี่ยนทัศนคติด้วยวิธีการสื่อสารนั้น ช่องทางที่ดีที่สุด คือ การสื่อสารด้วยการพบกันพูดกันโดยตรง เพราะการพบกันโดยตรงจะทำให้การสื่อสารมีความชัดเจน นอกจากนั้นยังมีกระบวนการอื่นทางจิตวิทยาเกิดขึ้นในขณะที่สื่อสารพร้อมกันไปด้วย ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมเกิดได้ง่ายกว่าการสื่อสารด้วยวิธีอื่น

2.3.2 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยอาศัยแรงจูงใจ

แนวคิดนี้ประกอบด้วยทฤษฎีหลายทฤษฎี ซึ่งล้วนแล้วแต่อาศัยความเชื่ออย่างเดียวกันว่าแรงจูงใจเป็นต้นกำเนิดของการเปลี่ยนทัศนคติ โดยแรงจูงใจที่จะผลักดันให้คนเราเปลี่ยนทัศนคติหรือความคิดเห็นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความเครียด ซึ่งเกิดจากสภาพขาดสมดุล เพราะว่องค์ความคิดหลายองค์ที่มีต่อสิ่งเดียวกันไม่สามารถสมานกันได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าในสมองของมนุษย์มีองค์ความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีอยู่เฉพาะและจะรวมกลุ่มกับองค์ความคิดอื่นๆ ที่มีต่อสิ่งเดียวกัน องค์ความคิดที่เข้ากันได้จะหลอมรวมกัน ส่วนที่เข้ากันไม่ได้ก็จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าขาดสมดุล ต้องมีการทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ภาวะขาดสมดุลนี้เข้าสู่สภาพสมดุลจึงจะอยู่สบาย นั่นหมายความว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงองค์ความคิดบางอย่าง เพื่อให้สามารถหลอมรวมกันได้ ด้วยเหตุที่ต้องการเปลี่ยนแปลงองค์ความคิดบางตัวนี้เอง ทัศนคติต่อสิ่งนั้นจึงเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากองค์ความคิดเป็นพื้นฐานของทัศนคติ

2.3.3 แนวคิดการเปลี่ยนทัศนคติแบบอื่นๆ

1) ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง กล่าวว่า คนเราเรียนรู้ทัศนคติของตนเองจากการสังเกตพฤติกรรมที่ตนเองแสดงออกมา เช่น เราเรียนรู้ว่าตัวเราชอบรับประทานผัก จากการสังเกตพบว่า เรารับประทานผักมากกว่าเนื้อสัตว์ วิธีการเรียนรู้ทัศนคติแบบนี้เรียกว่า การรับรู้ตนเอง

2) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการเกลี้ยกล่อมตนเอง การโน้มน้าวใจตนเองเกิดขึ้นจากการได้มีโอกาสสวมบทบาทของผู้อื่น ทำให้บุคคลต้องคิดหาข้อมูลว่าผู้ที่ตนสวมบทบาทนั้นเขาควรจะคิดอย่างไร ควรจะแสดงตนอย่างไร การคิดและอธิบายแก่ตนเองถึงบทบาทที่ตนเองจะต้องทำ มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้เป็นไปในทิศทางความคิดดังกล่าว และคนเรายังสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนด้วยการพูดกับตนเองเสมอ กระบวนการที่เรารำพึงหรือบอกแก่ตนเองอยู่บ่อยๆ จะยังทำให้ความรู้สึกในเรื่องนั้นมีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้เกิดการรับรู้ตนเองว่าเป็นเช่นนั้น

3) ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล ทฤษฎีนี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรม มีจุดที่สำคัญ คือ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ บรรทัดฐาน เจตนาหรือพฤติกรรมเราต้องพยายามเปลี่ยนแปลงที่ความเชื่ออันเป็นองค์ประกอบของทัศนคติเสียก่อน และต้องเป็นความเชื่อพื้นฐานจริงๆ ของคนๆ นั้น ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เจตนาของบุคคลเป็นตัวทำนายการแสดงพฤติกรรม และมีอิทธิพลจาก 3 แห่งที่กำหนดเจตนาของคน คือ

3.1) ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงสามารถบอกเป้าหมายของพฤติกรรม บริบทที่จะกระทำและเวลา

3.2) บรรทัดฐานตามอัตวิสัยของเขา ซึ่งหมายถึง ความเชื่อของเขาว່ว่าบุคคลที่มีความหมายต่อเขา เช่น คู่รัก พ่อแม่ ลูก จะมีทัศนคติต่อการแสดงพฤติกรรมของเขาอย่างไร

3.3) การรับรู้ว่าตนเองควบคุมพฤติกรรมที่จะกระทำได้ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2533 : 240) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ มีทัศนคติที่ดี ก็จะมีแนวโน้มที่จะเข้าหาแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ในทางตรงข้ามถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดี ก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้นถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใด โอกาสที่ผู้นั้นจะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งนั้นมากขึ้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 4) ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมปฏิบัติ ไว้ดังนี้

ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยในการเกิดเจตคติและเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคลนอกจากองค์ประกอบด้านความรู้แล้ว เจตคดียังประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ เจตคติจะมีบทบาทในการช่วยให้บุคคลแสดงถึงค่านิยมต่างๆ เจตคติไม่ได้เป็นองค์ประกอบอย่างเดียวยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดหรือเป็นที่มาของการปฏิบัติของบุคคลและจะทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลงและเกิดเจตคติขึ้นใหม่ได้ นอกจากนั้นการปฏิบัติของบุคคลนั้นไม่ได้มีสาเหตุจากเจตคติอย่างเดียว แต่เป็นผลที่เกิดจากการครองชีพ(Norms) นิสัย (Habits) และสิ่งคาดหวังการผลการกระทำด้วย

3. ทศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

กำจร มนูญปิฎ (สุวลักษณ์ สันททรัพย์. 2543 : 35 ; อ้างอิงจาก สำนักงาน ป.ป.ส. 2536 : 61-62) ได้ศึกษาการตรวจสอบยากระดุนและยาเสพติดที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์พบว่า คนขับรถบรรทุกที่ใช้ยาบ้าร้อยละ 70 มีความถี่ในการใช้ทุกครั้งที่ใช้รถโดยการใช่ครั้งแรกได้รับคำแนะนำจากเพื่อนแล้วมาทดลองใช้เอง ด้านเจตคติของคนขับรถบรรทุกที่ใช้ยาบ้าร้อยละ 88.90 คิดว่า ถ้าไม่กินจะทำให้เกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากเกิดความง่วงนอนร้อยละ 81.60 คิดว่าการใช้ยาบ้า เป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้เพราะทำให้ทำงานได้มากขึ้น ส่วนการรับรู้โทษของยาบ้าร้อยละ 70 ทราบถึงโทษของมัน แต่เมื่อถามว่าจะเลิกการใช้ยาบ้าหรือไม่ ร้อยละ 91 ตอบว่าสามารถเลิกได้แต่ต้องเลิกขับรถ

สนธิ สมัครการและคณะ (2530 : 67) ได้ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย พบว่า สาเหตุ และเหตุจูงใจในการเสพติดที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ คือ ความอ่อนแอ อ่อนไหว ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของผู้ติดยาประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น เหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้มีการเริ่มเสพยา ได้แก่ ความอยากรลอง (เพศชาย) เพื่อนชักชวน และความสนุกสนานในปัญหาของการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว (เพศหญิง)

วิคดอน (สุวลักษณ์ สันททรัพย์. 2543 : 34 ; อ้างอิงจาก Whiddon. 1975 : 3426 - 3427) ศึกษาเปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติด เจตคติที่มีต่อยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดระหว่างนักเรียนเกรด 12 ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในรัฐมอนตานา ยาเสพติดที่ศึกษาประกอบด้วย 7 ประเภท ได้แก่ แอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน บาร์บิทูเรต เฮโรอีน แอล เอส ดี ภัยคุกคามและบุหรื ผลการศึกษาพบว่า การมีความรู้ไม่ได้เป็นหลักประกันว่านักเรียนจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด การมีความรู้ไม่ได้ช่วยระงับการใช้ยาเสพติด

จากเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาสรุปได้ว่าการติดยาเสพติดหรือการใช้ยาเสพติดเกิดจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การถูกเพื่อนชักชวน สภาพครอบครัว ความอยากรลอง ความอยากรู้

อยากเห็น และความกลุ้มใจในปัญหาของการดำเนินชีวิต ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญาของผู้เสพ ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกเพื่อชี้ให้เห็นโทษของยาเสพติด และมีความรู้สึกไม่ชอบและพร้อมกระทำเพื่อต่อต้านการเสพยาเสพติด

4. กิจกรรมฝึกหรือโปรแกรมกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

รัชนิวรรณ ชาลีสมบัติ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 30 คน กลุ่มแรกเป็นกลุ่มเสพ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มปกติ พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด กลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบแรงจูงใจในการป้องกันการเสพยาเสพติดทั้งด้านการรับรู้ความรุนแรงต่อการเสพยาเสพติด ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ด้านความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติด และด้านความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับ พรทิพย์ วชิรดิolk (2544 : 86) ได้ศึกษาผลการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต ต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 325 คน พบว่า เจตคติต่อยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองมีเจตคติทางลบต่อยาบ้ามากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

ปิ่น โค (2540 : 104) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา ร่วมกับการใช้แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนและครู ที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โปรแกรมสุขศึกษานี้ใช้รูปแบบของการจัดค่ายเยาวชนเป็นเวลา 2 วัน จำนวนนักเรียน 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีคะแนนเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมพิไล บุญยัง (2540 : 141) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส ซึ่งประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการปฏิเสธตามแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ร่วมกับทฤษฎี

จะเห็นได้ว่า การให้กิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกมีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมนันทนาการ

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

5.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้ดังนี้ แมคเคลแลนด์ (สมจิตร์ หอไตรรงค์. 2539 : 9 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1953 : 110-111) ให้นิยามของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม พยายามทำให้ดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ

เมอร์เรย์ (สมจิตร์ หอไตรรงค์. 2539 : 10 ; อ้างอิงจาก Murray. 1964 : 19) เขาได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความต้องการผลสัมฤทธิ์จากการกระทำสิ่งที่ยาก ต้องการควบคุม จัดกระทำ หรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคล หรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านั้นอย่างรวดเร็ว และมีความเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุมาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขัน และต้องการเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ฮิลการ์ด (อดิเทพ ศรีสุวรักษ์. 2545 : 9 ; อ้างอิงจาก Hilgard. 1967 : 153) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

วิสุทธิ์ ราชรี (2532 : 51) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เอาชนะคนอื่นหรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตน ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

นอกจากนี้ นวลละออ สุภาผล (2536 : 30) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งบางครั้งเรียกว่า ความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยากและทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร

5.2 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 104) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นดัชนีชี้ถึงคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง และได้กำหนดลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้

1. ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ มากกว่าทำเพื่อเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถของตน
3. มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อให้สำเร็จอย่างแท้จริง ไม่ใช่เกิดจากโอกาสและความเชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

4. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ใช่มีจุดมุ่งหมายที่รางวัล

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 437-439) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานทั่วๆ ไป คือ ความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายาม ได้แก่ ทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้ยากเพียงใดก็ตาม

เฮร์แมน (Herman. 1970 : 354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง (Aspiration Level)
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส (Risk-Taking Behavior)
3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป (Upward Mobility)
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน (Persistence)
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ

(Task Tension)

6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่หายุดันและสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Time Perception)
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก (Time Perspective)
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก (Partnerchoice)
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่นโดยพยายามทำงานของตนเองให้ดีขึ้น

(Recognition Behavior)

10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ (Achievement Behavior)

ไวเนอร์ (Weiner. 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลว ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเอง มากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

สำหรับ พรณี ชุทัย เจนจิต (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

1.1 เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

1.2 เป็นผู้ทำงานมีแผน

1.3 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง

2. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2.1 เป็นผู้ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย

2.2 ตั้งเป้าหมายในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจจะตั้งเป้าหมายง่ายหรือยากเกินไป

2.3 ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 47-48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยากๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรมนั้น

2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ

3. มีความทะเยอทะยาน

4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ

5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน

6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536 : 25) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่า จะเป็นผู้ที่ไม่ปฏิเสธปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน แต่จะมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา มีความอดสาเหพาเพียร ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่ขัดขวางง่ายจนเกินไป

ดารณี วงษ์อยู่น้อย (อดิเทพ ศรีสุวรักษ์. 2545 : 13-14 ; อ้างอิงจาก ดารณี วงษ์อยู่น้อย. 2525 : 73-74) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 2 พวกดังนี้

1. พวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีพฤติกรรมดังนี้

1.1 กล้าเสี่ยงพอสมควร

- 1.2 มีทักษะในการจัดระบบงาน
- 1.3 มีระดับความทะเยอทะยานสูง
- 1.4 มีระดับความคาดหวังไว้มาก
- 1.5 อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
- 1.6 เล็งการณ์ไกล และมีแผนระยะยาว
- 1.7 เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
- 1.8 ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนเองมีผลอย่างไร
- 1.9 ขยันขันแข็งในงานที่ต้องใช้สมองและไม่ซ้ำแบบใคร
- 1.10 ชอบทำงานให้สำเร็จตามความพอใจของตน ไม่ชอบให้ใครบงการ
- 1.11 มักเลือกในสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับความสามารถ
- 1.12 มุ่งที่จะกระทำการต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
- 1.13 เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไป

จนสำเร็จ

- 1.14 จะทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตน ไม่มุงรางวัลหรือชื่อเสียง
คิดว่าทุกสิ่งจะทำสำเร็จลงได้ด้วยความตั้งใจจริง และการทำงานจริงของตน
- 1.15 ไม่ใช่เกิดจากโอกาสและไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์
2. บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้
 - 2.1 มักผัดวันประกันพรุ่ง
 - 2.2 มักขาดระบบในการทำงาน
 - 2.3 ชอบทำงานตามคำสั่งของผู้อื่น
 - 2.4 ทำงานไม่ค่อยเสร็จตามกำหนด
 - 2.5 ขาดความตั้งใจจริงในการทำงาน
 - 2.6 มักไม่ตั้งความคาดหวังจากผลสำเร็จในการทำงาน
 - 2.7 ทำงานเพียงเพื่อสำเร็จไม่สนใจคุณภาพของงาน
 - 2.8 ชอบขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น
 - 2.9 ขณะทำงานถ้าถูกรบกวนจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้
 - 2.10 เชื่อบุญวาสนาจะทำให้งานที่ทำอยู่ประสบความสำเร็จ
 - 2.11 มุงรางวัล หรือชื่อเสียงมากกว่าความสำเร็จของงาน
 - 2.12 เมื่อประสบอุปสรรคมักหลีกเลี่ยง ไม่กล้าเผชิญกับอุปสรรค

จากความหมายและทฤษฎีต่างๆ มีความสอดคล้องกันโดยสรุปที่สำคัญ ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึงความต้องการบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นการกระทำเพื่อมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรม เช่น มีความตั้งใจจริงในการดำเนินการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ กำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำได้สำเร็จเหมาะสมกับความสามารถของตน มีความมานะพยายาม มีความอดทน กล้าเสี่ยงพอสมควร มีทักษะในการจัดระบบงาน มีระดับความทะเยอทะยานสูง เป็นต้น

6. ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอตคินสัน (Atkinson's Achievement Motivation Theory)

แอตคินสัน (McClelland. 1966 : 233-237 ; citing Atkinson. 1964) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นโมเดลเชิงคณิตศาสตร์ โดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีการตัดสินใจ (Theory of Decision Making) เพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งสัมฤทธิ์ผล แอตคินสันเชื่อว่าสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำการกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ นั้น ขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. แนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ (Ts) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัว ดังนี้

$$Ts = Ms \times Ps \times Is$$

เมื่อ Ms = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Ps = การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ

Is = ค่าของสิ่งที่ล่อ (Incentive Value)

2. แนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Tf) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัว ดังนี้

$$Tf = Maf \times Pf \times If$$

เมื่อ Maf = แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

Pf = การรับรู้โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว

If = ค่าของสิ่งล่อใจ ที่เป็นความหมายของความล้มเหลว ซึ่ง (If = 1 - Is)

3. องค์ประกอบซึ่งเป็นอิทธิพลมาจากภายนอก (Extrinsic Tendency = Text) ซึ่งทำให้บุคคลปรารถนาที่จะทำสิ่งนั้นหรือไม่

$$\text{ดังนั้น } Ta = Ts + Tf + Text$$

$$\text{หรือ } Ta = (Ms \times Ps \times Is) + (Maf \times Pf \times If) + Text$$

แอทคินสันได้สรุปโมเดลเป็นสมการเพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์
ดังนี้

$$Ta = (MS - MF)(Ps - (1 - Ps)) + Text$$

เมื่อ Ta = แนวโน้มพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์

Ms = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Mf = ความกลัวความล้มเหลวหรือความวิตกกังวล

Ps = การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ

$Text$ = แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม ที่มีอิทธิพลมาจากภายนอก

7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ในปัจจุบันพบว่าทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศยังไม่มียงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับทัศนคติต่อยาเสพติดโดยตรง โดยส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ดังนี้

จรัส อุ่นจิตติวัฒน์ (2532 : 124) ได้ศึกษาการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถและความพยายาม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะโชคดี การรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะขาดความสามารถ โชคไม่ดี และงานยาก ผลนี้พบทั้งในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า และในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง แต่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะงานง่ายและการรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะขาดความพยายามพบเฉพาะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สองเท่านั้น

จากการศึกษาของปาริฉัตร อ้นประเสริฐ (2543 : 62) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเชาว์ปัญญาความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพมหานคร” พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สองเป็นลำดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนุศรา สรรพกิจกำจร (2539) ที่ศึกษาพบว่าผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และความขยันหมั่นเพียรในการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ จิตอารีย์ ปัญญาแจ้งสกุล (2544 : 140) ได้ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยอ้อมต่อความสามารถในการแก้โจทย์คณิตศาสตร์ โดยส่งผ่านมาทางสมรรถภาพทางภาษา สมรรถภาพทางจำนวน ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงแสดงว่านักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้นสูง จะส่งผลให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางภาษา ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และมีสมรรถภาพทางจำนวนสูง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์คณิตศาสตร์สูงด้วย ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำแสดงว่านักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้นต่ำ จะส่งผลให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางภาษา มีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ต่ำ และมีสมรรถภาพทางจำนวนต่ำ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่ำด้วย

จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม ผู้วิจัยเชื่อว่าส่วนหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์มีผลมาจากทัศนคติด้วย ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติ กล่าวคือผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความพยายามกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่ามาตรฐาน เอาชนะอุปสรรคทั้งหลาย เช่น การหลีกเลียงยาเสพติด การทะเลาะวิวาท เป็นต้น

8. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

8.1 ความหมายของจริยธรรม

ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "จริยธรรม" ในลักษณะต่างๆ กันไว้ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พุทธศักราช 2525 ให้อธิบายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

สาโรช บัวศรี (2526 : 20) ได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้ว่าเป็น คำนิยามในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่น จริยธรรมย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคม เพราะจริยธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องควบคุมอันตรกิริยาระหว่างมนุษย์และสังคม หรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 21) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ โดยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือลักษณะที่

สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย และลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น แบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ความรู้ ทัศนคติ การใช้เหตุผลและพฤติกรรมต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายตะวันตก ยังได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้มากมายหลายแห่งดังต่อไปนี้ คือ

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) เป็นบุคคลแรกที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องจริยธรรมของเด็กอธิบายไว้ว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสมการณของมนุษย์ และทำหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยของบุคคล เป็นความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1971 : 34) นักจิตวิทยาผู้นิยมแนวคิดของเพียเจท์ให้ ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมคือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมของตนเองโดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด นอกจากนั้นโคลเบอร์กยังอธิบายว่าจริยธรรมไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการกระทำสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่ทุกคนควรเลือกกระทำในการตัดสินความขัดแย้งที่ถูกต้อง

ส่วนแบนดูลา (ชิตินา จำปีรัตน์. 2533 : 25 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1977) ให้ ความหมายว่าจริยธรรม คือ กฎสำหรับการประเมินพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

จากความหมายตามทัศนะและคำอธิบายของผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศไทยและต่างประเทศพอสรุปสาระสำคัญของจริยธรรมได้ว่า เป็นแนวทางหรือกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบของสังคม วิธีดำเนินชีวิตเพื่อความสงบสุข และเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ คือ ผู้มีปัญญา มีเหตุผล ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถพิจารณาไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำเพราะเหตุใด รวมตลอดไปถึงวิธีการที่จะพัฒนาจริยธรรมด้วย

8.2 องค์ประกอบของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-5) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตนเอง การกระทำชนิดใดควรทำ และชนิดใดควรละเว้น พฤติกรรมประเภทใดที่เหมาะสม และประเภทใดไม่

เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้ที่ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคม

3. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวมานั้นจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจจะมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกัน อาจจะมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ และอยู่ในจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

9. ทฤษฎีจริยธรรม

9.1 ทฤษฎีพัฒนาการเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (บุญสม โพธิ์เงิน. 2537: 15 – 30; อ้างอิงมาจาก Piaget.1962: 1 – 43) เป็นบุคคลแรกที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็ก เขาอธิบายว่าจริยธรรมมีแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่างๆ ทุกชนิด และในการเล่นต่างๆ ของเด็กก็จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบซับซ้อนแฝงอยู่ในการเล่นนั้นๆ ดังนั้น ในการเล่นเกมของเด็ก เขาให้ข้อสังเกตว่าในกฎเกณฑ์การเล่นนั้นมีปรากฏการณ์ที่ควรศึกษาสองอย่างด้วยกันคือ

1. การฝึกหัดตามกฎเกณฑ์ หรือระยะที่เด็กยึดถือกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronymous) ซึ่งอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กอย่างเด่นชัด เด็กจะยึดถือกฎเกณฑ์ตายตัว ผิดเป็นผิด ถ้าทำผิดต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ หรือเหตุแห่งการกระทำนั้น

2. ความสำนึกในกฎเกณฑ์ หรือระยะที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตัวเอง (Autonomous) ในการเล่นเกม ก็คือความคิดที่เด็กในระดับอายุต่างๆ คิดขึ้นมากับเกมระยะนี้เป็นระยะที่จริยธรรมของเด็กพัฒนาขึ้นสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง เด็กจะมีจริยธรรมในลักษณะคำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาถึงเหตุผลของการกระทำด้วย

เพียเจต์ ได้เสนอแนวความคิดว่า การที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้กฎเกณฑ์ที่ตายตัว (Absolutism) จากผู้มีอิทธิพลภายนอกเป็นกฎเกณฑ์ของตัวเองที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น

(Relativism) เนื่องจากการพัฒนาการทางสติปัญญา อายุ และมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในการฝึกหัดตามกฎเกณฑ์ มีวิธีการ 4 ขั้น ที่เด็กตั้งแต่อายุน้อยจนอายุมากขึ้นนำมาใช้

ขั้นที่ 1 เด็กจะพยายามทำตามคนอื่น เขาเล่นอะไรก็จะเล่นตาม เพราะยังไม่รู้จักกฎเกณฑ์การเล่นอะไรเลย

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่ใช้ตัวเองเป็นศูนย์ โดยก่อรูปพฤติกรรมขึ้นมาจากตัวของตัวเองรวมกับการตามอย่างพฤติกรรมของคนที่เล่นเป็นแล้ว มุ่งเล่นเพื่อต่อสู้เอาชนะเพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 3 ส่วนมากมีในเด็กอายุ 7 ถึง 8 ปี เป็นขั้นที่เกิดความร่วมมือกันในระหว่างผู้เล่น เด็กมุ่งความสนใจไปที่การเล่นตามกฎเกณฑ์เพื่อตอบโต้กัน มิใช่มุ่งจะเล่นเพื่อเอาชนะชนะแต่เพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 4 ในขั้นนี้เป็นการเล่นที่มีใช้เพื่อความร่วมมือกันเพียงอย่างเดียวแต่เด็กมีความสนใจทำตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกผิดชอบเฉพาะของตัวเอง

นอกจากนั้น เพียเจท์ (Piaget) ยังได้ตั้งกฎเกณฑ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบ่งออกเป็น 6 เกณฑ์ดังนี้

1. การตัดสินจากความเจตนากระทำ (Intentionality in Judgment) เด็กเล็กจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี โดยตัดสินจากปริมาณที่เกิดขึ้นแต่เด็กโตจะตัดสินจากความเจตนาจะกระทำของบุคคล เช่น การให้เด็กตัดสินใจว่าในระหว่างเด็กที่ทำถ้วย 5 ใบแตกในขณะที่ช่วยแม่ล้าง กับเด็กที่ทำถ้วย 1 ใบแตกในขณะที่จะขโมยขนม ใครจะเป็นคนไม่ดี ในเด็กอายุ 4 ปี เกือบทั้งหมดจะตอบว่าคนที่ทำของเสียหายส่วนมากเป็นคนไม่ดี ส่วนในเด็ก 9 ปี ส่วนใหญ่จะตอบว่าคนที่ขโมยเป็นคนไม่ดี

2. การตัดสินที่เกี่ยวข้องมาจากบุคคลอื่น (Relativism in Judgement) เด็กเล็กจะตัดสินการกระทำ ถูกผิด จากความเชื่อว่าการคิดคนอื่นก็คิดเช่นเดียวกันนี้ และความเชื่อความเห็นของผู้ใหญ่ย่อมถูกเสมอ ตัวอย่างเช่น ครูห้ามเพื่อน ๆ ไม่ให้ใช้ช่วยเด็กซึ่งเกียจคนหนึ่งทำเลข แต่เพื่อรักแอบช่วย ให้ตัดสินว่าเพื่อนคนนั้นทำผิดหรือถูกที่ช่วยเหลือ ในเด็ก 6 ปี ส่วนใหญ่ตอบว่าผิด แต่เด็ก 9 ปี จะตอบว่าถูกต้องแล้วแต่สถานการณ์ เพราะเหตุผลแค่นี้ตัดสินไม่ได้

3. ความไม่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษ (Independence Sanction) เด็กเล็กมักจะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี เพราะจะทำให้ถูกลงโทษส่วนเด็กโตจะตัดสินการกระทำว่าไม่ดี เพราะสิ่งนั้นไปขัดกับกฎเกณฑ์และจะเกิดอันตรายกับบุคคลอื่น ดังตัวอย่างเด็กที่อยู่ในโอวาทคนหนึ่งแม่ให้เลี้ยงน้องในขณะที่แม่ไม่อยู่บ้าน แต่เมื่อแม่กลับมาถึงบ้านเห็นน้องร้องไห้ เนื้อตัวสกปรกมอมแมมตกอยู่ใต้เตียง ขณะที่เด็กนั้นกำลังซนอยู่ แม่จึงตีเด็กนั้นเป็นการลงโทษ ในกรณีดูแลน้องไม่เรียบร้อย ในเด็ก 4 ขวบ ส่วนใหญ่จะตอบว่าเด็กคนนี้เป็นเด็กไม่ดี เพราะถูกแม่ทำโทษ

4. การใช้ระบบตาต่อตา (Use of Reciprocity) ในเด็กเล็กมักจะไม่ใช่ระบบตาต่อตาในการพิจารณาตัดสินบุคคล แต่ในเด็กโตมักจะใช้บ่อย เช่น เด็ก 10 ปีเมื่อถามว่าถ้ามีคนมาทูปเรา เราควรทำอย่างไร จะได้คำตอบว่าให้ทูปเขากลับคืนไป

5. การใช้การลงโทษเพื่อล้างบาปและดัดนิสัย (Use of Punishment as Restitution and Reform) ในเด็กเล็กจะสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนักเพื่อดัดนิสัยผู้กระทำความผิด ส่วนเด็กโตนั้นจะมีความคิดเห็นเช่นนี้น้อยลง

1. การยึดหลักธรรมชาติของความโชคร้าย (Naturalist Views of Misfortune) ในเด็กอายุ 6 ปี มีแนวโน้มที่จะคิดว่า คนที่กำลังทำผิดแล้วเกิดมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะพระเจ้าลงโทษ ตัวอย่างเช่น คนกำลังขโมย และถูกไฟฟ้าดูดตายเด็กเล็กจะถือว่าเป็นการลงโทษของพระเจ้า

9.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (บุญสม โพธิ์เงิน. 2537 : 15 – 30 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1969 : 391) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) และพบความจริงว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นไม่ได้พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปีแต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาทางจริยธรรมหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี โคลเบอร์กยังเชื่อว่าการวัดขั้นพัฒนาทางจริยธรรมนั้นจะต้องใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวกันเท่านั้น

โคลเบอร์ก แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น ซึ่งการแบ่งนี้โคลเบอร์กได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะของคำตอบของเยาวชนอเมริกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (Obedience and Punishment)

อายุประมาณ 2 – 7 ขวบ เป็นขั้นที่กระทำอะไรลงไปก็คิดถึงตัวเองเป็นหลัก เชื่อฟังผู้มีอำนาจทางกายสูงกว่าความรู้สึกกลัวที่จะถูกลงโทษทางกายเป็นตัวกระตุ้นให้ทำหรือไม่ให้ทำอะไร ตนเองมองตนเองว่าเหมือนอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น การกระทำต่างๆจะถูกตัดสินในแง่ของผลสืบเนื่องทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Nairly Egoistic Orientation)

อายุประมาณ 7 - 10 ขวบ เป็นขั้นที่กระทำอะไรลงไปก็เริ่มคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง แต่ก็เกินไปเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์ตอบแทน จากคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวเท่านั้น และจะไม่คิดถึงความต้องการของคนอื่นเลย ถ้าหากคนไม่คิดว่าตนจะได้รับประโยชน์จากเขาในปริมาณที่ตนพอใจ การตัดสินปัญหาทางจริยธรรม จะกระทำโดยคำนึงถึงวัตถุหรือกายภาพเป็นหลัก

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี (God Boy Orientation)

อายุประมาณ 10 - 13 ปี เป็นขั้นที่เริ่มเอาความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาพิจารณา ก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไปก็ต้องคิดแล้วสิ่งนั้นจะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหากแต่จะนำความชื่นชอบมาให้ แรงจูงใจที่จะประพฤติในขั้นนี้ คือการได้เป็นคนดีมีความยอมรับความรู้สึกทางจิตใจเข้ามามีบทบาทสำคัญ การกำหนดแนวทางความประพฤติ จึงเป็นเรื่องของการทำตามคนส่วนมาก พฤติกรรมของคนในขั้นนี้จะเป็นไปตามข้อตกลงต่างๆ ที่เหมาะสมของกลุ่มคนที่เขาอยู่ร่วมด้วยอย่างเหนียวแน่น จะไม่มีการทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่คิดถึงผู้อื่น เพราะเขาเข้าใจว่าการกระทำตามเสียงส่วนใหญ่เป็นการกระทำของคนดี

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation)

อายุประมาณ 13 - 16 ปี เป็นขั้นที่หันเข้ากฎเกณฑ์กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนในสังคมเป็นเครื่องนำทางความประพฤติแทนการทำอะไรตามคนหมู่มากเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ คนจะเริ่มคิดว่า ความมีเกียรติยศ และความเป็นคนที่น่าเคารพนับถือ นั้น น่าจะมาจากการรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ความประพฤติของคนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับนี้จึงเป็นเพื่อรักษาสังคมเป็นประการสำคัญ

ขั้นที่ 5 หลักการเคารพตนเองหรือการกระทำตามสัญญา (Contractual Legalistic Orientation)

อายุประมาณ 16 - 25 ปี เป็นขั้นที่เริ่มเห็นความสำคัญของกฎหมาย สัญญา ประชาคม กฎหมายต่างๆ จะถูกมองว่าเป็นระบบการปกครองเลยทีเดียว สิ่งใดที่ถือว่าถูกต้องดีงาม สิ่งนั้นต้องเป็นสิ่งที่สังคมทั้งหมดกระทำ คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับนี้ จะถือว่าไม่มีความสมบูรณ์ถึงที่สุดในกฎหมายสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงมาตรฐานต่างๆ ของสังคมได้ ถ้าแต่ละบุคคลเห็นพ้องต้องกันที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยปกติจะกระทำขึ้นก็ด้วยเหตุผลที่จะช่วยให้คนส่วนมากเป็นคนดีเรื่องใดก็ตามที่กฎหมายคลุมไม่ถึงสิ่งที่ถือว่าถูกต้อง จะเป็นเรื่องของความคิดเห็นส่วนตัว และข้อตกลงระหว่างบุคคล

ขั้นที่ 6 ใช้หลักอุดมคติสากล (Conscience or Principle Orientation)

อายุ 25 ปี ขึ้นไป เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับหลักการต่างๆ ทางจริยธรรมที่เป็นอุดมคติสากล สิ่งทีถือว่าถูกต้องจะเป็นเรื่องสำนักแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ถูกต้องหรือเหมาะสมในการนำไปใช้กับทุกคน ที่เรียกว่า "หลักจริยธรรม" ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ตรงที่กฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง แต่จริยธรรมมีลักษณะทั่วๆ ไป

ขั้นพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ(2-7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์(2-10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล(7-10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นว่าดี(10-13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์(10-16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม(13 – 16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำสัญญา(16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์(16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล(ผู้ใหญ่)	

จากหลักการพัฒนาทางจริยธรรม 6 ขั้นนี้ โคลเบอร์ก ได้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 คือ ก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นในขั้นแรกสุด คือการมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สอง คือ การกระทำในสิ่งที่จะทำความพอใจมาให้นั่น เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนที่มีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมโนคติหรือตรรกะใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตัวเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 เป็นขั้นสูงสุดแสดงทั้งการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของตน และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลาย

อันเป็นอุดมคติอันยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริโอตตัปปะด้วย

9.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ทฤษฎีของนักจิตวิทยาากลุ่มจิตวิเคราะห์ที่ควรกล่าวถึงคือ ฟรอยด์ (บุญสม โพธิ์เงิน. 2537 : 15 – 30 ; อ้างอิงจาก Freud. 1944 : 358) เขาเชื่อว่าจริยธรรมของคนนั้นอยู่ในตรงส่วนที่เรียกว่า ตนในคุณธรรม (Super – ego) ซึ่งเป็นคนที่ได้รับการขัดเกลาจากสังคม โดยฟรอยด์แบ่ง “ตน” ของมนุษย์เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. Id (Primitive Self) ได้แก่ตนที่อยู่ใต้อำนาจของสัญชาตญาณของมนุษย์เป็นคนที่มนุษย์มีมาพร้อมกำเนิด และเป็นตนที่มีเป็นแหล่งกำเนิดของแรงขับพื้นฐานทั้งหมด
2. Ego (Present Self) ได้แก่ ตนในจิตใต้สำนึก และจิตในสำนึกบางส่วนที่เราอาจรับรู้หรือได้รับรูบางส่วนในขณะปัจจุบัน
3. Superego (Self with Ethics) ได้แก่ ตนในจิตใต้สำนึกเป็นส่วนมาก อาจมีจิตใต้สำนึกแฝงอยู่บ้าง เป็นคนที่ได้รับการขัดเกลาจากกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว

จากพื้นฐานความเชื่อของทฤษฎีฟรอยด์นี้เอง ทำให้เห็นว่า จริยธรรมคือตัวคุณธรรม (Ethics) ที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์ให้แสดงตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมนั้นเอง แนวคิดของฟรอยด์เกี่ยวกับจริยธรรมจากข้อคิด 2 ข้อ คือ

1. จริยธรรมมิได้ปลูกฝังมาโดยพระเจ้า แต่มาจากสังคมโดยเฉพาะจากบิดามารดา
2. เอกลักษณ์ทางเพศมิใช่สิ่งที่ปรากฏทางชีววิทยาเท่านั้น แต่มาจากอิทธิพลของความสัมพันธ์ในครอบครัว

จากความเชื่อของฟรอยด์ 2 ข้อนี้เอง อาจสรุปได้ว่า จริยธรรมในเด็กตามความคิดของฟรอยด์คือ ความละเอียดในพฤติกรรมอันเกิดจากแรงขับ 2 ตัวได้แก่

1. แรงขับทางเพศ (Sex Drive)
2. แรงขับความก้าวร้าว (Aggressive Drive)

ซึ่งทั้ง 2 แรงขับนั้น จะผสมผสานมากับการเลียนแบบเอกลักษณ์ของบิดาหรือมารดา (Identification) โดยฟรอยด์อธิบายว่าการเลียนแบบคือ กระบวนการรับเอาบุคลิภาพของบุคคลอื่นมาผนวกเข้าเป็นส่วนของบุคลิภาพของเด็กเอง ซึ่งหมายถึงการที่เด็กจะเลียนแบบบุคลิภาพของพ่อหรือแม่ ตามอิทธิพลทางบวกหรือลบ จากปมออดิปุส (Oedipus complex) ซึ่งเกิดกับเด็กในตอนต้นของชีวิต ซึ่งฟรอยด์เชื่อว่าการเลียนแบบนั้นมีกระบวนการดังนี้

1. กระบวนการสร้างจิตใต้สำนึก (Conscious) ของเด็กนั้นเป็นกระบวนการข้ามวัย (Generation) ซึ่งเกิดจากการถ่ายทอดค่านิยมต่างๆ จากบิดาหรือมารดาของเขาโดยวิธีเลียนแบบ

2. เด็กจะสร้างหรือรับค่านิยม ความพึงพอใจหรือบทบาททางเพศต่างๆของเขาได้โดยเป็นเอกเทศนั้น โครงสร้างทางชีววิทยา (Biological Structure) ลักษณะทางเพศ (Sex Characteristics) ของเขาจะเป็นเหตุสำคัญ กระบวนการสร้างคุณธรรมของเด็กจากการเลียนแบบพฤติกรรมบิดามารดานี้จะได้รับการควบคุมจาก Superego ซึ่งเปรียบดั่งเสมือนเครื่องมือทางคุณธรรมที่จะควบคุมหลักของจริยธรรม (Moral Principle) จะพิจารณาด้วยตนเองในสำนึกว่าสิ่งใดถูก ควรทำหรือไม่ควรทำ โดย Superego จะมีหน้าที่ 3 ประการ คือ

2.1 กระตุ้น ID (Primitive Self) ให้ละทิ้งความไม่ถูกไม่ควร

2.2 สนับสนุน Ego (Self) ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร

2.3 แรงขับทางเพศ (Sex Drive)ต่อต้านให้เกิดการแสดงออกด้านความ

ถูกต้องทางเพศตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

ฟรอยด์อธิบายว่า ดนในคุณธรรม ในเด็กผู้ชายคนนั้นอาจสร้างจาก Oedipus Complex โดยเกิดขึ้นจากเด็กผู้ชายรักแม่และพยายามเลียนแบบพฤติกรรมพ่อ ยึดพ่อเป็นแบบอย่าง เพื่อเรียกร้องความรักจากแม่ ในทำนองเดียวกันเด็กผู้หญิงจะเกิด Electra Complex โดยผู้หญิงจะอิจฉาการมีอวัยวะเพศชาย (Penis) ของพ่อจึงหันมารักพ่อและเลียนแบบพฤติกรรมของแม่ เพื่อเรียกร้องความรักจากพ่อ

จากแนวคิดของทฤษฎีนี้ พอจะสรุปได้ว่า นักจิตวิเคราะห์เชื่อว่า จริยธรรมคือสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังขัดเกลาพัฒนาขึ้นจากแรงขับพื้นฐานภายในจิตได้สำนึกของตนเอง กระบวนการขัดเกลานั้นอยู่ในรูปของการเลียนแบบ (Identification) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะปรับตัวตามมาตรฐานจริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อความต้องการส่วนตัวไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง มีความไม่สบายใจ ซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่มีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีหรือมีมโนธรรมภายในตนเอง

9.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้สังคมของแบนดูรา (บุญสม โพธิ์เงิน, 2537 : 15-30 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1977: unpagged) จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่าเป็นผลของสังคมประกิดเป็นผลของสังคมประกิดเป็นผลของการซึมซาบและเป็นผลของการถอดแบบแนวคิดของแบนดูรา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ มนุษย์เรียนรู้จากพฤติกรรม ความรู้ที่มีมนุษย์เรานี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์

สิ่งที่เรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้และความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไรและเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

2. วิธีเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่น ๆ และผลกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น จึงเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีประกอบพฤติกรรมและกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้มนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ให้แกกันได้ เป็นต้น

3. ความเชื่อ ผลจากการเรียนรู้อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะสัมพันธ์กับอะไรอย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่โน้มน้าวจิตใจจะมีความน่าเชื่อถือสูง หรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิดและมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นมาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกรรมต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

5. จริยธรรม หมายถึง กฎ (Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม ทฤษฎี การเรียนรู้ทางสังคมถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม มีแตกต่างกันมากมาย ดังนั้นในการตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรม ๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็ก เกณฑ์การตัดสินใจจะเป็นจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

6. การบังคับตนเอง (Self Regulation) ในการบังคับตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติจำเป็นต้องมีการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เล็ก โดยนำเอาหลักการเสริมแรงหรือหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (บุญสม โพธิ์เงิน. 2537 : 15-30 ; อ้างอิงจาก Skinner. 1971 : 101-128)

1. พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคม ทั้งทางความประพฤติและอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2. แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและเลี่ยงการลงโทษ

3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

4. พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตโดยมีสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใดขึ้นอยู่กับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างพ่อแม่ของพ่อแม่และบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing Agent)

ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นหลักในการทำวิจัยครั้งนี้เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีการแบ่งขั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละขั้นตามช่วงวัยได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

10. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยเพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ส่วนในต่างประเทศนั้น ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เช่นกัน ดังนี้

วินัย เสาหิน (2536 : 51 - 58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ ระดับชั้น และแนวคิดในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัลเดอร์แมน และคณะ (1978 : 790) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในผู้ที่ติดยาเสพติดและผู้ที่ไม่ติดยาเสพติดโดยใช้การวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก พบว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดและกลุ่มผู้ที่ไม่ติดยาเสพติดนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้นระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ที่ติดยาเสพติดยังไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางศีลธรรมที่แท้จริงอีกด้วย

ลิตเติล และโรบินสัน (1989 : 83 - 90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลการบำบัดด้วยโปรแกรมจริยธรรมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม, เป้าหมายชีวิต ในผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติด” ผลการวิจัยพบว่าหลังจากที่ผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดได้รับการบำบัดด้วยโปรแกรมจริยธรรมได้มีการพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีเป้าหมายชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อไบต์ และคณะ (2001 : 367) ได้ศึกษาตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กพบว่า เมื่อมีความเป็นส่วนตัวสูง บุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงในการแสดงพฤติกรรมต่อต้านยาเสพติด และเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้างต้นจึงได้แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและความเชื่อในระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์กันในทางลบ

จากงานวิจัยข้างต้นพบว่างานวิจัยต่างประเทศนั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับยาเสพติดนั้นส่วนใหญ่จะมีผลที่แสดงให้เห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีผลต่อการใช้ยาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในวัยรุ่น เนื่องจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการให้ทัศนคตินั้น มีลักษณะบางประการร่วมกัน คือ ความมีเหตุผล การใช้ความคิดพิจารณา ไม่ด่วนสรุป จึงน่าจะเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกับการสร้างทัศนคติทางลบต่อยาเสพติด

11. ปัจจัยทางชีวสังคมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

11.1 เพศกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ยินดี อ้นถาวร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านักเรียนที่เพศต่างกัน มีความรู้เรื่องสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ ปยารี พิริยะอุดมพร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษา พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัทมา กาญจนวงษ์ (2536 : 25) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน พบว่านักเรียนหญิงมีเจตคติต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย ปวีรรอด มโนรมชัชวาล (2533 : 81-93) ศึกษาพบว่านักเรียนหญิงและ

นักเรียนชายมีการปฏิบัติทางด้านสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า เพศเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับเจตคติต่อสารเสพติด สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ที่พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีการรับรู้ดีกว่านักเรียนชาย

การศึกษาของ จงจิน เฉลิมโรจน์ (2526 : ค-ง) พบว่าเพศมีความแตกต่างกันในการดูแลสุขภาพตนเองในเรื่องสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 เช่นเดียวกับมานี สมิธิสัมพันธ์ (2522 : 7-9) นักเรียนหญิงมีค่านิยมที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย

โจนส์ (ประครองศรี แซ่เต็ง. 2531 : 23 ; อ้างอิงจาก Jones. 1974 : 2583A) ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 60 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียนโปรแกรมเรื่องสารเสพติดมาแล้ว อีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด นักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษานำร่อง (Pilot study) ของสุพรรณษา ปิติพงศ์ไพศาลและคณะ (2545) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมด้านภัยยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติต่อยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมด้านยาเสพติด นักเรียนหญิงมีทัศนคติทางลบต่อยาเสพติดสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าส่วนใหญ่วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าวัยรุ่นเพศหญิง แสดงว่าเพศของนักเรียนมีผลต่อพฤติกรรมการติดยาเสพติด

11.2 ระดับเศรษฐกิจกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ปยารี พิริยะอุดมพร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองต่างกัน มีความรู้เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับสุพจน์ ชูยิ่งสกุลทิพย์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเสพยาบ้าของนักเรียนในโรงเรียน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า คือ เศรษฐกิจของตนเอง เศรษฐกิจของ

ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย มีส่วนสำคัญต่อการด้านหรือส่งเสริมการเสพยาบ้าของนักเรียน สนิท สมัคการ และคณะ (2530 : ไม่มีเลขหน้า) ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและยากจน สอดคล้องกับทวิวรรณ สีระพันธ์ (2525 : ข-ง) พบว่าจำนวนผู้ปกครองของนักเรียนมากกว่าครึ่งมีรายได้มากกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และเมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวกับความรู้เรื่องสารระเหยพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และจากการศึกษานำร่อง (Pilot study) ของ

สุพรรณา ปิตพิงศ์ไพศาลและคณะ (2545) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมด้านภัยยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติต่อยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูงมีทัศนคติทางลบต่อยาเสพติดสูงกว่านักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ

โสภา ชูพิกุลชัยและคณะ (2533 : 12-21) ศึกษาการแพร่ระบาดของการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กที่ติดยาเสพติดมีบิดามารดาที่มีรายได้เฉลี่ย 5,659 บาทต่อเดือน สอดคล้องกับสุพัตรา ศรีวณิชชกร (2534 : 193-208) พบว่าเด็กเร่ร่อนที่สูดดมสารระเหยส่วนใหญ่บิดามารดามีรายได้ค่อนข้างต่ำกว่า 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของมานี สมิตีสัมพันธ์ (2527 : 7 – 9) ศึกษาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้ค่านิยมไม่ดีเกี่ยวกับสารเสพติดแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสพยาส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ คือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน เมื่อระดับเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดีแล้ว อาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา เช่น ปัญหาการหย่าร้าง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น ส่งผลให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น เล่นการพนัน ติดยาเสพติด เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่าวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน

11.3 อาชีพของผู้ปกครองกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ยินดี อ้นถาวร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดงานประถมศึกษา อำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542 : 135) ศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดและความหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพ่อที่มีอาชีพรับจ้าง แม่ที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ตามสภาพความเป็นจริง การประกอบอาชีพรับจ้างนั้นมักจะใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ ถ้ามีการทำงานหนักมากจะมีผลทำให้ร่างกายเหนื่อยอ่อน ดังนั้นเมื่อทำงานหนักมาก ๆ ก็จะมีผลต่อสภาวะของจิตใจ ที่ทำให้เหนื่อยล้าตามไปด้วย จึงทำให้ไม่มีจิตใจที่จะไปอบรมดูแลลูกเท่าที่ควร

สรุปได้ว่า วัยรุ่นที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งเป็นอาชีพที่มักใช้แรงงานจนทำให้ร่างกายและจิตใจเหนื่อยอ่อน จึงทำให้ไม่มีเวลาอบรมดูแล วัยรุ่นเหล่านั้นจึงแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ติดยาเสพติด เล่นการพนัน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าอาชีพของบิดามารดาอาจเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า เพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครอง และกิจกรรมหรือชุดฝึกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นจากทัศนคติที่เกิดจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เชิงประเมินค่า ความรู้สึกพึงพอใจและความพร้อมกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา วัยรุ่นจะมีการอ้างเหตุผลสำหรับพฤติกรรมที่ตนแสดงออกมา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและกิจกรรมด้านยาเสพติดกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนดูแลให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อครอบครัวและสังคม เป็นการพัฒนาศักยภาพการให้มีคุณค่าต่อประเทศชาติในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนนักเรียน 325 คน ทั้งหมด 8 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 66 คน โดยมีวิธีการเลือกดังนี้

1. การเลือกโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง ซึ่งผู้วิจัยต้องการทดลองให้กิจกรรมด้านยาเสพติดและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในวันเดียวกัน และคาบเรียนเดียวกันทั้ง 2 ห้องเรียน จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างดีจากผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนที่ใช้ทดลองแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณะครูเห็นประโยชน์ของการวิจัย และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

1.2 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณชุมชนแออัด ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติด

1.3 เป็นโรงเรียนที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้วิจัยสามารถเดินทางไปทดลองได้สะดวก

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. การสุ่มตัวอย่าง

2.1 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องเรียนละประมาณ 40 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลากมา 2 ห้องเรียน ได้จำนวนนักเรียนทั้งหมด 80 คน

2.2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนกลุ่มละ 40 คน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินโครงการ โดยดำเนินการวิจัยแบบ The True Control-Group, Pretest-Posttest Design (นวละออ สุภาพล. 2544 : 51) มีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

กลุ่ม	คะแนน	ทดลอง	คะแนน
ทดลอง	วัดก่อน	X	วัดหลัง
ควบคุม	วัดก่อน	C	วัดหลัง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

- X หมายถึง การให้กิจกรรมด้านยาเสพติด
C หมายถึง การให้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. นำแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด วัดระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแห่งตน มาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความชัดเจนด้านภาษาที่ใช้ และตรงกับเนื้อหาเรื่องที่ต้องการวัดตามนิยามปฏิบัติการ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Conbach

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบชุดกิจกรรม 2 ชุด และแบบสอบถาม 3 ฉบับ ดังนี้

ชุดกิจกรรม 2 ชุด คือ

1. ชุดกิจกรรมด้านยาเสพติด
2. ชุดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

แบบวัด 3 ฉบับ คือ

1. แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกพอใจต่อยาเสพติด และความพร้อมกระทำต่อยาเสพติด
2. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1. แบบวัดทัศนคติต่อยาเสพติด

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกพอใจต่อยาเสพติด และความพร้อมกระทำต่อยาเสพติด แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับองค์ประกอบของทัศนคติด้านความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติดและความรู้สึกต่อยาเสพติด ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียวจาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ส่วนองค์ประกอบด้านความพร้อมทางจิตใจยาเสพติดประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียวจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 21 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแบบวัดทัศนคติ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อช่วยกำหนดความหมาย และกำหนดข้อความที่ใช้วัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
2. กำหนดคำนิยามของทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด และคำนิยามของทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด 3 องค์ประกอบคือ ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด ความรู้สึกต่อยาเสพติด และความพร้อมทางจิตใจต่อยาเสพติด
3. เรียบเรียงข้อความตามคำถามของทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดให้ครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ รศ.ดร. นวลละออ สุภาผล ตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละข้อความตรงตามนิยามของข้อคำถามหรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การให้คะแนนแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	5 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	1 คะแนน
เห็นด้วยให้	4 คะแนน	เห็นด้วยให้	2 คะแนน
ไม่แน่ใจให้	3 คะแนน	ไม่แน่ใจให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยให้	2 คะแนน	ไม่เห็นด้วยให้	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	5 คะแนน

การรวมคะแนนแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดผู้วิจัยรวมคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดมีคะแนนอยู่ระหว่าง 21 – 105 คะแนน

ความหมายของคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย 63 คะแนน แสดงว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

ตัวอย่าง แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

แบบวัดความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด

(0) ยาเสพติดทุกชนิดทำให้ร่างกายทรุดโทรมและจิตใจหม่นหมอง

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบวัดความรู้สึกรู้สึกพอใจต่อยาเสพติด

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อเพื่อนมาชักชวนให้เสพยาเสพติด

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบวัดความพร้อมกระทำได้ยาเสพติด

(0) ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชักจูงไปทางที่เสื่อมเสีย โดยเฉพาะเพื่อนที่ชักชวนไป
เสพยาเสพติด

.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง

.....
เห็นด้วย

.....
ไม่แน่ใจ

.....
ไม่เห็นด้วย

.....
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือแบบวัดทัศนคติ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา คือ รศ.ดร.นวลละออ สุภาพผล ตรวจสอบองค์ประกอบทัศนคติในแต่ละองค์ประกอบว่าสามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะต่างๆตามคำนิยามที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง(Construct Validity)

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 38 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนรวมแต่ละข้อ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วข้างต้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของคอนนาค (Conbach) พบว่าแบบวัดทัศนคติต่อยาเสพติดมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดพลังในจิตใจที่ผลักดันพฤติกรรมของบุคคลในด้านความมุ่งมั่น ความมุ่งมั่น ความต้องการความสำเร็จ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำงานจนประสบความสำเร็จและตั้งใจทำงานให้มีคุณภาพสูง แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียวจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบด้วยข้อคำถาม 16 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ วิสุทธิ ราตรี (2532 : ภาคผนวก) แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ รศ.ดร. นวลละออ สุภาผล ตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละข้อ จากนั้นจึงนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แบบวัดของวิสุทธิ ราตรี (2532) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 2.22 – 7.12 ซึ่งคำนวณโดยใช้สถิติ t-test และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.79 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 2.07 – 5.24 ซึ่งคำนวณโดยใช้สถิติ t-test

การให้คะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
จริงที่สุด	6 คะแนน	จริงที่สุด	1 คะแนน
จริง	5 คะแนน	จริง	2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	4 คะแนน	ค่อนข้างจริง	3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	3 คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	4 คะแนน
ไม่จริง	2 คะแนน	ไม่จริง	5 คะแนน
ไม่จริงเลย	1 คะแนน	ไม่จริงเลย	6 คะแนน

ในการรวมคะแนน ผู้วิจัยนำคะแนนในแต่ละข้อคำถามมารวมกัน ผู้ตอบแต่ละคนจะมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 16 – 96 คะแนน

ความหมายของคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าผู้ตอบมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(0) เพื่อน ๆ กล่าวว่าข้าพเจ้าเป็นคนขยัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ตอบแต่ละคนมีเหตุผลในการตอบแตกต่างกันไป ซึ่งเหตุผลที่ผู้ตอบเลือกตอบนั้นเป็นสิ่งสะท้อนถึงตัวผู้ตอบว่าคำนึงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังนี้ ประโยชน์ หรือโทษที่ตนจะได้รับโดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร หรือเป็นการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นพอใจหรือรักษากฎเกณฑ์ทางสังคมประการสุดท้ายเป็นการใช้เหตุผลและความคิดของตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและประโยชน์ของส่วนรวม หรือการมีหลักธรรมประจำใจที่เป็นอุดมคติสากล แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ มีทั้งหมด 6 ตัวเลือกสำหรับแต่ละเรื่อง ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (สุริมา รอดมณี, 2540 : ภาคผนวก) แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ รศ.ดร. นวลละอ อสุภาผล ตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละข้อ จากนั้นจึงนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบวัดของสุริมา รอดมณี (2540) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 2.44 – 5.33 ซึ่งคำนวณโดยใช้สถิติ t-test และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.61 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 2.62 – 6.51 ซึ่งคำนวณโดยใช้สถิติ t-test

การให้คะแนนแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้จะแสดงถึงระดับจริยธรรมชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการตอบผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ ถ้าตรงกับชั้นที่ 6 จะได้ 6 คะแนน ชั้นที่ 5 ได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึงชั้นที่ 1 ได้ 1 คะแนน

ในการรวมคะแนน ผู้วิจัยนำคะแนนในแต่ละข้อคำถามมารวมกัน ผู้ตอบแต่ละคนจะมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 54 คะแนน

ความหมายของคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแสดงว่าผู้ตอบมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ตัวอย่าง แบบสอบถามวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

(0) ข้าพเจ้ามีหน้าที่รายงานความประพฤติของเพื่อนนักเรียนที่กระทำความผิด ข้าพเจ้าพบว่าเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าคนหนึ่งหนีโรงเรียนไปเที่ยวศูนย์การค้า ข้าพเจ้าจะไม่รายงานให้อาจารย์ทราบเพราะ

- _____ ข้าพเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป
- _____ เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ เขาก็ไม่บอก
- _____ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าจะถูกทางโรงเรียนลงโทษ
- _____ การให้อภัยและดักเตือนผู้กระทำความผิดย่อมเหมาะสมกว่า
- _____ การกระทำหน้าที่ของข้าพเจ้าอาจทำให้เพื่อนเสียอนาคต
- _____ ถ้าบอกอาจารย์แล้วเพื่อนโดนไล่ออกจากโรงเรียนจะไม่เป็นการยุติธรรมกับการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติต่อยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมกับนำแบบสอบถามอีก 2 ชุด คือ แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2. ดำเนินกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมแก่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 2 คาบ/สัปดาห์ คาบละ 50 นาที เป็นเวลาทั้งหมด 10 ครั้ง สำหรับกิจกรรมในแต่ละกลุ่มนั้นใช้รูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน ดังนี้

- 2.1 กลุ่มทดลอง ได้รับกิจกรรมด้านภัยยาเสพติด
- 2.2 กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

3. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) กับนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติต่อยาเสพติดฉบับเดียวกับที่ใช้กับการทดสอบก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการสอบถามของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS⁺ โดยดำเนินการดังนี้

1. สถิติ t - test ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 8 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของบิดามารดาแตกต่างกัน
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance) ทดสอบสมมติฐานข้อ 9 - 10 ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ หากความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน” นั้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันและได้ศึกษาลักษณะทางชีวสังคมซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง ที่มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ซึ่งหัวข้อในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้แบ่งเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง กิจกรรมที่ได้รับ (ด้านยาเสพติด – กลุ่มสัมพันธ์) เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยพิจารณาตัวแปรอิสระร่วมกันสองตัวคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในการวิเคราะห์และการแปรผลที่จะกล่าวต่อไปนี้ เพื่อความสะดวกและเป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน t - distribution
SS	แทน	ค่าบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน F - distribution

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสันพิทยา กรุงเทพมหานคร ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 66 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพผู้ปกครอง

ตัวแปร		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	16	24.24	15	22.73	31	46.97
	หญิง	17	25.76	18	27.27	35	53.03
	รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00

ระดับเศรษฐกิจ	สูง	15	22.73	10	15.15	25	37.88
	ต่ำ	18	27.27	23	34.85	41	62.12
	รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00

อาชีพผู้ปกครอง	รับจ้าง	20	30.30	23	34.85	43	65.15
	รับราชการ	7	10.61	2	3.03	9	13.64
	ค้าขาย	6	9.09	8	12.12	14	21.21
	รวม	33	50.00	33	50.00	66	100.00

จากตาราง 1 ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ เพศชาย จำนวน 31 คน (46.97) เพศหญิง จำนวน (53.03) ระดับเศรษฐกิจสูง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 37.88) ระดับเศรษฐกิจต่ำ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 62.12) อาชีพผู้ปกครองรับจ้าง จำนวน 43 คน (ร้อยละ 65.15) รับราชการ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 13.64) ค้าขาย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 21.21)

2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตัวแปร	ระดับ	จำนวน (คน)	พิสัยของคะแนน	คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มตัวอย่าง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	1= ต่ำ (16 - 72)	14		
- กลุ่มทดลอง			60 - 89	72.42
	2 = สูง (73 - 96)	19		
	1 = ต่ำ (16 - 70)	19		
- กลุ่มควบคุม			58 - 96	70.90
	2 = สูง (71 - 96)	14		
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม				
	1= ต่ำ (9 - 40)	14		
- กลุ่มทดลอง			25 - 52	40.33
	2 = สูง (41 - 54)	19		
	1 = ต่ำ (9 - 41)	14		
- กลุ่มควบคุม			31 - 49	41.18
	2 = สูง (42 - 54)	19		

จากตาราง 2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามคะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของเด็กเองโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นเกณฑ์ ผู้ที่ได้คะแนนเท่าหรือต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

จัดให้อยู่ในกลุ่มต่ำ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดอยู่ในกลุ่มสูง ในการวิจัยครั้งนี้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 72.42 พิสัย 60 ถึง 89 คะแนน จึงถือเอาผู้ที่ได้คะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่า 72 คะแนนเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 73 คะแนนขึ้นไปเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 70.90 พิสัย 58 ถึง 96 คะแนน จึงถือเอาผู้ที่ได้คะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่า 70 คะแนนเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 71 คะแนนขึ้นไปเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามคะแนนแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของเด็กเองโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเกณฑ์ ผู้ที่ได้คะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดให้อยู่ในกลุ่มต่ำ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดให้อยู่ในกลุ่มสูง ในการวิจัยครั้งนี้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 40.33 พิสัย 25 ถึง 52 คะแนน จึงถือเอาผู้ที่ได้คะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่า 40 คะแนนเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 41 คะแนนขึ้นไปเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 41.18 พิสัย 31 ถึง 49 คะแนน จึงถือเอาผู้ที่ได้คะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่า 41 คะแนนเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ 42 คะแนนขึ้นไปเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 – 8 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจและอาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติด	33	93.91	7.41	2.88*
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	33	87.55	10.33	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 93.91 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 87.55 ผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติด เพศชาย	16	91.81	7.4	1.55
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพศชาย	15	86.67	10.79	

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 91.81 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 86.67 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชาย	17	95.88	7.01	2.58*
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย	18	88.28	10.19	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 95.88 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิงมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 88.28 ผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูง	51	92.67	8.79	0.18
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง	10	92.00	9.38	

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 92.67 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 92.00 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 5 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ	18	94.94	6.10	3.40**
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ	23	85.61	10.31	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 94.94 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 85.61 ผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

สมมติฐานข้อที่ 6 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย	6	95.50	7.66	1.59
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย	8	88.50	8.47	

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายโดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 95.50 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 88.50 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐานฉะนั้นส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

สมมติฐานข้อที่ 7 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง	20	93.75	6.97	2.58*
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง	23	86.52	11.14	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 93.75 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 86.52 ผลส่วนนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

สมมติฐานข้อที่ 8 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีและกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S	t
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ	7	93.00	9.31	-0.35
กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ	2	95.50	4.95	

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ มีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการโดยคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของทั้งสองกลุ่มนั้น พบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 93.00 และกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดเฉลี่ย 95.50 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระสองตัวร่วมกัน

สมมติฐานข้อ 9 – 10 เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม กับ ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two way Analysis of Variance) และในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างเชื่อมั่นได้ หากความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมนคูลล์ (Newman-Keuls)

สมมติฐานข้อ 9 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพิจารณาตามการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์(ก)	1	531.96	531.96	6.79
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	1	385.05	385.05	4.92*
ก x ข	1	50.33	50.33	0.64
ที่เหลือ	62	4850.68	78.24	
ทั้งหมด	65	5979.94		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แต่อย่างไร แต่จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นต่างก็มีอิทธิพลต่อคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด อย่างไรก็ตามการผลการมีอิทธิพลดังกล่าวนี้ยังไม่สนับสนุนสมมติฐาน ฉะนั้นผลส่วนนี้ในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9

สมมติฐานข้อ 10 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพิจารณาจากการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์(ก)	1	633.91	633.91	7.70*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	1	152.08	152.08	1.85
ก x ข	1	32.21	32.21	0.39
ที่เหลือ	62	5101.77	82.29	
ทั้งหมด	65	5979.94		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่าคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่อย่างใด ฉะนั้นผลส่วนนี้ในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 10

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญคือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวะสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย
3. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับเชิงนิเสธยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง
4. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีทัศนคตินิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง
5. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ
6. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย
7. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

8. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ

9. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีทัศนคติเกี่ยวกับเชิงนิเสธยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

10. กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับเชิงนิเสธยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 / 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสันพิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มทดลองจำนวน 33 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวัดลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง

2. แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยครอบคลุม 3 องค์ประกอบคือ

2.1 ความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด	จำนวน 7 ข้อ
2.2 ความรู้สึกต่อยาเสพติด	จำนวน 7 ข้อ
2.3 ความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่เสพยาเสพติด	จำนวน 7 ข้อ

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

3. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ วิสุทธิ์ ราตรี จำนวน 16 ข้อ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

4. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากดวงเดือน พันธุมนาวิน จำนวน 9 ข้อ ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

5. กิจกรรมด้านยาเสพติด เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 กิจกรรม โดยครอบคลุมองค์ประกอบของทัศนคติ 3 องค์ประกอบ คือ

5.1 กิจกรรมชุดที่ 1 – 6 ตรงกับองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าต่อทัศนคติ

5.2 กิจกรรมชุดที่ 7 – 8 ตรงกับองค์ประกอบความรู้สึกต่อทัศนคติ

5.3 กิจกรรมชุดที่ 9 – 10 ตรงกับองค์ประกอบความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่เสพยาเสพติด

ยาเสพติด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS⁺ โดยดำเนินการดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ อาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน โดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-8

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง(Two-way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 9 - 10 ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ หากความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐานข้อ 1 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 2 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า เพศชายที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากเพศชายที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อ 3 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิง

สมมติฐานข้อ 9 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปรากฏผลว่า ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่าง การให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 10 กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้ พบว่า ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ปรากฏผลว่า ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่าง การให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดกับกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดมีทัศนคติเชิงนิเสธเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงเป็นที่น่าพอใจว่า ชุดกิจกรรมด้านยาเสพติด ซึ่งใช้ในการฝึกครั้งนี้เป็นชุดที่มีประสิทธิภาพดี และมีคุณภาพสูงวิธีหนึ่ง

ผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ วชิรดิolk (2544) พบว่า เจตคติต่อยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า กับกลุ่มที่ได้ได้รับการฝึก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แอนดริวส์ และเฮอร์ (Andrews and Hearn, 1984) พบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติและการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกับกลุ่มควบคุมเช่นเดียวกับงานวิจัยของบอทวินและอิงค์ (1980)

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีลักษณะทางชีวสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง

2.1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการวิจัยซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศชายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศชาย อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการเรียน เช่นความตั้งใจและสนใจกับกิจกรรม สมาธิ ของนักเรียนชายมีน้อยกว่านักเรียนหญิง จึงควรพัฒนาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมให้มีความเข้มข้นขึ้นและจัดกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนชายให้มากขึ้น

2.2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดเพศหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3

2.3 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการวิจัยซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูง อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองไม่มีปัญหาการเงิน ทำให้มีเวลาและมีจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร รวมทั้งได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออย่างเต็มที่ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5

จากงานวิจัยของปยารี พิริยะอุดมพร (2543) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาบ้าแตกต่างกัน สุพัตรา ศรีวณิชชกร พบว่าเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่บิดามารดามีรายได้ค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่าเด็กกลุ่มที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การให้กิจกรรมด้านยาเสพติดสามารถพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดให้สูงขึ้นได้ ในกลุ่มที่มีระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีปัญหาการเงิน ทำให้ไม่มีเวลาและขาดจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร รวมทั้งโอกาสการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆค่อนข้างน้อย

2.5 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย การวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 6 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการวิจัยซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย อาจเนื่องมาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาข้อมูลในลักษณะนี้เพิ่มเติม

2.6 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง การวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 7 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

จากงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย กอปรศรีสวัสดิ์ (2542) พบว่า เยาวชนที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีพ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้าง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูงอาจเนื่องมาจากผู้ปกครองต้องทำงานหนัก มีความเมื่อยล้าทำให้ไม่มีเวลาและขาดจิตใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร รวมทั้งโอกาสการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆค่อนข้างน้อย จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การให้กิจกรรมด้านยาเสพติดสามารถพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดให้สูงขึ้นได้ ในกลุ่มที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

2.7 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ การวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 8 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการวิจัยซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ อาจเนื่องมาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาข้อมูลในลักษณะนี้เพิ่มเติม

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แต่อย่างไร

4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับกิจกรรมด้านยาเสพติด ที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของการให้กิจกรรมด้านยาเสพติด-กลุ่มสัมพันธ์และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัลเดอร์แมน และคณะ (1978 : 790) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในผู้ที่ติดยาเสพติดและผู้ที่ไม่ติดยาเสพติดโดยใช้การวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก พบว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดและกลุ่มผู้ที่ไม่ติดยาเสพติดนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้นระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ที่ติดยาเสพติดยังไม่สัมพันธ์กันพฤติกรรมทางศีลธรรมที่แท้จริงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบประเด็นที่จะเสนอแนะในแง่ของการนำผลการศึกษาไปใช้ให้เห็นประโยชน์ทางการปฏิบัติ และในแง่ของการศึกษาวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ทำให้เกิดแนวคิดในการวางแผนป้องกันการติดยาเสพติดของวัยรุ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรนำชุดกิจกรรมด้านยาเสพติดไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันการปัญหายาเสพติด
2. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมด้านยาเสพติดให้สามารถใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลระยะยาว มีการวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดหลังการทดลองแล้ว 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี จะทำให้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะการติดตามผลระยะยาวนั้น ทำให้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้รับกิจกรรมด้านยาเสพติดว่า จะคงทนอยู่เพียงใด ฉะนั้นงานวิจัยที่จะดำเนินต่อไปตามแนวทางของงานวิจัยนี้จึงควรมีการติดตามผลระยะยาว
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมควรมีจำนวนกลุ่มละอย่างน้อย 50 คน โดยให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่มีลักษณะทางชีวสังคมเท่ากันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม น่าจะทำให้ได้ผลชัดเจนยิ่งขึ้น
4. ควรจัดให้มีโครงการเข้าค่ายในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อป้องกันปัญหาการขาดหายไปของกลุ่มตัวอย่าง
5. ควรศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมด้านยาเสพติด กับตัวแปรเดิมคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศรีเจตา.
- จรัส อุ่นจิตติวัฒน์. (2532). *การรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมีโนภาพเกี่ยวกับตนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน*. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตอารีย์ ปัญญาแจ้งสกุล. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางคณิตศาสตร์ สมรรถภาพทางจำนวน สมรรถภาพทางภาษา เจตคติวิชาคณิตศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ สุทธิสนนธ์. (2529). *การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, และคนอื่น ๆ. (2536). *ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ธิดิมา จำปรัตน์. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นวลละออ สุภาผล. (2534). *ผลการฝึกทักษะในการับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นวลละอ อสุภาผล. (2536). *ผลและผลสะท้อนแห่งโครงการ : นักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกรับใช้ประชาชนในชนบท*. ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร..

นุศรา สรรพกิจกำจร. (2539). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถ่ายเอกสาร.

บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). *คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

เบญจพร ปัญญาภย. (2545, มกราคม - ธันวาคม). "ทิศทางการสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่นไทย," *วารสารสถาบันสุขภาพจิตเด็ก*. 1: 10 – 12.

ปยารี พิริยะอุดมพร. (2543). *พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขภาพ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประครองศรี แซ่เต็ง. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับเจตคติต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *การวัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ปรานอม เอียงกฤษ. (2539). *ผลการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีจิตลักษณะบางประการแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปาริฉัตร อันประเสริฐ. (2543). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเชาวน์ปัญญาความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปิ่น โค. (2540). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ วชิรดิolk. (2544). *ผลของการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตต่อความรู้เจตคติและพฤติกรรมป้องกัน การเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณิ ชุทัย เจนจิต. (2528). *จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- พิมพ์ใจ บุญยัง. (2540). *การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยินดี อันถาวร. (2544). *ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดและเจตคติต่อสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชณี ณ ระนอง; สุภาพ กลีบบัว; และ สุปรียา กอมณี. (2540, ตุลาคม). "ปัญหาเสพยาบ้าในเด็กวัยเรียนและเยาวชน," *วารสารอนามัยโรงเรียน*. 3 : 56 – 59.
- รัชนิวรรณ ชาลีสมบัติ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าตามมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เรืองชัย บุญศักดิ์. (2527). *ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อปัญหาเสพยาบ้า*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละอองทิพย์ พลาณภาพ. (2532). *สุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วินัย เสาหิน. (2536, กรกฎาคม - กันยายน). "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศระดับชั้น และแนวคิดในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แตกต่าง," *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*. 23 : 51 – 58.
- วิสุทธิ ราตรี. (2532). *ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน*. ปรินญาการศึกษา กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร พรไพรินทร์. (2541). *ผลการใช้โปรแกรมการเลิกเสพยาเฮโรอีน ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของเบนดูรา ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกเสพยาเฮโรอีน ความคาดหวังในผลการเลิกเสพยาเฮโรอีนของผู้เสพยาเฮโรอีนที่เข้ามารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลธัญบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนธิ สมักรการ และคณะ. (2530). *รายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของ หญิงสาวไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมจิตร ห่อไทรรงค์. (2539). *ผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันในการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2527). *จริยธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). *จิตวิทยาสังคมทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินติ้ง.
- สุกัญญา เจียมประชา. (2543). *การศึกษากรณีการเสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ไข*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณ ปิติพงศ์ไพศาล; และคนอื่น ๆ. (2545). *ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในวัยรุ่นตอนต้น*. (เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา จต 591 ประสพการณ์วิจัยทางจิตวิทยา).
- สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย. (2533). *ยาเสพติดให้โทษ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรุมภา รอดมณี. (2540). *การประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานอนามัยชุมชนที่มีต่อจิตลักษณะของนักศึกษาพยาบาลตำรวจชั้นปีที่ 4*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรางค์ โคว์ตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวลักษณ์ สินทรัพย์. (2543). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก การใช้ตัวแบบการรื้อฟื้น และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงยาเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนบ้านมะค่า (คงฤทธิบัวสุวรรณอนุสรณ์)*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2539, พฤศจิกายน). *ปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน*. กรุงเทพฯ: กองป้องกันยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2542). *แนวคิดทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2545). *สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน. (ออนไลน์)*. แหล่งที่มา: <http://www.oncb.go.th/document/situation3.htm>. วันที่สืบค้น 20 พฤษภาคม 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2545). *สถิติผู้ติดยาเสพติด ปี 2545. (ออนไลน์)*. แหล่งที่มา: <http://www.oncb.go.th/document/situation4.htm>. วันที่สืบค้น 20 พฤษภาคม 2546.
- โสภา ชูพิกุลชัย; พรรณี ศรียุทธศักดิ์; และ จารุวรรณ ธรรมวิทย์. (2533). *การศึกษาด้านการติดยาเสพติดในเด็กและเยาวชนย่านชุมชนแออัด : ศึกษาเฉพาะกรณี ในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาชุมชน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- หนึ่งฤทัย กอปรศรีสวัสดิ์. (2542). *การศึกษาด้านสาเหตุของการติดยาเสพติดและความคาดหวังในการเข้ารับการบำบัดของเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- อนวัณณ์ ร่มโพธิ์ทอง. (2544). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมทางการเรียน และความตระหนักในปัญหาที่เกิดจากสิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม*. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรรณพ หุ่นดี. (2529). *ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- อรเพ็ญ นาควัชร. (2527). *ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม*. เชียงใหม่: ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Abide, M. M.; Richards, H. C.; & Ramsay S. G. (2001, January 1). *Moral reasoning and consistency of belief and behavior: decisions about substance abuse*. (Online). Available: <http://www.character.org/resources/assessment/index.cgi?file=moralref>. Retrieved September 20, 2003.
- Alterman, A. I.; et al. (1978, July 1). *A comparison of moral reasoning in drug addicts and nonaddicts*. (Online). Available: <http://etd-submit.etsu.edu/etd/theses/available/etd-0425103-004702/unrestricted/MerwinD050503a.pdf>. Retrieved September 20, 2003.
- Botvin, G. J.; & Eng, A. (1980, April). *A Comprehensive School – Based Smoking Prevention Program*. The journal of school health. 209-212.
- Guilford, J. P. (1959). *Personality*. New York: McGraw – Hill.
- Hermans, Hurbert J. M. (1970). A Questionnaire Measure of Achievement Motivation. Journal of Applied Psychology.
- Little, G. L.; & Robinson, K. D. (1989, February 1). *Effects of moral recondition therapy upon moral reasoning, life purpose, and recidivism among drug and alcohol offenders*. (Online). Available:
<http://www.doc.state.ok.us/DOCS/OCJRC/OCJRC96/Ocjrc63.htm>. Retrieved September 20, 2003.
- McClelland, D. C.; et al. (1966). *A Scoring Manual for the Achievement Motive. Motives in Fantasy, Action and Society*. New Delhi.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ชุดกิจกรรมต้านยาเสพติด

กิจกรรมด้านยาเสพติด

ชุดฝึกที่ 1

เรื่อง มารู้จักยาเสพติดกันเถอะ

วิธีการ

มี 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 บรรยายความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดประเภทต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เห็นโทษจากการใช้ยาเสพติดแต่ละประเภท

เวลา 30 นาที

เนื้อหา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติดโทษของยาเสพติด

เฮโรอีน

เป็นยาเสพติดร้ายแรง ที่มีสารทำให้เกิดการเสพติดได้ง่าย เสพเพียงครั้งเดียวจะทำให้ติดได้ เฮโรอีนออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ผู้เสพสมองมึนชา เลื่อนลอย เมื่อเสบบ่อยๆ จะทำให้สมองเสื่อม ปัญญาอ่อน อารมณ์และจิตใจผิดปกติ หากเสพเกินขนาดอาจช็อกและเสียชีวิต การเสพเฮโรอีนโดยวิธีฉีดอาจนำไปสู่การติดโรคเอดส์

ลักษณะของผู้เสพเฮโรอีน ผู้เสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

ยาบ้า (Methamphetamine)

ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตใจสับสน เมื่อหมดฤทธิ์ยาผู้เสพจะอ่อนเพลีย ประสาทล้าทำให้การตัดสินใจผิดพลาด ถ้าเสพเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน เครียด ความดันโลหิตสูง คลุ้มคลั่ง อาจทำร้ายตนเองผู้อื่นได้

ลักษณะของผู้เสพยาบ้า พบว่าผู้เสพติดจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสน คลุ้มคลั่ง หวาดระแวง หรือมีอาการทางประสาท

สารระเหย

ออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ผู้เสพสมองมึนชาเลื่อนลอย ควบคุมตัวเองไม่ได้ หากเสพเป็นระยะเวลานานจะทำลายอวัยวะและระบบประสาท ทำให้สมองฝ่อ ความจำเสื่อม ลึนเข็ง พุดลำบาก ควบคุมการทรงตัวไม่ได้ การทำลายของสารระเหยต่ออวัยวะและระบบประสาทนั้นเป็นการทำลายอย่างถาวร ไม่สามารถรักษาให้กลับมาเป็นปกติได้

ลักษณะของผู้เสพสารระเหย ผู้เสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

บุหรี

การออกฤทธิ์ของบุหรี

พิษของบุหรีทำให้เกิดโรคและความเสื่อมโทรม กับอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย โดยเฉพาะ นิโคตินในบุหรีเป็นสารเสพติดติดเช้นเดียวกับเฮโรอีน 85% ของคนติดบุหรีเริ่มลองสูบก่อนอายุ 16 ปี ทำให้เสพติด นิโคตินในบุหรีมีฤทธิ์เสพติดเท่ากับเฮโรอีน เกิดรอยย่น ควันบุหรีลดการไหลเวียนของเลือดไปยังผิวงหน้าส่วนต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดผิวดำห้กร้านและเกิดรอยย่น

ลักษณะอาการของผู้เสบบุหรี

ต่อกระจก ยิ่งสูบบมากเท่าไรโอกาสเกิดต่อกระจกยิ่งมากเท่านั้น

มะเร็งในปาก บุหรีเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดมะเร็งที่ลิ้นและในปาก บุหรียังทำให้ฟันผุ มีกลิ่นปากและเป็นโรคเหงือก

นิ้วและเล็บเหลือง ทาร์หรือน้ำมันดินจากควันบุหรีจะทำให้นิ้วเหลือง และเล็บเสีย

มะเร็งกล่องเสียง 4 ใน 5 ของคนที่เป้นมะเร็งกล่องเสียงเกิดจากการสูบบุหรี

โรคหัวใจ ภายใน 1 นาทีที่สูดควันบุหรีเข้าไป หัวใจจะเต้นเร็วขึ้น ความดันเลือดจะสูงขึ้น และทำให้หัวใจทำงานหนักขึ้น

มะเร็งปอดและถุงลมโป่งพอง การสูบบุหรี มีโอกาสเสียชีวิตจากมะเร็งปอดถึง 20 เท่าของคนที่ไม่สูบ แต่ก่อนหน้านั้น สมรรถภาพปอดของคุณจะลดลง จะเป็นโรคถุงลมโป่งพอง ซึ่งร้อยละ 90 ของคนที่เป้นโรคนีเกิดจากการสูบบุหรี

แผลในกระเพาะอาหาร ผู้ที่สูบบุหรีมีโอกาสเกิดโรคแผลในกระเพาะอาหารมากกว่าคนที่ไม่สูบ และมีอัตราการเกิดเลือดออกในกระเพาะอาหารมากกว่า และทำให้แผลหายช้ากว่าปกติ

สมรรถภาพทางเพศเสื่อม ผู้ชายที่สูบบุหรีจะมีน้ำอสุจิน้อยลง ปริมาณตัวอสุจิลดลงและเคลื่อนไหวได้น้อยลง และมีโอกาสสมรรถภาพทางเพศเสื่อม

ผู้เกี่ยวข้องกับเฮโรอีน ยาบ้า จะได้รับโทษตามกฎหมายดังนี้

1. ผู้ผลิต/จำหน่าย มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต
2. ผู้เสพ มีโทษจำคุก 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5000 - 100000 บาท
3. หลอกหลวง/ขู่เข็ญให้ผู้อื่นเสพ โดยเฉพาะกระทำต่อผู้หญิงและผู้ที่ไม่บรรลุนิติภาวะ มีโทษถึงประหารชีวิต

ผู้เกี่ยวข้องกับสารระเหย จะได้รับโทษตามกฎหมายดังนี้

1. ผู้เสพ/หลอกหลวง/ขู่เข็ญให้ผู้อื่นเสพ มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. ผู้จำหน่ายให้ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี (ยกเว้นขายเพื่อการเรียนการสอน)
3. มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 10000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงโทษของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องโทษของยาเสพติด สามารถบอกได้ว่ายาเสพติดนั้นมีโทษต่อตนเองและสังคมอย่างไร

เวลา 15 นาที

เนื้อหา ผลจากการใช้ยาเสพติด

- คนติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม อ่อนแอ โรคภัยไข้เจ็บรบกวน เช่น ตับแข็ง วัณโรค โรคผิวหนัง
- คนติดยาเสพติดที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาเสพติดร่วมกับผู้อื่น มีโอกาสติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์ได้ ซึ่งโรคดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีทางรักษาให้หายได้
- วัยรุ่นที่เมากาว ทินเนอร์ แล็กเกอร์ แล้วไปมั่วสุม สำนอนทางเพศ มีโอกาสติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์โดยไม่รู้ตัว
- ยาเสพติดทุกชนิด เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีคนติดยาเสพติดในบ้านทุกคนในครอบครัวจะเดือนร้อน ไม่มีความสุข
- คนติดยาเสพติด จะใช้เงินจำนวนมากซื้อหายาเสพติดมาเสพ เมื่อไม่มีเงินก็เที่ยวลักเล็กขโมยน้อย ทำให้ไม่มีความสุขในชุมชน
- คนขับรถบรรทุกมีความหลงเชื่อผิด ๆ ว่า กินยาฆ่าแล้วต้องกินเหล้าและเที่ยวผู้หญิงไประหว่างเส้นทาง การกระทำเช่นนี้ นอกจากจะทำให้เกิดอุบัติเหตุเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นแล้ว ยังทำให้ได้รับเชื้อโรคเอดส์ นำไปแพร่แก่ลูกเมียทางบ้านด้วย
- ในบ้านเมืองที่มีคนติดยาเสพติดมาก ๆ นอกจากจะสูญเสียทางสังคมเศรษฐกิจและความมั่นคงแล้ว ยังเสียชื่อเสียงของประเทศชาติอีกด้วย

ขั้นที่ 3 สรุปความรู้เกี่ยวกับโทษของการใช้ยาเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเป็นการย้ำถึงอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ให้นักเรียนรูสึกว่าสิ่งเสพติดนั้นเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างยิ่ง

เวลา 5 นาที

เนื้อหา โทษโดยทั่วไป

- ต้องเพิ่มขนาดการเสพยาขึ้นเรื่อย ๆ
- มีอาการอยากยาเมื่อขาดยา
- มีความต้องการเสพยาทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง
- สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง และอาจถึงตายได้
- โทษทางกฎหมาย ถูกจับ ต้องโทษถูกคุมขัง สูญเสียอิสรภาพ เสียอนาคต และอาจเสียชีวิต

ชุดฝึกที่ 2

เรื่อง ก๊วยจากยาเสพติด

วิธีการ

มี 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยข่าวของบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้าย

แรง

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกรู้ให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงโทษของการติดยาเสพติด

เวลา 5 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเปิดประเด็นถึงข่าวของบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้ายแรง เช่น เมายาบ้าแล้วข่มขืนผู้อื่น

2. ตั้งประเด็นซักถามนักเรียนว่าเมื่อเสพยาเสพติดแล้วจะเกิดโทษกับใครบ้าง และเกิดโทษอย่างไรบ้าง ให้คิดไว้และเตรียมคำตอบไว้ในกิจกรรมต่อไป

ชั้นที่ 2 แบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายและให้ใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนระดมความคิดเห็น และอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด

เวลา 15 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 – 6 คน

2. แจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 เรื่องโดยแจกคนละ 1 ใบ

ใบงาน เป็นบทความ ข่าว หรือภาพเกี่ยวกับบุคคลที่ติดยาเสพติดที่กระทำผิดกฎหมายร้ายแรง เช่น เมายาบ้าแล้วข่มขืนผู้อื่น เป็นต้น

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในเรื่องนั้นๆ

ชั้นที่ 3 นำเสนอผลงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในแต่ละเรื่อง

เวลา 20 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องของกลุ่มตนเองให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

2. ใหัตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานการอภิปรายเรื่องของตนเองถึงโทษของการใช้ยาเสพติดที่สำคัญในเรื่องนั้นๆหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 สรุป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้รู้สึกระหนักถึงโทษของการใช้ยาเสพติด

เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยสรุปถึงโทษและผลกระทบของการใช้ยาเสพติด ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

ชุดฝึกที่ 3

เรื่อง ชีวิตไร้สุขเมื่อเสพยา

วิธีการ

มี 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดมีพิษภัยและเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 5 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยพูดคุยเปิดประเด็นเรื่อง ประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
2. ชักถามนักเรียนถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดว่าน่าจะมีอะไรบ้าง
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยยังไม่สรุป

ชั้นที่ 2 ให้อ่านเรื่อง เพื่อนเก่า

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยอ้อมเกี่ยวกับโทษของการใช้ยาเสพติดและประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด จากเนื้อหาในวิดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า

เวลา 25 นาที

เนื้อเรื่อง

กานต์และทวน เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็กๆ ฐานะทางบ้านของกานต์จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่กานต์เป็นคนที่มีความรับผิดชอบตั้งใจเรียนหนังสือ เมื่อสำเร็จการศึกษาจึงมีงานที่ดีทำและมีครอบครัวที่อบอุ่น ส่วนทวนแม้จะเกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวยแต่เพราะความที่ชอบเอาแต่ใจตนเองดื้อรั้นประกอบกับทางบ้านตามใจ ทวนจึงไม่สนใจการเรียนเอาแต่เที่ยวเตร่และในที่สุดติดสารเสพติด เมื่อทางโรงเรียนรู้ ทวนจึงถูกไล่ออกจากโรงเรียน ไม่มีงานทำ ไม่มีอนาคต ทวนตกเป็นทาสสารเสพติดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น ยืงนานวันสุขภาพก็ยิ่งทรุดโทรม ต้องขอเงินคนอื่นเหมือนขอทานเพื่อนำเงินไปซื้อสารเสพติด และเมื่อเสพยามากเกินไปจนเกิดอันตรายจนเสียชีวิต

ชั้นที่ 3 อภิปราย

จุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในวิดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า

เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในวิดีโอเรื่อง เพื่อนเก่า ในประเด็นดังนี้

- 1.ผลดีจากการที่กานต์ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 2.สาเหตุที่ทวนติดยาเสพติด
- 3.ผลเสียที่ทวนติดยาเสพติด

ขั้นที่ 4 สรุป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
เวลา 10 นาที

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายและสรุปถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติดต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและ
ประเทศชาติ และวิธีป้องกันการติดยาเสพติด

วิธีป้องกันการเสพยาเสพติด

- 1.เยาวชนควรศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมีหลายวิธีนอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียน การรับความรู้และข่าวสารต่างๆจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือ โทรทัศน์ แล้วนำมาพิจารณาอย่างมีเหตุผล จะทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในโทษภัยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทันยุค ทันเหตุการณ์
- 2.มีความภาคภูมิใจโดยนับถือตนเอง มีคุณค่าต่อครอบครัว บุคคลอื่น ชุมชน และสังคม
- 3.สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง
- 4.เลือกคบเพื่อนที่ดี ต้องรู้จักปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธ เช่น การพูดปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด เป็นต้น
- 5.ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส
- 6.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ ทำงานอดิเรก เป็นต้น
- 7.รู้จักแก้ปัญหาชีวิตไปในทางที่ถูก รู้จักกล้าเผชิญปัญหา แก้ปัญหาด้วยความคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล
- 8.ปรึกษาผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหา หากมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ควรจะปรึกษาผู้ใหญ่ทันที อย่าหลีกเลี่ยงปัญหาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ชุดฝึกที่ 4

เรื่อง ยาเสพติดทำลายชีวิต

วิธีการ

มี 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยตัวอย่างของบุคคลที่มีชื่อเสียง นักกีฬา ดาราที่มีชื่อเสียง ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของการ ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดมีพิษภัยและเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

วันนี้เราจะมาคุยกันถึงเรื่อง ประโยชน์ของการไม่เสพยาเสพติด และตัวอย่างของบุคคลที่ ประสบความสำเร็จโดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น ภราดร ศรีชาพันธุ์ มีชื่อเสียงจากการเล่นกีฬา การเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน และกำลังมีการ แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวัน ซึ่งยาเสพติดมีโทษ พิษภัย และก่อให้เกิด ปัญหา ตลอดจนส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง น้ำพุ ให้นักเรียนฟัง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปิดเผยความรู้สึก จากเรื่องที่เล่าโดยใช้วิธีการสุ่มถามในประเด็นดังนี้
 - นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องสรุป

ชั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายตามใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และ ตระหนักว่ายาเสพติดเป็นปัญหาใกล้ตัวหากนักเรียนประมาทจะมีโอกาสเข้าสู่ปัญหานี้ได้โดยไม่ได้ ตั้งใจ

เวลา 30 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน แจกใบงานให้นักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปกลุ่มละ 1 ประเด็น โดยใช้เวลา 15 นาที โดยแต่ละกลุ่มอภิปราย ในประเด็นต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1, 2 ก. สาเหตุที่น้ำพุติดยาเสพติดเกิดจากอะไรบ้าง
 ข. ผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดมีอะไรบ้าง

- กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากน้ำพุไม่เสพยาโรอื่น จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง
 กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากน้ำพุไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (น้ำพุจะทำอะไร)
 กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เรียนหนังสือกับน้ำพุ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อน้ำพุอย่างไร

2. ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น โดยเสนอทีละประเด็น เช่น ประเด็นที่ 1 จบแล้วผู้วิจัยนำอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด โดยเพิ่มเติมแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสรุปสาเหตุ และให้นักเรียนอภิปรายถึงประโยชน์ของการไม่เสพยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสรุปความคิดรวบยอดให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุ และประโยชน์ที่จะเกิดได้ถ้าไม่เสพยาเสพติด

เวลา 10 นาที

เนื้อหา สาเหตุการติดยาเสพติด

สาเหตุการติดยาเสพติด

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1. เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทาสีหรือการทำงานที่ต้องสูดดมสารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ ๆ ไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน (ยาบ้า) เพื่อลดความอ้วน เพื่อให้ทำงานได้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลาอันยาวนาน เป็นต้น

2. ถูกหลอกลวงหรือชักจูงให้เสพยาโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่น การปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่ม ทอฟฟี่ อาหารต่าง ๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต

3. อยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพยาและเห็นมีการโฆษณาต่าง ๆ ทำให้อยากรู้สารเสพติดชนิดนั้น ๆ มีรสชาติอย่างไร มีอิทธิพลรุนแรงเพียงใด และไม่เชื่อว่าตนเองจะติดยาเสพติดง่าย ๆ เมื่อเสพยาเพียงสองสามครั้งเพราะความสนุกหรือความคึกคะนอง เป็นเหตุให้ติดยาเสพติดตลอดไป

4. การแก้ปัญหาในทางที่ผิดเมื่อมีปัญหา ความวิตกกังวลต่าง ๆ แล้วไม่รู้วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มีเมามา สามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วคราว

5. การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อน มีค่านิยมว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้หลังจากที่ได้มีการรณรงค์การไม่สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องช่วยลดปัญหาลงไปได้มาก

6. จากโรคภัยไข้เจ็บ การติดยาเสพติดมีสาเหตุมาจากอาการป่วยที่ทรมาณ และได้รับความเจ็บปวดทางกายอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้ต้องใช้ยาเสพติดเข้าระงับความเจ็บปวดนั้น หรืออาการทางโรคประสาท ทำให้เกิดอารมณ์หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน โมโหร้าย อาจมีผู้แนะนำยาประเภทคลายอารมณ์มาให้ใช้ เมื่อรับประทานแล้วรู้สึกสบายใจ อารมณ์ดีขึ้น จึงใช้เป็นประจำและเป็นสาเหตุให้ติดยาไปในที่สุด

7. การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจ ในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือความกดดันในชีวิต รวมทั้งการฝืนตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติด เพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่าง ๆ และเมื่อติดแล้ว ก็เลิกไม่ได้เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะจุดดึงตัวเองจากขุมรกรกของความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

8. การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่ติดสารเสพติด เพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักริธีปฏิเสธ ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่เพื่อนฝูง โดยพยายามทำอะไรให้คล้าย ๆ กัน เลียนแบบตามกัน จึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวงหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติดสามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหา ขาดความอบอุ่น เมื่อมารวมกลุ่มกันโดยมีสื่อคือ สารเสพติด ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นพวกเดียวกันได้ง่าย

9. เเหงา ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงา หรือเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกิน โดยเฉพาะการดื่มสุราเพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของชนตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบ ๆ กับครอบครัว และแสวงหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่าง จากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ฟังดนตรี ทำงานอดิเรกต่าง ๆ

10. ระดับสติปัญญา เด็กที่เฉลียวฉลาดมักจะไม่ติดสารเสพติด เด็กที่ติดสารเสพติดมักจะมีสติปัญญาดำถูกชักจูงหรือหลอกลวงได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาจะถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดระบายความทุกข์ได้ง่าย

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. จากครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ให้การอบรมทางด้านจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา อุปนิสัยส่วนตัวของเด็ก อารมณ์ของเด็ก มีจุดเริ่มต้นมาจากบ้าน ครอบครัวจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้ ถ้าครอบครัวมีความสุข บิดามารดามีความรักห่วงใยในตัวลูก เอาใจใส่ อุปการะเลี้ยงดู และพยายามอบรมบ่มนิสัยในทางที่ดีงามให้แก่บุตร ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตร ย่อมทำให้บุตรเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่นใจและมีความสุข รวมทั้งรับแต่สิ่งที่ดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดีทั้งสติปัญญาและความนึกคิด เพียบพร้อมด้วยความงามทั้งกาย วาจา และใจ แต่ถ้าครอบครัวที่มีบิดามารดาไม่มีความสามัคคี เสียสละ ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีแต่การทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เด็กย่อมรับนิสัยก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ชอบ

วิวาท หรืออยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นโรคประสาท จู้จู้จุกจิก ขี้บ่น เด็กมักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หรือในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนัน ต้มสุรา เด็กจะติดนิสัยชอบเล่นการพนัน ต้มสุราไปด้วย หรือบิดามารดาเลิกร้างแตกแยก หรือไม่อยู่ด้วยกัน เด็กมักจะติดนิสัยแข่งกระด้างหรือกลายเป็นพาลเกร เพื่อหาทางชดเชยความต้องการ เป็นต้น ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ผู้ปกครองมีการศึกษาดำขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูกที่อยู่ในวัยรุ่น

2. จากที่ตั้งของโรงเรียนและชุมชน เช่น สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่ดี สภาพชุมชน ที่ตั้งโรงเรียนเป็นชุมชนแออัด มีการค้าสารเสพติด มีผู้ติดยาเสพติดในละแวกบ้าน เป็นสิ่งดึงดูดให้เสพติดได้โดยสะดวก เช่น ขนาดของโรงเรียนใหญ่โตเกินกว่าที่จะควบคุมได้ ครู และอาจารย์ในโรงเรียนไม่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาสารเสพติด และเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก ตลอดจนมีขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียน โดยนักเรียนด้วยกันเอง ในขณะที่โรงเรียนไม่มีระบบการป้องกันปัญหาสารเสพติด สภาพชุมชน ที่ตั้งโรงเรียนเป็นชุมชนแออัด มีการค้าสารเสพติด มีผู้ติดยาเสพติดในละแวกบ้าน เป็นสิ่งดึงดูดให้เสพติดได้โดยสะดวก หากไม่ติดยาเสพติดก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

ต่อตนเอง เป็นผู้มีสุขภาพดี มีความสุข ไม่ทุกข์ทรมานจากการเสพยา ไม่ทำลายอนาคตของตนเอง สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์

ต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกอื่น ๆ เกิดความสบายใจ ไม่เป็นทุกข์เป็นกังวล ครอบครัวมีความอบอุ่น มีความสุขที่แท้จริง ไม่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล เป็นที่ชื่นชมของสังคม

ทางเศรษฐกิจ ไม่ต้องหาเงินเพื่อใช้จ่ายในการซื้อหาเสพติด เพราะเมื่อติดยาเสพติดจะทำให้ต้องหาเงินมาเพื่อให้ได้เสพยาเมื่อไม่ได้จะทำให้เกิดความวุ่นวายเป็นทุกข์ และคิดหาวิธีที่จะหาเงินมาใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ทางสังคม ไม่ต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อจะหาเงินมาใช้จ่ายในการซื้อหาเสพติด โดยก่อความผิดตามมามาก เช่น การลักขโมย การโจรกรรม การฉกชิง รังราว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม และสร้างความวุ่นวายภายในสังคมต่อไปอีก

ความเป็นพลเมืองดี เพราะการติดยาเสพติดทำให้บุคคลกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ ขาดประสิทธิภาพในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบงาน
2. ใบความรู้ (สรุปสาเหตุของการติดยาเสพติดและประโยชน์ถ้าไม่เสพยาเสพติด)

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจฟังที่ผู้วิจัยเล่าให้ฟัง และร่วมกันอภิปรายสรุป
2. สังเกตจากการสนใจซักถาม

ใบงาน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันกลุ่มละ 6 คน ร่วมกันอภิปราย เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใช้เวลา 15 นาที ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น

กลุ่มที่ 1, 2 ก. สาเหตุที่น้ำพุติดยาเสพติดเกิดจากอะไรบ้าง

ผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดมีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากน้ำพุไม่เสพเฮโรอีน จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากน้ำพุไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (น้ำพุจะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เรียนหนังสือกับน้ำพุ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อน้ำพุอย่างไร

เรื่องของน้ำพุ

น้ำพุมีพี่น้องทั้งหมด 4 คน ตัวน้ำพุเองเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อแม่ของน้ำพุย่ำร้างกัน แม่จึงต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูลูกจนไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิดประกอบกับน้ำพุเป็นลูกผู้ชาย คนเดียว จึงเข้ากับพี่ ๆ ซึ่งเป็นผู้หญิงไม่ได้ เมื่อน้ำพุเกิดความว้าวุ่นใจจึงหันไปคบเพื่อนที่ไม่ดี ชอบเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน และมั่วสุมกับเพื่อนเสพยาเสพติด จนกระทั่งถูกจับและถูกส่งเข้าไปอยู่ในสถานกักกันบ้านเมตตา เมื่อออกจากบ้านเมตตาน้ำพุก็หันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกและเพิ่มปริมาณมากยิ่งขึ้น ต่อมาน้ำพุและเพื่อน ๆ ไปบำบัดรักษาการติดยาเสพติดที่สำนักสงฆ์ถ้ากระบอกจนสามารถเลิกยาเสพติดได้ หลังจากนั้นก็กลับไปอยู่กับแม่และได้เรียนหนังสืออีกครั้ง เมื่อน้ำพุได้พบกับสภาพแวดล้อมเดิมและปัญหาเดิมที่ทำให้กลุ้มใจ จึงหันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกและในที่สุดก็ต้องเสียชีวิตเพราะยาเสพติด

ที่มา : เรื่องของน้ำพุ สร้างขึ้นจากเรื่องจริง เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้ผู้ปกครองหันมาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน มิให้บุตรหลานต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด

ชุดฝึกที่ 5

เรื่อง แม่ที่เสียลูกไปแล้ว

วิธีการ

มี 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยตัวอย่างของพิษภัยของยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสร้างความรู้สึกลูกให้นักเรียนเกิดความตระหนักในโทษ พิษภัย ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และตระหนักว่ายาเสพติดเป็นปัญหาใกล้ตัว

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

วันนี้เราจะมาคุยกันถึงเรื่อง พิษภัยของยาเสพติด นักเรียนทราบไหมว่า ปัญหาวัยรุ่นในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร

การเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน และกำลังมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวัน ซึ่งยาเสพติดมีโทษ พิษภัย และก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยเปิดเทปคาสเซต เรื่อง แม่ที่เสียลูกไปแล้ว ให้นักเรียนฟัง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปิดเผยความรู้สึก จากเรื่องที่เล่าโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ประเด็นดังนี้
 - นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องสรุป

ชั้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายตามใบงาน

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงโทษ พิษภัย ผลกระทบของการเสพยาเสพติด และตระหนักว่าเป็นปัญหาใกล้ตัวหากนักเรียนประมาทจะมีโอกาสเข้าสู่ปัญหานี้ได้ โดยไม่ได้ตั้งใจ

เวลา 30 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน แจกใบงานให้นักเรียนระดมความคิดเห็น อภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปกลุ่มละ 1 ประเด็น โดยใช้เวลา 15 นาที โดยแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้
 - กลุ่มที่ 1, 2 ก. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้ามีอะไรบ้าง
 - ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้าเกินขนาดมีอะไรบ้าง
 - กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากใจไม่เสพยาบ้า จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากโจ้ไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (โจ้จะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เล่นฟุตบอลกับโจ้ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อโจ้
อย่างไร

2. ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น โดยเสนอทีละประเด็น เช่น ประเด็นที่ 1 จบแล้วผู้วิจัยนำอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด โดยเพิ่มเติมแนวคิดที่ได้จากกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสรุปพิษภัย และผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด

จุดประสงค์ เพื่อสรุปความคิดรวบยอดให้นักเรียนเข้าใจถึงพิษภัย และผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด

เวลา 10 นาที

เนื้อหา

ผู้ติดยาเสพติดก่อให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

ปัญหาต่อตนเอง ทำลายอนาคตของตนเอง เพราะผู้เสพยาจะมีการผิดปกติกังทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เกิดความทุกข์ทรมาน มีพฤติกรรมผิด ๆ

ปัญหาต่อครอบครัว เมื่อสมาชิกของครอบครัวติดยาเสพติด จะทำให้สมาชิกอื่น ๆ เกิดความหวั่นวิตก เป็นทุกข์เป็นกังวล ครอบครัวขาดความอบอุ่น ไม่มีความสุขที่แท้จริง ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล กลายเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ ครอบครัวต้องมีภาระมากขึ้น เพราะค่าใช้จ่ายในการซื้อยาเสพนั่นสูงมาก ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจตามมา

ปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อบุคคลติดยาเสพติดให้โทษ ครอบครัวจะไม่สามารถแบกภาระได้ การหาเงินเพื่อใช้จ่ายในการซื้อหาเสพนั่นไม่ได้จะทำให้เกิดความวุ่นวายเบียดเบียน และคิดหาวิธีที่จะหาเงินมาใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ปัญหาทางสังคม เมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากบิดามารดาหรือญาติพี่น้องได้แล้ว จะต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อจะหาเงินมาใช้จ่ายในการซื้อหาเสพนั่น โดยก่อความผิดตามมาอีก เช่น การลักขโมย การโจรกรรม การฉกชิง วิ่งราว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม และสร้างความวุ่นวายภายในสังคมต่อไปอีก

ปัญหาของความเป็นพลเมืองดี การติดยาเสพติดทำให้บุคคลกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ ขาดประสิทธิภาพในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เทปคาสเซต เรื่อง แม่ที่เสียลูกไปแล้ว
2. ใบงาน
3. ใบความรู้ (สรุปพิษภัยและผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด)

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจฟังเทปคาสเซต และร่วมกันอภิปรายสรุป
2. สังเกตจากการสนใจซักถาม

ใบงาน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันกลุ่มละ 6 คน ร่วมกันอภิปราย เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้ โดยใช้เวลา 15 นาที ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น

กลุ่มที่ 1, 2 ก. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้ามีอะไรบ้าง

. ผลที่เกิดจากการใช้ยาบ้าเกินขนาดมีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3, 4 ถ้าหากใจไม่เสพยาบ้า จะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

กลุ่มที่ 5, 6 ถ้าหากใจไม่ตาย อาจเกิดเหตุการณ์อะไรได้บ้าง (ใจจะทำอะไร)

กลุ่มที่ 7, 8 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เล่นฟุตบอลกับใจ นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติต่อใจอย่างไร

แม่ที่เสียลูกไปแล้ว

หญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งเธอมีลูกชายอยู่เพียงคนเดียว เธอตั้งความหวังเอาไว้ว่า จะยอมตรากตรำงานหนัก เพื่อให้ให้ โจ้...ลูกชายของเธอ มีชีวิตที่ดี ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน แต่แล้วความหวังของเธอ ก็พังทลายลง เมื่อค้นพบความจริง ...

โจ้... เด็กชายวัย 10 ขวบ กำลังย่างเข้าวัยรุ่น ปกติโจ้ชอบที่จะไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ ที่สนามในตรอกอุทิศ ใกล้ ๆ บ้าน ย่านคลองตัน โจ้ไปเล่นฟุตบอลที่นั่นทุกวัน โดยที่ไม่รู้เลยว่า กำลังจะมีภัยมาใกล้ตัว วันหนึ่งโจ้ได้พบกับรุ่นพี่คนหนึ่งชื่อ เสก อายุมากกว่า 2 ปี เสกเข้ามาตีสนิทกับโจ้ โดยเอาน้ำมาให้กิน เอบุหรี่มาให้สูบ พอสนิทกันแล้ว เสกก็ชวนโจ้ไปคุยที่บ้านของเขา ต่อมาเสกชวนโจ้ไปคุยบริเวณตึกที่กำลังก่อสร้างปากซอยอุทิศและเอายาบ้ามาให้กิน โจ้ก็ลองกัน และมีความรู้สึกว้าว แรก ๆ ที่กินยาบ้า รู้สึกสนุกและสบายกระปรี้กระเปร่า แต่พอกินนาน ๆ เข้า จะซีเกียจทำตัวสกปรก ไม่อาบน้ำ ขาวไม่กิน กินแต่น้ำกับสูบบุหรี่ และได้รู้จักเพื่อนของเสกที่มากินยาบ้าด้วยกัน แรก ๆ โจ้กินยาบ้าเพียงเสี้ยวเดียว แต่พอนาน ๆ เข้าเสี้ยวเดียวไม่อยู่ต้องกินเป็นเม็ด จนกระทั่งโจ้ต้องใช้ถึง 3 เม็ด กินไปนาน ๆ จะเกิดอาการหลับใน ต้องมีคนมานั่งอยู่ใกล้ ๆ คอยสะกิดแล้วถึงจะรู้ตัว และเกิดประสาทหลอน บางวันอาจดูว่าฝนตกหรือว่าเห็นอะไรต่าง ๆ นานา เป็นภาพหลอนทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ บางครั้งโจ้ตามแม่ บางทีโจ้หิวแล้ว ขนาดไปเอามิดมาพกติดตัวไว้ แม่ก็กลัวเพราะเกรงว่าจะเอามิดไปทำร้ายคนใกล้เคียง ต่อมาเสกและเพื่อนได้แนะนำวิธีการเสพยาบ้าโดยการสูดควัน โจ้จึงเรียนรู้วิธีการเสพยาบ้าอีกวิธีหนึ่ง

วันหนึ่งโจ้ได้พบกับชายรูปร่างสูงใหญ่ ผิวดำ ผมยาว เอายาบ้าถุงใหญ่มาส่งให้เสก มีอยู่ประมาณ 1,000 เม็ด ชายคนนั้นชักชวนให้โจ้เข้าร่วมขบวนการค้ายาบ้า โดยอ้างว่าไม่ต้องกลัวถูกตำรวจจับ เขาสามารถช่วยให้หลุดคดีได้ทุกที่ ทุกสถานี่ตำรวจที่จะให้โจ้ขายยาบ้าไปส่ง

1 เดือนผ่านไป โจ้ร่างกายผ่ายผอมทรุดโทรม ไม่ได้ไปโรงเรียน ไม่ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ แต่ไปคลุกคลีร่วมแก๊งค์อยู่กับเสก โจ้บอกว่าแรก ๆ ก็รู้สึกสนุก รู้สึกว่าตัวเองใหญ่โตกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน มีปัญหาอะไรก็บอกพี่ ๆ จัดการให้ ไม่มีใครกล้าหือ แต่หลังจากนั้นไม่นาน ขณะที่โจ้กำลังเสพยาบ้าอยู่กับเสกและเพื่อน วันนั้นโจ้เสพมากถึง 20 เม็ด หลังจากนั้นไม่นาน โจ้เกิดอาการตัวซีดจนเขียว ใจสั่น หายใจไม่ออก เหงื่อแตกและมีกล้ามเนื้อกระดูกตามร่างกาย ขณะนั้นโจ้นึกถึงแม่ แต่อนิจจา...ยาบ้าได้คร่าชีวิตโจ้ไปแล้ว โจ้เริ่มชัก และหมดสติไป ลมหายใจค่อย ๆ แผ่วลง โจ้เสียชีวิตไปแล้ว เหลือเพียงแม่ที่ต้องรู้สึกปวดร้าวที่สุดกับการสูญเสียครั้งนี้ อย่างไรก็ตามเธอต้องพยายามกล้ำกลืนความเสียใจนั้น และต้องต่อสู้กับชีวิตต่อไปอย่างเดียวดาย...

บทความนี้ดัดแปลงมาจากคอลัมน์ เลขที่ 1 วิภาวดีฯ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2542 หน้า 19 ของเพ็ญมรกตและเอกสารเผยแพร่บทความพิเศษเรื่องแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ของสำนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2539 หน้า 8 (อ้างถึงในสุขฤดี รัชตฤณการสกุล)

ชุดฝึกที่ 6

เรื่อง มากำจัดยาเสพติดกันเถอะ

วิธีการ

มี 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 15 นาที

เนื้อหา

1. ผู้วิจัยกล่าวถึงโทษของการใช้ยาเสพติด และชี้ให้เห็นประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด
2. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างผลกระทบของการใช้ยาเสพติด

ชั้นที่ 2 กิจกรรมเกมกำจัดยาเสพติด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดและประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 20 นาที

เนื้อหา

กิจกรรมเกมกำจัดยาเสพติด

อุปกรณ์

1. บัตรคำถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด
2. กระดานสำหรับเขียนคำตอบ

วิธีการ

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม
2. ผู้วิจัยอ่านบัตรคำถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติดให้นักเรียนฟัง
3. ให้ตัวแทนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มออกมาเขียนคำตอบบนกระดาน โดยตัวแทนนักเรียนที่ออกมาตอบคำถามแต่ละครั้งห้ามเป็นคนเดิม
4. ผู้วิจัยเฉลยคำตอบในแต่ละข้อ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำตอบที่ถูกต้อง
5. รวมคะแนนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มใดที่มีคะแนนสูงกว่าเป็นฝ่ายชนะ
6. ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มที่สามารถตอบคำถามได้ดี เพื่อไม่ให้กลุ่มที่ได้คะแนนน้อยกว่าเกิดความเสียใจ

ขั้นที่ 3 อภิปรายสรุปผล

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

เวลา 20 นาที

เนื้อหา

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปภาพรวมของประโยชน์ของการไม่ใช้ยาเสพติด

เกมกำจัดยาเสพติด

1. การป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดเป็นหน้าที่ของใคร
 1. คณะรัฐบาล
 2. แพทย์ พยาบาล
 3. ทหาร ตำรวจ
 4. คนไทยทุกคน
2. ข้อใดเป็นลักษณะของเฮโรइनบริสุทธิ์
 1. เป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส
 2. เป็นน้ำ ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส
 3. เป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น รสขม
 4. เป็นน้ำ ไม่มีกลิ่น รสขม
3. ยาเสพติดจะมีผลร้ายแรงที่สุดต่อระบบใดของร่างกาย
 1. เลือด
 2. ประสาท
 3. ทางเดินหายใจ
 4. ทางเดินอาหาร
4. โทษของยาเสพติดที่มีผลต่อสุขภาพระยะยาวเนื่องจากทำให้เกิดอะไร
 1. อากาการชัก
 2. โรคแทรกซ้อน
 3. อาการประสาทหลอน
 4. อาการกระวนกระวาย
5. การกระทำใด ไม่ใช่ ข้อแนะนำที่เหมาะสมสำหรับการหลีกเลี่ยงการติดสารระเหย
 1. พยายามศึกษาโทษที่เกิดจากการใช้สารระเหย
 2. ทดลองสูดสารระเหยเพียง 1 ครั้ง เพื่อจะได้รู้ว่ามิโทษอย่างไร
 3. พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ติดสารระเหย เพราะอาจชักจูงเราได้
 4. ผู้มีอาชีพเกี่ยวกับสารระเหยควรใช้ผ้าปิดปากและจมูกขณะทำงาน
6. ยาเสพติดชนิดใด เมื่อเสพแล้วทำให้ประสาทต้าง นอนไม่หลับ มึนงง คุ่มคลั่ง
 1. ฝิ่น
 2. กัญชา
 3. เฮโรอิน
 4. ยาบ้า
7. ยาเสพติดชนิดใดที่มักเรียกว่ายาบ้าหรือยาขยัน
 1. มอร์ฟีน
 2. ยานอนหลับ
 3. เฮโรอิน
 4. แอมเฟตามีน
8. เพราะเหตุใดเด็กที่มีปัญหาครอบครัวจึงติดยาเสพติด
 1. เพื่อลืมหรือหนีปัญหา
 2. เป็นหนทางที่จะยุติปัญหาต่างๆ ได้
 3. เพื่อเรียกร้องความสนใจจากครอบครัว
 4. เพื่อประชดตนเองที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้
9. ข้อใดไม่ใช่ผลต่อจิตและประสาทที่เกิดจากการใช้สารเสพติด
 1. พุดไม่รู้เรื่อง
 2. เห็นภาพหลอน
 3. ชอบทะเลาะวิวาท
 4. มีความจำดีขึ้น

10. เท่แบบคนรุ่นใหม่ มีเท่แบบใดบ้าง

1. เท่เพราะรักตัวเองเป็นและรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง
2. เท่เพราะปลอดจากยาเสพติดและอบายมุข
3. เท่เพราะเป็นแกนนำในการช่วยเหลือเพื่อน
4. ถูกทุกข้อ

11. ถ้าพบแหล่งค้ายาเสพติด นักเรียนควรทำอย่างไร

1. พาเพื่อนไปดู
2. บอกเพื่อนที่สนิทกัน
3. บอกครูหรือผู้ปกครอง
4. ไปดูสถานที่นั้นด้วยตนเอง

12. ใครมีโอกาสติดยาเสพติดมากที่สุด

1. กำรชอบเล่นกีฬาและมักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. เก่งชอบแสดงความโอ้อวดเพื่อให้เพื่อนๆ ยอมรับ
3. ก้องกินยาแก้ปวดทุกครั้งเมื่อต้องการอ่านหนังสือเตรียมสอบ
4. กรมีบ้านอยู่ใกล้แหล่งคนเสพยาเสพติดและมีเพื่อนสนิทชอบชวนให้ลองเสพยา

13. วิธีใดเหมาะสมในการเลี่ยงจากการใช้สารบำรุงกำลัง

1. ไม่หลงเชื่อคำโฆษณา
2. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
3. หากอ่อนเพลียผิดปกติ ควรปรึกษาแพทย์
4. ถูกทุกข้อ

14. ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ประกอบอาชญากรรมเพราะเหตุใด

1. ประชดตัวเอง
2. ต้องการทำร้ายคนอื่น
3. ต้องการนำเงินไปซื้อยา
4. ไม่พอใจสภาพแวดล้อมของตนเอง

15. สารระเหยชนิดใดที่วัยรุ่นมักนำไปใช้ในทางที่ผิด

1. ทินเนอร์
2. น้ำมันเบนซิน
3. น้ำยาล้างเล็บ
4. น้ำยาซักแห้ง

16. ข้อใดเป็นผลกระทบที่เกิดต่อตัวผู้ติดยาเสพติดมากที่สุด

1. สุขภาพของผู้เสพ
2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. ความสัมพันธ์ในครอบครัว
4. สภาพจิตใจของคนในครอบครัว

17. ผู้ที่ติดยาเสพติดจะหยุดเสพได้ ต้องพึ่งพาสังใดมากที่สุด

1. คนรักคอยให้กำลังใจ
2. ความเข้มแข็งของจิตใจตนเอง
3. มีครอบครัวที่อบอุ่น
4. เพื่อนๆ กลุ่มเพื่อน

18. ผู้ที่เสพยาเฮโรอีนโดยใช้เข็มร่วมกันมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคใด

1. เอดส์
2. โลหิตจาง
3. แผลติดเชื้อ
4. กล้ามเนื้ออักเสบ

19. เมื่อพบว่าเพื่อนนักเรียนเสพยาเสพติดในโรงเรียนเราควรทำอย่างไร

1. อยู่เฉยๆ ไม่ควรทำอะไร	2. <u>บอกครูประจำชั้นให้หาทางแก้ไข</u>
3. บอกเพื่อนคนอื่นๆ ให้รู้โดยทั่วกัน	4. จับตัวคนเสพยาไปส่งฝ่ายปกครอง

20. ผู้ที่เสพยาบ้ามักมีอุบัติเหตุเสมอเวลาขับรถเพราะอะไร

1. ตื่นเต้น	2. สมองเสื่อม
3. <u>หลับใน</u>	4. ประสาทหลอน

ชุดฝึกที่ 7

เรื่อง เมื่อหนุ่มทำผิด

วิธีการ

มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
3. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “เมื่อหนุ่มทำผิด” ให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม
อ่าน

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อโทษของยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 25 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความรู้สึกจากคำถามในเรื่อง “เมื่อหนุ่ม
ทำผิด”
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนความรู้สึกที่รวบรวมได้ในกลุ่มลงบนกระดาน
3. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำกระดาษที่เขียนความรู้สึกทั้งหมดไปติดที่กระดานหน้า
ห้อง
4. วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เรื่อง “เมื่อหนุ่มทำผิด” ว่า
 - 4.1 หนุ่มในเรื่องเป็นคนอย่างไร
 - 4.2 ความรู้สึกของเขาบอกอะไรกับนักเรียน
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความรู้สึกที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "เมื่อหนุ่มทำผิด"
2. ผู้วิจัยให้กำลังใจและชื่นชมนักเรียนที่แสดงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการแสดงความรู้สึกของสมาชิก

กรณีตัวอย่าง เรื่อง เมื่อหนุ่มทำผิด

ใคร ๆ ที่รู้จักหนุ่มก็บอกว่าหนุ่มเป็นคนเลว เป็นเด็กไม่ดี เพราะหนุ่มชอบทำผิด และไม่ได้เป็นความผิดธรรมดา ๆ อย่างเช่น โกหก ไม่ส่งการบ้าน ไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือชอบแกล้งเพื่อน เท่านั้นนะ ความผิดของหนุ่มถึงขั้นทำผิดกฎหมายเลยแหละ เสพเฮโรอีนก็เคย ช่วยเขาส่งและขายเฮโรอีนก็เคย ขโมยของในห้างสรรพสินค้า.....หนุ่มทำบ่อย แต่ถ้าถามความรู้สึกเมื่อหนุ่มทำผิด หนุ่มบอกได้ว่า

- ฉันรู้สึกเหนื่อยที่ต้องคอยหลบ ๆ ซ่อน ๆ หรือหนีตำรวจ
- ฉันรู้สึกว่ามันท้าทาย
- ฉันรู้สึกว่ามันตื่นเต้น
- ฉันรู้สึกเก่งและโก้
- ฉันรู้สึกว่ามีความเพื่อนยอมรับ
- ฉันรู้สึกเหงาและเศร้าที่พ่อแม่บอกว่าฉันเกเร ไม่เชื่อฟัง
- ฉันรู้สึกเบื่อ ๆ ในบางครั้ง
- ฉันรู้สึกสับสน
- ฉันรู้สึกภูมิใจเมื่อฉันทำสำเร็จ

เห็นไหม.....เมื่อคุณได้คุยกับหนุ่ม คุณก็ต้องบอกว่าหนุ่มเป็นคนไม่ดี ถ้าคุณทำผิดเหมือน

หนุ่มคุณจะรู้สึกอย่างไร ?

ชุดฝึกที่ 8

เรื่อง รักชีวิต ไม่ติดผงขาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อโทษยาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

เวลา 50 นาที

กิจกรรม -สถานการณ์จำลอง
- เปิดวิดีโอ เรื่อง"วัยวน"

อุปกรณ์ .เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง "วัยวน"

วิธีการ

มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความรู้สึก

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

นำเข้าสู่บทเรียนโดยผู้วิจัยกล่าวนำถึงปัญหาวัยรุ่น ปัญหาครอบครัว ในสังคมปัจจุบัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลอง

2.2 ผู้วิจัยเปิดวิดีโอเทป" วัยวน "

2.3 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มกลุ่มละ 6 คนเพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษาและแสดงความคิดเห็น

เห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์

เวลา 20 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

กลุ่มที่1-2 ก) ถ้าพบปัญหาในครอบครัวเช่นนี้จะทำอย่างไรบ้าง

ข) ผลที่เกิดจากการใช้ผงขาว (เฮโรอีน) มีอะไรบ้าง

กลุ่มที่ 3-4 ตนเองเป็น "มีชัย" จะแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่ 5-6 ในกลุ่มคิดว่าเพื่อน ๆ ของ " อธิวัฒน์ " มีพฤติกรรมเป็นอย่างไร

กลุ่มที่ 7-8 ถ้าหากเป็นพบเพื่อนมีปัญหาทางบ้าน จะช่วยเหลือเพื่อนอย่างไรบ้าง

2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและช่วยกันสรุปประเด็นตัวอย่างและโทษของการใช้ยาเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผลและประยุกต์หลักการ

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียน 1 คนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันมาสรุปร่วมกันกับผู้วิจัย
2. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างและประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ หากนักเรียนมีเพื่อนที่สงสัยติดยาหรือมีปัญหาในครอบครัวติดยาเสพติดจะช่วยอธิบายให้เพื่อนหยุดยาเสพติด หรือให้คำแนะนำนั้นได้อย่างไร
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการตอบคำถามทั้งหมดในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดและกรณีตัวอย่างวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

ใบความรู้ 1

(แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง"เราจะช่วยเพื่อนไม่ให้ติดสารเสพติดได้อย่างไร")

สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติด สาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนจำนวนมากติดสารเสพติด

1. สาเหตุจากความอยากรู้อยากลอง เยาวชนบางคนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าสารเสพติดนั้นมีอันตรายและทำให้เกิดการติดได้ง่ายจึงทดลองเสพ ด้วยความอยากรู้อยากลองเพราะเห็นว่าเป็นของแปลกใหม่ เมื่อทดลองเสพไปหลาย ๆ ครั้งก็ทำให้เกิดการติดยาโดยไม่รู้ตัวเช่นเฮโรอีน ทดลองเพียง 1-3 ครั้งก็ทำให้เกิดการติดแล้ว
2. สาเหตุจากเพื่อน เยาวชนวัยรุ่นส่วนมากมีความรักเพื่อน เชื่อเพื่อนกลัวเสียเพื่อนกลัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้จึงพยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมของกลุ่มเพื่อน บางครั้งเพื่อนชวนให้ทดลองสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่น่าปฏิบัติเช่น การชักชวนให้ทดลองยาเสพติดเป็นต้นและทำให้ติดยาในที่สุด
3. สาเหตุจากครอบครัว ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันแยกกันอยู่ ไม่เข้าใจลูก ไม่รู้จักแบ่งเวลาให้กับลูกหรือสมาชิกในครอบครัวเกิดขัดแย้งกันทำให้สมาชิกในครอบครัวนั้นไม่มีความสุข อาจหันไปใช้ยาเสพติดและเกิดการติดได้
4. สาเหตุจากการว่างงานคนที่ว่างงานมักไม่มีเงินมาใช้จ่าย จะกลุ้มใจหันไปใช้ยาเสพติด เพราะวាយาเสพติดจะช่วยให้หายกลุ้มได้ ผลสุดท้ายนำไปสู่การติดยา
5. สาเหตุจากการทำงานบางคนมีความจำเป็นต้องทำงานหนักเกินกว่าร่างกายจะรับได้ จึงหันไปใช้ยาเสพติดเพราะเข้าใจผิดว่าจะช่วยให้ทำงานได้มากขึ้นจนต้องใช้เป็นประจำหรือเป็นนิสัยเช่นกัน เช่นการนิยมใช้ยาบ้า(แอมเฟตามีน)ในกลุ่มผู้ขับรถบรรทุก รถประจำทาง เกษตรกร
6. สาเหตุจากการที่ยาเสพติดหาง่าย การลักลอบซื้อขายยาเสพติดในชุมชนบางชุมชน สามารถกระทำได้ง่ายเพราะสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยจึงทำให้คนในชุมชนมีโอกาสที่จะติดยาเสพติดได้ง่าย
7. สาเหตุจากการใช้ยาในทางที่ผิด

บางคนไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติดและมีความเชื่อที่ผิดๆเช่น ผู้ใช้แรงงานชาวไร่ ชาวนา กรรมกรแบก หามนิยมกินยาแก้ปวดชนิดของเพื่อช่วยให้มีแรงทำงาน หากไม่กินทำงานไม่ไหวการกินยาเพื่อช่วยกระตุ้นให้ร่างกายมีแรงทำงานเป็นการใช้ยาในทางที่ผิดและความเชื่อที่ผิดทำให้ร่างกายติดยาและติดยาได้

ข้อสังเกตของอาการผู้ติดยาเสพติด อาการของผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถสังเกตได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

- สุขภาพทั่วไปทรุดโทรมเพราะฤทธิ์ของยาทำให้เบื่ออาหาร
- ร่างกายผอมซีดหน้าหม่นกลด ทำงานไม่ไหวและมักมีโรคแทรก
- โรคทางเดินอาหารเช่น ปวดท้อง ดับแสบ
- โรคทางเดินหัวใจเช่น ปอดบวม วัณโรค
- ริมฝีปากเขียวคล้ำและแห้ง
- ร่างการสกรปรกมีกลิ่นตัวแรงเพราะไม่ชอบอาบน้ำ

2. จะสังเกตเห็นอาการทางจิตใจได้ดังนี้

- อารมณ์หงุดหงิดก้าวร้าว จุนเจียว
- จิตใจอ่อนแอ ซึมเศร้าวิตกกังวล
- ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. นิสัยจะเปลี่ยนแปลงไปเช่น ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หนีเรียนหนีงานบ่อยๆชอบอยู่คนเดียวหลบหน้าเพื่อนฝูง แต่ชอบมั่วสุมกับพวกที่ใช้ยาเสพติดด้วยกัน สู้บุญหรือจัดใช้เงินเปลืองมีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อยเพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด

ใบความรู้ 2

(แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง"เราจะช่วยเพื่อนไม่ให้ติดสารเสพติดได้อย่างไร")

ผลร้ายของยาเสพติด

1. คนติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม อ่อนแอโรคภัยไข้เจ็บรบกวนเช่น ดับแข็ง วัณโรค โรคผิวหนัง
2. คนติดยาเสพติดที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้อื่น มีโอกาสติดเชื้อไวรัสเอดส์ได้ซึ่งโรคดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีทางรักษาหายได้
3. วัยรุ่นที่เมากาว ทินเนอร์ แอลกอฮอล์ แล้วไปมั่วสุมสำส่อนทางเพศมีโอกาสติดเชื้อเอดส์โดยไม่รู้ตัว
4. ยาเสพติดทุกชนิดเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีคนติดยาเสพติดในบ้านทุกคนในครอบครัวจะเดือดร้อนไม่มีความสุข
5. คนติดยาเสพติดจะใช้จ่ายเงินจำนวนมากซื้อหายาเสพติดมาเสพ เมื่อไม่มีเงินก็เที่ยวลักเล็กขโมยน้อยทำให้ไม่มีความสุขในชุมชน
6. คนขับรถบรรทุกมีความหลงเชื่อผิด ๆ ว่ากินยาบ้าแล้วต้องกินเหล้าและเที่ยวผู้หญิงไประหว่างเส้นทาง การกระทำเช่นนั้นนอกจากจะทำให้เกิดอุบัติเหตุเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นแล้วยังทำให้ได้รับเชื้อเอดส์นำไปแพร่แก่ลูกเมียทางบ้านด้วย
7. ในบ้านเมื่อมีคนติดยาเสพติดมาก ๆ นอกจากจะสูญเสียทางสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงแล้วยังเสียชื่อเสียงของประเทศชาติอีกด้วย

ใบความรู้ 3

บอกคุณลักษณะของเพื่อนที่ดี

1. สนใจและรับฟังปัญหาของเพื่อน
2. ยอมรับและปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น
3. รักษาความลับของเพื่อนไม่ให้แพร່หลาย
4. รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน
5. ให้คำพูดที่สุภาพ ไพเราะกับเพื่อน
6. บอกแต่สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่เพื่อน
7. คอยห้ามปรามไม่ให้เพื่อนกระทำชั่วหรือกระทำผิด
8. ไม่ซ้ำเติมเพื่อนเมื่อทำผิด
9. ช่วยเหลือเพื่อนในยามมีภัย
10. ให้การสนับสนุนและยกย่องเมื่อเพื่อนปฏิบัติดี

ชุดฝึกที่ 9

เรื่อง เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่ใช้ยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 50 นาที

กิจกรรม สถานการณ์จำลอง

- อุปกรณ์
1. เอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล”
 2. กระป๋องกาว 3 k โตะ แก้ว

วิธีการ

มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้
2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องสถานการณ์จำลองให้นักเรียนฟัง จากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท โดยให้นักเรียนเลือกกันเองจำนวน 4 คน
3. แจกเอกสารเรื่อง “เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล” เพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษา และให้ผู้แสดง ได้ฝึกซ้อมแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองนั้น สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมหลีกหนียาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องเผชิญปัญหา

เวลา 25 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 นพควรที่จะปฏิเสธการช่วยเหลือของนรินทร์หรือไม่ เพราะเหตุใด

- 2.2 หากนักเรียนเป็นนพนักเรียนจะจัดการกับปัญหาส่วนตัวอย่างไร และจะปฏิเสธหรือต้อนรับการช่วยเหลือของนรินทร์อย่างไร เพราะอะไร
- 2.3 หากนักเรียนเป็นนรินทร์นักเรียนจะช่วยเหลืออย่างไร นักเรียนจะใช้วิธีการที่นรินทร์ใช้หรือไม่ เพราะอะไร หากไม่ใช้วิธีการของนรินทร์ นักเรียนจะช่วยเหลือด้วยวิธีไหนบ้าง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง
4. วิจัยให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกและอธิบายวิธีการหลบหนีจากการเสพติด
 2. เพื่อให้ นักเรียนทราบแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดยาเสพติด
- เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองและประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ
2. สมาชิกรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันและจากการสรุปของผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

สถานการณ์เรื่อง “เพื่อนอย่างหนึ่งต้องหลีกไกล”

นพเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังมีปัญหาทางบ้านเนื่องจากพ่อแม่ทะเลาะกัน และมักจะลงที่นพเสมอ และทุกครั้งที่ทะเลาะกันก็จะดูด้านนพ ทำให้นพรู้สึกว่าเขาเป็นที่รองรับอารมณ์ของพ่อแม่ นพจึงไม่อยากกลับบ้าน บ้านดูน่าเบื่อสำหรับเขา นพจึงกลายเป็นคนที่เศร้าหมอง ไม่สนุกสนานเหมือนแต่ก่อน ชอบอยู่คนเดียว ชอบเก็บตัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร วันหนึ่งขณะที่นพกำลังใจลอยคิดอะไรเพลินๆอยู่นั้น นรินทร์ก็เข้ามาหาทำที่เป็นผู้หวังดี แสดงความเห็นใจนพ ชวนนพไปที่ห้องน้ำเพื่อดมกาว 3k แต่นพปฏิเสธเพราะรู้ว่าวิธีการนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้เขาหายกลุ้มใจและคลายความทุกข์จากทางบ้าน ได้และนพยังได้ดักเตือนนรินทร์ให้เลิกเสีย เพราะมักจะทำให้เกิดผลเสียอย่างมาก เสียทั้งการเรียนและสุขภาพด้วย ทำให้นรินทร์ไม่พอใจ ในคำดักเตือนของนพและรับผลล้นผลจากไป สักครูหนึ่งเก่งกับเวชได้เข้ามาคุยกับนพ และให้กำลังใจที่นพไม่ไปดมกาวตามคำชักชวนของนรินทร์ตามที่ทั้งสองคาดคิดไว้ และได้แสดงความจริงใจในการช่วยนพแก้ปัญหา

เพื่อนอย่างนี้ต้องหลีกให้ไกล

บรรยากาศช่วงพักกลางวันของนักเรียนโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ซึ่งเต็มไปด้วยความวุ่นวาย บางกลุ่มก็เล่นฟุตบอลในสนาม บางกลุ่มก็จับกลุ่มคุยกันตามจุดต่างๆ แต่ก็มีเด็กชายคนหนึ่งนั่งหลบมุมอยู่คนเดียวเงียบๆ ใต้ต้นไม้ที่ทางโรงเรียนปลูกให้พักผ่อน สีหน้าของเขามีสีหน้าหม่นหมอง เหมือนกำลังไม่สบายใจอะไรบางอย่าง ขณะที่เขานั่งคิดอะไรอยู่นั้น ก็มีเสียงตะโกนทักจากเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน

ฉากที่ 1 ใต้ต้นไม้ เก่ง เดช นพ

เก่ง เฮ้ย นพ นั่งอยู่ทำไมคนเดียว ดูหน้าตาเหมือนนอนทุกข์ไว้ทั้งโลก เป็นอะไรหรือเปล่า มีอะไรจะให้เราช่วยก็บอกได้นะ

เดช ใช้ (เดชมองหน้าด้วยความห่วงใยและกล่าวสนับสนุน) เราเป็นเพื่อนกันมีอะไรก็เล่าให้ฟังกันมั้ง ดีกว่าเก็บไว้คนเดียวนะเพื่อน

เจ้าของนามว่านพเงยหน้าขึ้นสบตาเพื่อนทั้งสอง ด้วยแววตาที่หม่นหมองพลาถกกล่าวตอบว่า

นพ เรามีเรื่องไม่สบายใจ ขอบใจนายทั้งสองมากที่เป็นห่วง แต่ตอนนี้เราอยากอยู่คนเดียวเงียบๆ

นพกล่าวจบพลาถกหันหน้าจากเพื่อน มองไปโดยไม่มีจุดหมาย

เดช ตกลงเพื่อน แต่ถ้าเมื่อไหร่นายต้องการความช่วยเหลือ นายอย่าลืมเราสองคนนะ อย่างไรก็ตามเราก็เป็นเพื่อนกัน ไปกันเถอะเก่ง ปลอยให้นพเขาอยู่ตามลำพังก็แล้วกัน

ฉากที่ 2 ใต้ต้นไม้ นรินทร์ นพ ขณะที่นั่งเหม่อลอยตาอย่างไม่มีจุดหมายนั้น เขาต้องสะดุ้งเมื่อมีเด็กชายวัยเดียวกันเข้ามาทำลายภวังค์ด้วยเสียงอันดัง

เฮ้ย นพ เอ็งเป็นอะไรไปวะ ญาติฝ่ายไหนของเอ็งเสียวะ

นพก็หันหน้าไปตามเสียงที่ดังมา พลาถกเอ่ยขึ้นว่า

นพ ออ! นรินทร์เอ็งหรือ ตกใจหมดเลย

นรินทร์ ขวัญอ่อนจริง ๆ นะเอ็ง (นรินทร์กล่าวด้วยเสียงยียวน) บอกได้แล้วยังละว่าใครตาย

นพ (ถอนหายใจเอือกใหญ่) มันก็ไม่มีอะไรหรอก แต่หมูนี่พ่อ แม่ เราทะเลาะกันบ่อยมาก แล้วก็มาลงที่เราทุกที เราไม่อยากกลับบ้านเลย เหมือนเราเป็นที่รองรับอารมณ์ ไม่มีกะจิตกะใจที่จะเรียนหนังสือ ทำอะไรไม่ถูกใจไปเสียหมด บอกตรงๆว่าเราเบื่อบ้านที่สุด

นรินทร์หันมาจ้องหน้านพแล้วยิ้มอย่างมีเลศนัย พลาถกกล่าวว่า

นรินทร์ มันก็เป็นอย่างนี้แหละ พ่อแม่ข้าก็เป็นอย่างนี้ วันๆ ใต้อยเจอน้ำกัน เจอกันเมื่อไหร่ก็เอาแต่ด่า

นพ แล้วนายทำอย่างไรละ

- นรินทร์ เฮ้ย ข้าก็ไม่สนอยู่แล้ว ต่างคนต่างอยู่ ข้าถูกตำมาก ๆ ข้าก็ออกนอกบ้าน นพเอ็งรู้มัย ว่าวิเศษมากกว่านั้น ข้ามีวิธีที่ทำให้สบายใจโดยไม่ต้องมานั่งอมทุกข์อย่างเอ็งหรือก มั่นวิเศษจริง ๆ นะ
- นพ แสดงสีหน้าฉงน พลังกล่าวถามด้วยความสนใจ อ ยากรู้
- นพ อะไรของนายวะที่ว่าวิเศษ มั่นวิเศษพอที่จะทำให้หายกลุ้มใจได้หรือ
- นรินทร์ หัวเราะเบา ๆ พลังเอามือล้วงกระเป๋าคะไว้สักสิ่งหนึ่งขึ้นมาทอด ในลักษณะระวังไม่ให้คนอื่นเห็น พลังพูดว่า
- นรินทร์ เอ็งดูนี่ นพ นี่แหละของวิเศษที่จะช่วยดับความทุกข์ของเอ็งให้หายได้เหมือน ปลิดทิ้ง
- นพ จ้องมองสิ่งที่อยู่ในมือ นรินทร์ พลังถามด้วยความสงสัยว่า
- นพ กระป๋องอะไรของเอ็งนะ เราไม่รู้จัก
- นรินทร์ โห้! เอ็งนี่โง่จริงๆ ไปอยู่เขาไหนมาวะ ถึงไม่รู้ว่านี้คืออะไร
- นรินทร์ หรี่เสียงลง พลังพูดต่อไปว่า เขาเรียกว่า กาว 3k เว้ย
- นพ ทำตาโตด้วยความตกใจ เพราะเคยได้ยินสรรพคุณของมัน พลังนึกถึงสิ่งที่ครูสอน เกี่ยวกับโทษของสารระเหยจำพวกกาวโดยเฉพาะกาว 3k นอกจากนี้เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว นพได้มีโอกาสไปดูนิทรรศการ เรื่องยาเสพติดให้โทษประเภทสารระเหย จำพวกกาว จึงรู้ว่ามันคือมหันตภัยที่ร้ายแรงต่อวัยรุ่นขณะนี้
- นพ อะไรกัน นรินทร์ นายดมไอ้นี้ด้วยหรือ นายรู้มัยว่ามันอันตรายขนาดไหน เราได้ เรียนมาแล้ว นิทรรศการเขาก็จัดให้ชมเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว เรายังเห็นนายไปดูเลย
- นรินทร์ เฮ้ย! ไม่จริงอย่าไปเชื่อกัน ข้าไม่รู้ว่ามันเป็นอย่างไร แต่ข้ารู้แต่ว่า เมื่อดมแล้ว เหมือนได้ขึ้นสวรรค์เลย นรินทร์พูดจบ พลังกำมือและแสดงท่าสุดตมพร้อมทำสี หน้าแสดงความสุขที่สุดในชีวิต พลังกล่าวว่า เชื้อข้าเถอะ ลองสักครั้งสองครั้งแล้ว เอ็งจะติดใจ เอ็งจะมีโลกส่วนตัวของเอ็ง ความทุกข์ทั้งหมด จะหายเป็นปลิดทิ้ง สวรรค์อยู่แค่เอื้อมแล้ว ลองดูซิ ไป...ไปหับข้าหลังห้องน้า นรินทร์กล่าวจบคว้าข้อมือ ของนพ นพแสดงท่าทางต่อต้านโดยขึ้นมือเอาไว้ไม่ยอมโดยง่าย จิตสำนึกในใจพูด ขึ้นมาเตือนให้รู้ว่า มันไม่ใช่ทางออกที่ดีสำหรับคนที่มึสติ นพจึงตัดสินใจพูดว่า
- นพ ไม่ละ ขอบใจนรินทร์ เราคิดว่าปัญหาของเราไม่ว่าจะหนักขนาดไหนมันก็ไม่จำเป็นต้องแก้สิ่งนี้ เราอยากเตือนนายนะ นรินทร์ เราอยากให้นายเลิกมันเสีย มันไม่เป็น ผลดีต่อนายเลย เราสังเกตเห็นว่าระยะนี้นายโตดเรียนบ่อย และสุขภาพก็ไม่ดี คง เป็นผลมาจากกาวมหันตภัยนี้แหละ นรินทร์แสดงอาการไม่พอใจที่ถูกปฏิเสธพร้อม กล่าวด้วยน้ำเสียงแสดงความโกรธเคือง
- นรินทร์ เอ็งไม่ต้องมาสอนข้าหรือ เอ็งเอาตัวเองให้รอดและไม่ต้องมาขอความช่วยเหลือ จากข้า ชีวิตข้า ข้ากำหนดเองได้ เอ็งไม่ต้องมายุ่ง

นพ ใจเย็นนรินทร์ เราหวังดีกับนายนะ
 นรินทร์ ไม่จำเป็น นรินทร์กล่าวแล้วพลุนพลันเดินออกไป (นพมองตามร่างกายของนรินทร์ด้วยความรู้สึกบอกไม่ถูก พลังนึกถึงว่าทำไมผู้ที่เกี่ยวข้องจึงปล่อยให้เจ้าสิ่งนี้ระบาคเป็นอันตรายต่อเยาวชนของชาติอยู่ได้ โดยไม่พยายามหาทางป้องกัน ขณะที่พกำลังคิดอยู่นั้นก็มีเสียงเรียกจนเขาต้องหันหลังกลับไปตามเสียงเรียกนั้น)

ฉากที่ 3

ใต้ต้นไม้ เก่ง นพ เดช

นพ อ้อ เก่งกับเดชเองหรือ

เก่ง เมื่อที่เราเห็นนรินทร์เข้าไปคุยกับนาย เราเป็นห่วงนายรู้มัยว่านรินทร์ติดกาว เราเห็นเขาแอบไปดมตามห้องน้ำบ่อยๆ

เดช ใช่ เรายังเคยถูกชวนให้ไปดมเลย มีพวกเราหลายคนถูกชักชวนด้วย เราสองคนแอบดูนานมาแล้วนะ เขาชวนนายหรือเปล่า นพพยักหน้าเป็นเชิงรับ เดชกับเก่งหันหน้ามองกัน และพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า

เดชกับเก่ง แล้วนายตอบว่าอย่างไร

นพ เราปฏิเสธและเรายังเตือนเขาอีกให้เขาเลิก แต่เขาโกรธและเดินหนีไป เก่งเป่าปากพรวดเหมือนโล่งอก

เดช แล้วไป

นพ ถึงแม้เราจะมีเรื่องไม่สบายใจทางบ้านก็ตาม แต่เราก็คิดว่าเราสามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องพึ่งกาวหรือใคร ครูเคยสอนไว้ว่า ชีวิตของคนเรานั้นย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเสมอ การที่เราจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ก็ต้องรู้จักที่จะต่อสู้อุปสรรคด้วยตนเอง คนที่อ่อนแอเท่านั้นแหละที่จะต้องพึ่งสิ่งเหล่านี้สำหรับชีวิตของเรา ไม่ว่าจะมปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ แม้ว่าจะมากกว่าที่เราเคยเป็นอยู่ทุกวันนี้เป็นร้อยเท่าสิบเท่า เจ้ามั่นตภัยเหล่านี้จะไม่มวันเข้ามาเกี่ยวข้องกับเราได้เป็นอันขาด อย่างน้อยเราจะทำให้อะไรก็ตามนึกถึงพ่อแม่ ครูอาจารย์ที่พร่ำสอนเรามา เราจะไม่ทำให้ท่านเหล่านี้ผิดหวัง

เดช เก่ง นั่งฟังและยิ้มอย่างภาคภูมิใจในเพื่อนของตน

เดช เราอยากให้วัยรุ่นทั้งหลายมีความคิดแบบเดียวกับนายจะได้ไม่ตกเป็นทาสของกาวมั่นตภัยนี้ แล้วเรื่องไม่สบายใจของนาย นายจะเล่าให้เราฟังได้มัย นพยิ้มมีความสุขและพูดว่า

นพ ได้ซิ เพราะนายทั้งสองเป็นเพื่อนที่มีความหวังดีต่อเราอย่างแท้จริง เอาไว้เย็นนี้แล้วกันนะ นี่ถึงเวลาเรียนแล้วละ เตียวเย็นนี้เราจะเลี้ยงไอศกรีมนายทั้งสองคน

เก่ง ได้เลย เรากินทุกอย่าง ยกเว้นอย่างเดียวกาว 3k เราไม่เอา ทั้งสามคนหัวเราะพร้อมกันพลางลุกขึ้นกอดคอกันไปยังห้องเรียนจนลับตา

ชุดฝึกที่ 10

เรื่อง กว่าจะเป็น พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทางจิตใจที่จะไม่ใช้ยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะไม่ใช้ยาเสพติด

เวลา 50 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนว

กิจกรรม การอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์ 1. เอกสารเรื่อง “กว่าจะเป็น พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์”

วิธีการ

มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

วัตถุประสงค์ย่อย เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 15 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้
2. ผู้วิจัยแจกเอกสาร“กว่าจะเป็น พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์”และหัวข้อในการอภิปรายให้

นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม

วัตถุประสงค์ย่อย

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงยาเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องเผชิญปัญหา

เวลา 25 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ กลุ่มละ 5 – 10 นาที
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 นักเรียนคิดว่ามีสาเหตุและเหตุการณ์ใดบ้าง ที่อาจทำให้ พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์หันไปหายาเสพติดได้

2.2 หากนักเรียนอยู่ในครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวด ใช้คำสั่ง ไม่รับฟัง
ความคิดเห็น นักเรียนจะอย่างไร

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

วัตถุประสงค์ย่อย

3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกและอธิบายวิธีการหลบหนีจากการเสพติด
4. เพื่อให้ นักเรียนทราบแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดยาเสพติด

เวลา 10 นาที

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับประวัติของ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ และประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ
2. สมาชิกรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกันและจากการสรุปของผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของสมาชิก
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก

“กว่าจะเป็น พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์”

แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ (ศรตรีวิชัย) โรจนสุนันท์ เป็นชาวกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย แล้วสอบเข้าศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จนจบแพทยศาสตรบัณฑิต เมื่อปี 2522 ได้รับวุฒิปดฺตรผู้เชี่ยวชาญพยาธิวิทยา และอนุมัติบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชศาสตร์ จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีเมื่อปี 2525 และ 2538 ตามลำดับ

คุณหมอเริ่มชีวิตการเป็นแพทย์ฝึกหัดที่โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก ในปี 2522 จากนั้นรับทุนของโรงพยาบาลพุทธชินราชไปเรียนต่อที่รามาธิบดี กลับมาปฏิบัติงานเป็น พยาธิแพทย์ โรงพยาบาลพุทธชินราช ตั้งแต่ปี 2525 ถึง 2533 จึงย้ายมารับตำแหน่งหัวหน้าหน่วยนิติเวชและหน่วยตรวจศพภาควิชาพยาธิวิทยา โรงพยาบาลรามาธิบดี เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาอาจารย์รามาธิบดี ในช่วงปี 2541 ถึงปี 2542

หลังจากนั้นได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการแพทยสภาประจำวาระ 2542 ถึงปี 2544 ตำแหน่งสุดท้ายก่อนหมดวาระคือ โฆษกแพทยสภา

ต่อมาในปี 2543 ได้รับการโอนย้ายไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อเตรียมจัดตั้งหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์ โดยเข้ารับตำแหน่งนายแพทย์ 8 ผู้อำนวยการกองแพทย์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองโฆษกกระทรวงยุติธรรมอีกตำแหน่งหนึ่ง และเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2544 ได้รับตำแหน่งล่าสุดเป็นโฆษกกระทรวงยุติธรรม

ในระหว่างเป็นอาจารย์แพทย์ที่รามาธิบดี คุณหมอตพรทิพย์ ได้เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุศาสกดูแลและเป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาแพทย์ของรามาธิบดีโดยตลอด แม้จะจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม

ในด้านชีวิตส่วนตัว คุณหมอเป็นบุตรคนแรกของคุณสาทรและคุณพิสมร (กิระนันท์) ศรตรีวิชัย มีน้อง 3 คน คือ ดร.พรรณทิพา วิเชียรสรรค์ ดร.ฐิติมา ดังเลิศไพบุลย์ และนายอาชวิษ ศรตรีวิชัย ล่าสุดในปีนี้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเป็น “คุณหญิง”

คุณหมอสสมรสกับคุณวิชัย โรจนสุนันท์ แห่งธนาคารไทยพาณิชย์ มีธิดา 1 คน คือน้องเท็น จ.ญ.ญารวี โรจนสุนันท์ ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

เรื่องราวชีวิตในอดีต พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์ มีพี่น้อง 4 คน เป็นหญิง 3 คนและเป็นชาย 1 คน และการสามคนโตติดกัน คุณแม่จึงส่งไปอยู่ประจำที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย อยู่ตั้งแต่เล็ก ๆ คุณหมอจะเป็นคนหัว ๆ แต่น้องสาวคนที่สามจะเป็นคนเรียบร้อย ตอนเด็กจะไม่ค่อยได้เล่นด้วยกัน แต่จะเล่นกับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ตอนที่อยู่โรงเรียน คุณหมอจะมีผลการเรียนธรรมดา แต่น้องสาวทั้งสองคนจะเรียนเก่งมาก ได้รับรางวัลที่หนึ่งประจำชั้นเรียน จนทำให้คุณหมอยากได้บ้าง ก็เลยมีเรื่องเกิดขึ้น คือ ครั้งหนึ่งคุณหมอได้ยื่นข่าวว่าเพื่อนไปขโมยข้อสอบครู ความรู้สึกของคุณหมอดอนนั้นก็ต้องไปบอกครู แต่ไม่ได้คิดว่าจะทำอะไรเพื่อน แต่อยากให้ผู้ใหญ่เป็นคนสอนเด็กมากกว่า เมื่อถึงเวลาสอบคุณครูใช้ข้อสอบเดิม คุณหมอดัดสินใจออกจากห้องสอบไปหาครูใหญ่เลย เพราะรู้สึกว่

ไม่ยุติธรรม กลายเป็นว่าคุณครูมาถึงก็เรียกทุกคนมาถามว่าใครบ้างที่ไม่เคยโกง เป็นครั้งที่เศร้าที่สุด เพราะมีคุณหมอคนเดียวที่ไม่เคยโกงและเพื่อนๆก็โดนลงโทษ แต่เพื่อนก็ไม่โกรธก็กลับมาดีเหมือนเดิม

คุณหมอได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากคุณพ่อที่เข้มงวดมาก พ่อแม่ต้องถูกเสมอ ตอนเด็กๆไม่ค่อยชอบเพราะรู้สึกว่ายึดมากเกินไป พวกเราต้องแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงานต่างๆ เช่น กวาดบ้าน ปูที่นอน ซักผ้า คุณพ่อมักจะซื้อหนังสือธรรมะมาให้และจัดวันให้ลูกๆมาอ่าน ส่วนการดูภาพยนตร์ คุณพ่อจะสั่งให้เขียนเรื่องย่อจาก 8 บรรทัด จนถึงสรุปเพียง 1 บรรทัดเท่านั้น จึงทำให้รู้สึกไม่ชอบ ส่วนแม่จะเป็นคนอ่อนโยน ไม่เคยเถียงพ่อ คุณหญิงจะสามารถเล่นกับน้องๆได้ต้องเป็นเวลาที่คุณพ่อไม่อยู่บ้าน แต่ทั้งคุณพ่อและคุณแม่เป็นตัวอย่างของความเป็นคนมีเหตุผล

แม้ว่าการเลี้ยงดูของคุณพ่อที่เข้มงวดแต่ก็ทำให้ลูกๆทุกคนเป็นคนดี จบปริญญาเอกถึง 2 คน ประกอบอาชีพที่มั่นคง และคุณหมอเองก็ได้เป็นถึง แพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ซึ่งมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ใบงาน

เรื่อง “กว่าจะเป็น คุณหญิงแพทยหญิงพรทิพย์ โรจน์สุนันท์”

คำสั่ง ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่ามีสาเหตุและเหตุการณ์ใดบ้าง ที่อาจทำให้ พ.ญ. คุณหญิงพรทิพย์ หันไปหายาเสพติดได้
2. หากนักเรียนอยู่ในครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวด ใช้คำสั่ง ไม่รับฟังความคิดเห็น นักเรียนจะอย่างไร

ภาคผนวก ข

1. แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
2. แบบวัดแรงจูงใจฝึสั่มฤทธิ์
3. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบวัดที่ 1

แบบทดสอบทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ
- ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบถามเกี่ยวกับความรู้เชิงประเมินค่าต่อยาเสพติด
- ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบถามความรู้สึกพึงพอใจต่อยาเสพติด
- ตอนที่ 4 เป็นแบบทดสอบถามความพร้อมกระทำต่อยาเสพติด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนกรอกรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนลงในช่องว่างที่กำหนดให้สมบูรณ์ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงในรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียน

- 1. ชื่อ.....นามสกุล.....ห้อง.....
- 2. เพศ ชาย หญิง
- 3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
.....น้อยกว่า 8,000 บาทต่อเดือน มากกว่า 8,000 บาทต่อเดือน
- 4. อาชีพของผู้ปกครอง
.....รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง.....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

1. การติดยาเสพติดทำให้เสียคนเสียการเรียนและเสียอนาคต

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ยาเสพติดทุกชนิดทำให้ร่างกายทรุดโทรมและจิตใจหม่นหมอง

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การสูบบุหรี่ทำลายปอดและอาจเกิดโรคมะเร็งได้

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การสูบบุหรี่ทำให้เสียเงินโดยไม่ได้ประโยชน์ใดเลย

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. การเสพยาบ้านำไปสู่การกระทำผิดหลายประการ

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. การขายเฮโรอีนทำให้ร่ำรวยมีเงินมากได้โดยง่าย

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. การเสพยาเฮโรอีนทำให้ชีวิตตกต่ำ และเป็นที่ยรังเกียจของคนทั่วไป

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าเชื่อว่า บุคคลที่ติดยาเสพติดจะเรียนหนังสือและทำงานต่าง ๆ ไม่ได้ดี

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ข้าพเจ้าเชื่อว่า การเสพยาเสพติดเพียงครั้งเดียว ไม่ทำให้ติดยาเสพติดได้

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่เห็นโฆษณาต่อต้านยาเสพติดในโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าการลองเสพยาเสพติดเป็นการเพิ่มประสบการณ์ชีวิต

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “ ยาเสพติดอันตรายคนเสพและคนขายตายด้วยกัน ”

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้ที่ขายยาเสพติดเป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่มีคุณธรรม

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. ข้าพเจ้าเชื่อว่ายาเสพติดเป็นตัวบวมขุ ทำให้การเรียนตกต่ำ หมดอนาคต และมีชีวิตที่ไม่ดี

.....				
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วพิจารณาว่าตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนที่สุด โดยแต่ละข้อมีให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ จริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง.....ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงข้อเดียวดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนบางส่วน
ไม่จริง	หมายถึง	ไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

- ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชักจูงไปทางเสื่อมเสีย โดยเฉพาะเพื่อนที่ชักชวนไปเสพยาเสพติด

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------
- ข้าพเจ้าจะทำตามคำชักชวนของเพื่อนที่บอกว่าให้ห่างไกลยาเสพติด

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------
- ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อปัญหา เช่น หนีเรียน มาโรงเรียนสาย เที่ยวกลางคืน หรือไปมั่วสุมในแหล่งต่างๆ เพราะอาจนำไปสู่การติดยาเสพติดได้

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------
- หากมีเพื่อนชวนไปงานปาร์ตี้ยาเสพติด ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทันที

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------
- ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างจากการเรียนกับสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ช่วยให้มีคามอบอุ่น ห่างไกลยาเสพติดได้

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------
- หากข้าพเจ้ารู้ว่าเพื่อนคนใดเสพยาเสพติด ข้าพเจ้าจะบอกให้เขาเลิกและชวนมาเล่นกีฬาแทน

จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	----------	---------	------------

7. ข้าพเจ้าสนใจรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และออกกำลังกาย เพื่อไม่ต้องไปพึ่งยาเสพติดเพื่อ
เพิ่มพลัง

.....				
จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดที่ 2

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

คำถามตอนนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเรียนและการทำงานของนักเรียน ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด คำตอบใดที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุดให้กา ✓ ลงในช่องว่างหน้าตัวเลือกนั้น ในการตอบแต่ละข้อให้เลือกเพียงคำตอบเดียว

ชื่อ _____ นามสกุล _____

1. ข้าพเจ้าไม่ชอบการทำงาน ไม่ว่าจะป็นงานอะไรก็ตาม

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. เพื่อน ๆ กล่าวว่าข้าพเจ้าเป็นคนขยัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เพื่อนร่วมชั้นเคยกล่าวชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนทำงานดี

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้าคิดว่าการเตรียมตัวอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะทำงานสำคัญเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าให้ความสนใจต่อการเรียนอยู่เสมอ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้ามักจะทำงานมากกว่าที่ได้ตั้งใจเอาไว้เสมอ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. เมื่อข้าพเจ้ายังไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานใด ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานนั้นอีกจนกว่าจะสำเร็จ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามเป็นสิ่งสำคัญ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ข้าพเจ้าให้ความสนใจกับการทำการบ้านมาก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่นั้น ถ้าถูกขัดจังหวะให้ต้องไปทำสิ่งอื่นชั่วขณะ หลังจากนั้นข้าพเจ้าจะกลับไปทำงานที่ค้างอยู่ในทันที

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. ข้าพเจ้าอยากมีชีวิตอยู่อย่างสบาย ๆ โดยไม่ต้องทำงานเลย

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. เมื่อข้าพเจ้าพบว่างานที่ทำอยู่นั้นยาก ข้าพเจ้าจะเลิกทำโดยเร็ว

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของอนาคตหรือมุ่งมั่นเพื่ออนาคต

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความอดทนเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

16. เมื่อเริ่มต้นทำสิ่งใด ข้าพเจ้าต้องพยายามทำจนสำเร็จเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดที่ 3

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

คำถามตอนนี้เป็นเรื่องสั้นๆ ให้นักเรียนอ่าน เมื่ออ่านจบให้นักเรียนคิดเหตุผลในใจว่านักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใดเมื่อคิดให้เหตุผลแล้วจึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือกทั้งหมด 6 ตัวเลือกสำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดที่ตรงหรือใกล้เคียงกับเหตุผลที่คิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุดให้กา ✓ ลงในช่องว่างหน้าตัวเลือกนั้น ในการตอบแต่ละข้อให้เลือกเพียงคำตอบเดียว

ชื่อ _____ นามสกุล _____

1. ข้าพเจ้ามีหน้าที่รายงานความประพฤติของเพื่อนนักเรียนที่กระทำความผิด ข้าพเจ้าพบว่าเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าคนหนึ่งหนีโรงเรียนไปเที่ยวศูนย์การค้า ข้าพเจ้าจะไม่รายงานให้อาจารย์ทราบเพราะ

- _____ ข้าพเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป
- _____ เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ เขาก็ไม่บอก
- _____ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าจะถูกทางโรงเรียนลงโทษ
- _____ การให้อภัยและตักเตือนผู้กระทำความผิดย่อมเหมาะสมกว่า
- _____ การกระทำหน้าที่ของข้าพเจ้าอาจทำให้เพื่อนเสียอนาคต
- _____ ถ้าบอกอาจารย์แล้วเพื่อนโดนไล่ออกจากโรงเรียนจะไม่เป็นการยุติธรรมกับการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว

2. มีหญิงชราคนหนึ่ง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าขาดวิ่น อุ่มทาร์กเที่ยวเดินขอทานในตลาด มีบางคนให้เศษเงินเป็นทานแก่ขอทานผู้นั้น ข้าพเจ้าให้เศษเงินแก่ขอทานไปเพราะ

- _____ เห็นว่าน่าสงสาร มนุษย์ควรมีความเมตตากรุณาต่อกัน
- _____ กลัวตนเองจะต้องตกอยู่ในลักษณะลำบากอย่างนั้นบ้าง
- _____ ทำตามอย่างคนอื่นๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่น่าชื่นชม
- _____ เห็นว่าบุคคลควรจะมีจิตแบ่งปันเพื่อลดความเห็นแก่ตัว
- _____ เห็นว่าการให้ทานเป็นการปฏิบัติตามหลักศาสนา
- _____ หวังว่าคงได้รับผลคุ้มค่าจากการให้ทานนี้

3. ถ้าข้าพเจ้านัดหมายกับเพื่อนไว้ แต่บังเอิญมีธุระจำเป็นทำให้ไม่สามารถไปตามที่นัดได้ และไม่สามารถแจ้งให้เพื่อนทราบล่วงหน้าได้ เมื่อเจอกันหลังจากนั้น ข้าพเจ้าจะรีบขอโทษเพื่อนของข้าพเจ้าทันที เพราะ

- _____ กลัวเพื่อนต่อว่า
- _____ ถ้าขอโทษแล้วเพื่อนจะหายโกรธ
- _____ ใคร ๆ เขาก็ทำอย่างนี้กันทั้งนั้นถ้าผิดนัด
- _____ การแสดงมารยาทที่ดีเป็นสิ่งที่ควรทำเสมอ
- _____ เป็นหน้าที่ของคนที่ผิดนัดที่จะต้องกล่าวคำขอโทษ
- _____ เราจะต้องมีความรับผิดชอบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำลงไป

4. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าจะข้ามถนน ถ้ามีทางม้าลาย ข้าพเจ้าจะข้ามตรงทางม้าลายเพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของผู้ข้ามถนน
- _____ ต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น
- _____ ถ้าไม่ข้ามที่ทางม้าลายโอกาสที่จะถูกรถชนมีมากกว่า
- _____ ถ้าเกิดอุบัติเหตุ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายถูกและเรียกร้องค่าเสียหายได้
- _____ ถ้าไม่ข้ามตรงทางม้าลายจะเป็นการเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียว
- _____ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมนำมาซึ่งความปลอดภัย และความสงบสุขในสังคม

5. ณ คลินิกแห่งหนึ่ง มีคนไข้ผู้หนึ่งลักษณะท่าทางคล้ายคนร้าย เดินกะเผลกเข้ามาในร้านขอให้หมอช่วยผ่าตัดเอากระสุนปืนที่ฝังอยู่ในขาของเขาออก โดยไม่ยอมไปโรงพยาบาลตามคำแนะนำของหมอ ซึ่งหมอก็รับดูแลช่วยเหลือเป็นที่เรียบร้อย โดยไม่แจ้งพฤติกรรมที่น่าสงสัยให้ตำรวจทราบ ข้าพเจ้าคิดว่าเหตุผลที่แท้จริงในการรักษาพยาบาลของหมอก็คือ

- _____ หวังจะได้เงินค่ารักษาจากคนเจ็บ คาดว่าคงจะได้มากพอสมควร
- _____ กลัวคนเจ็บจะมาทำร้ายเอาภายหลัง ถ้าแจ้งให้ตำรวจทราบ
- _____ ทำตามหน้าที่และจรรยาบรรณของหมอ
- _____ การให้การรักษาพยาบาลคนเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอุดมการณ์ของหมอ
- _____ คิดว่าหมอคนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นเดียวกันนี้
- _____ ความสงสาร โดยหวังว่าเขาจะทำประโยชน์ให้กับตนเองและสังคมต่อไป

6. ถ้าข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าห้อง และเป็นผู้ดูแลเก็บรักษารายได้ของชั้นเรียน ข้าพเจ้าจะไม่ทุจริตเพราะ

- _____ กลัวถูกจับได้ อาจโดนเพื่อน ๆ ทำร้าย
- _____ รายได้เป็นส่วนรวมต้องรักษาไว้เพื่อส่วนรวม
- _____ เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า
- _____ เป็นความภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม
- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องดูแลรักษาตามที่ได้รับแต่งตั้ง
- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้เพื่อน ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนดีตามที่ทุกคนต้องการ

7. ข้าพเจ้าตกลงกับเพื่อนทุกคนว่าจะเก็บเงินเพื่อจัดทำอาหารเลี้ยงกันก่อนปิดภาคเรียน แต่เมื่อใกล้กำหนดกินเลี้ยง ข้าพเจ้ามีธุระจำเป็นที่จะต้องไปต่างจังหวัดกับผู้ปกครอง ข้าพเจ้าจะจ่ายเงินตามที่ตกลงกันไว้เพราะ

- _____ ถ้าไม่จ่ายเพื่อน ๆ จะว่าข้าพเจ้าเสียหายได้
- _____ ผิดคำพูดและผิดศีลธรรมถ้าไม่จ่ายตามข้อตกลง
- _____ เพื่อน ๆ จ่าย ข้าพเจ้าเป็นเพื่อนที่ดีก็ควรจ่ายด้วย
- _____ เพื่อจะได้เป็นไปตามสัญญา ไม่ให้เดือดร้อนเพื่อน ๆ
- _____ ข้าพเจ้าคำนึงถึงกิจกรรมส่วนรวมที่จะต้องร่วมมือให้บรรลุผล
- _____ ข้าพเจ้าไม่ได้กินยังจ่ายเงิน เพื่อน ๆ จะได้ชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี

8. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าปลูกฝรั่งไว้รอบบ้าน และกิ่งฝรั่งที่ยื่นเข้ามาในเขตบ้านของข้าพเจ้านั้นมีฝรั่งผลโตน่ารับประทาน ข้าพเจ้าจะไม่เก็บฝรั่งเหล่านั้นรับประทานเพราะ

- _____ สังคมย่อมอยู่ได้อย่างเป็นสุข ถ้าผู้คนไม่เบียดเบียนกัน
- _____ ข้าพเจ้าควรเคารพสิทธิของผู้อื่น
- _____ กลัวว่าถ้าถูกจับได้จะได้รับอันตราย
- _____ ได้ไม่คุ้มเสีย ไม่อยากเสี่ยง
- _____ ผิดกฎหมาย ศีลธรรม
- _____ ไม่มีใครเก็บเป็นตัวอย่างให้เห็น

9. ข้าพเจ้าเดินผ่านสวนสาธารณะซึ่งมีดอกไม้ที่ข้าพเจ้าชอบบานเต็มต้น แม้ว่าข้าพเจ้าต้องการจะได้ดอกไม้ชิ้นหนึ่งเพียงใด แต่ข้าพเจ้าจะไม่เด็ดดอกไม้ในสวนสาธารณะเป็นอันขาด เพราะ

- _____ กลัวถูกจับได้แล้วถูกรับหรือลงโทษ
- _____ เด็ดดอกไม้ในสวนสาธารณะผิดกฎหมาย
- _____ เราต้องไม่ทำลายดอกไม้ในสวนสาธารณะ
- _____ ประโยชน์ส่วนรวมสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- _____ ไม่อยากให้ผู้พบเห็นพูดว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กไม่ดี
- _____ ถ้าข้าพเจ้าปลุกดอกไม้ที่ข้าพเจ้าชอบ กลัวคนอื่นเด็ดดอกไม้ข้าพเจ้า

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุพรรณษา ปิติพงศ์ไพศาล
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 6 ตุลาคม 2522
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	262/346 ปรีดี พนมยงค์ 16 สุขุมวิท 71 พระโขนงเหนือ วัฒนา กรุงเทพฯ 10110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนเซนต์ยอแซฟอนุบาล สกลนคร
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล
พ.ศ. 2544	ศิลปศาสตรบัณฑิต (อังกฤษ) จาก มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ